

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İŞLETME EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
BANKACILIK EĞİTİMİ BİLİM DALI

TASARRUF MEVDUATI SİGORTA FONU VE
FON ALACAKLARININ TAHSİLÂT DURUMU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
BÜNYAMİN KARALAR

Ankara
Mayıs, 2010

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İŞLETME EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
BANKACILIK EĞİTİMİ BİLİM DALI

TASARRUF MEVDUATI SİGORTA FONU VE
FON ALACAKLARININ TAHSİLÂT DURUMU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BÜNYAMİN KARALAR

Danışman: Prof. Dr. Rauf ARIKAN

Ankara
Mayıs, 2010

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Bünyamin KARALAR'ın Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu ve Fon Alacaklarının Tahsilât Durumu başlıklı tezi 06/05/2010 tarihinde, jürimiz tarafından İşletme Eğitimi Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	<u>Adı Soyadı</u>	<u>İmza</u>
Başkan:	
Üye :	
Üye :	
Üye :	
Üye :	

ÖNSÖZ

Tasarruf sahipleri ile yatırımcıları bir araya getiren bir köprü olan bankalar finans sektörü içinde özel bir önemi olan güven kurumudur. Finans sektörü içinde üstlendikleri bu görev bankaların fon kaynağı olan mevduatlarının iyi planlanmış sigorta düzenlemeleri ile güvence altına alınmasını gerektirmektedir. Bu sebeple bankacılık sektöründe problemlerin yaşanması durumunda ortaya çıkacak panik ortamını ortadan kaldırarak mevduat sahiplerine tasarruflarının en kısa sürede geri ödeneceği garantisini vermesi nedeniyle, mali güvenlik ağının bir parçası olan mevduat sigortası, finansal sistemin istikrarı için zorunlu hale gelmiştir.

Bulunulan ülke şartlarına uygun olarak tasarlanmış, uygulanabilmesi için gerekli yasal düzenlemeler ve etkin denetim sistemi ile desteklenmiş bir mevduat sigorta sistemi finansal sektör istikrarına önemli katkılarda bulunacaktır. Bu çalışmada mevduat sigorta sisteminin gelişmiş ülkelerde uygulanması ve Türkiye uygulaması incelenmiştir. Ayrıca Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun 2001 krizinde ve sonrasında fona devrolunan bankaların banka hakim ortaklarından olan alacaklarının tahsilat durumu ve başarısı incelenmiştir. Bankacılık krizlerinin daha az zararlı atlatılabilmesi için birtakım öneriler sunulmuştur.

Bu çalışmanın hazırlanmasında bilgi ve deneyimlerinden faydalandığım tez danışmanım Prof.Dr.Rauf Arıkan'a ve TMSF kurum kütüphanesi görevlilerine çok teşekkür ederim.

Bünyamin KARALAR

TASARRUF MEVDUATI SİGORTA FONU VE
FON ALACAKLARININ TAHSİLÂT DURUMU

ÖZET

KARALAR, Bünyamin
Yüksek Lisans, Bankacılık Eğitimi Bilim Dalı
Tez Danışmanı: Prof. Dr. Rauf ARIKAN
Mayıs-2010,141 Sayfa

Bu araştırmanın amacı, dünya ve Türkiye ölçeğinde tasarruf mevduatı sigorta sistemlerini araştırmak, uygulama modellerinin tarihsel gelişimi ışığında, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun alacaklarının tahsili konusunda performansını incelemektir.

Bankacılık tanımından yola çıkılarak mevduat sigorta sistemleri ile ilgili konular kapsamında kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. Değişik ülkelerden mevduat sigorta sistemleri uygulama çeşitliliği ile birlikte irdelenmiş ve Türkiye'de uygulama biçimi anlatılmıştır.

Bu çalışmada, gelişmiş ülkelerde uygulanan mevduat sigorta sistemlerinden örnekler verilmiş, farklı uygulama metotları analiz edilmiş ve Türkiye'de uygulanan sistemin tarihsel gelişimi hukuksal dayanağı ile birlikte özetlenmiştir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu kapsamına alınan bankaların işlem süreçleri örneklendirilmiş, kapsama alınış biçimleri hukuki dayanakları ile birlikte özetlenmiştir. Güncel veriler ışığında oluşturmuş oldukları mali yükler ve bunların tahsilât durumları araştırma kapsamında değerlendirilmiştir.

Tüm bu araştırma ve değerlendirmeler ışığında, TMSF tahsilât performansının öncelikle bankaların hisse ve sermaye yapıları ile yakından ilişkili olduğu, ruhsatlandırma faaliyetlerindeki detayların önemsenme derecesinin bankaların fona devri sonrasında tahsilât performansını birebir etkilediği görülmüştür.

Bankaların ruhsatlandırıldığı dönemlerde mevcut hukuki ve denetimsel boşluklar, moral ve ahlaki değerler bağlamında kaygı taşımayan bazı banka sahipleri ve yöneticilerin, topladıkları mevduatları kendi menfaatleri çerçevesinde kullanmalarına imkân sağlamıştır. Türkiye'de mevduat sigorta sisteminin varlığı mevduat sahiplerinin birikimlerini bankalarda değerlendirmelerini teşvik etmiş ve bahse konu banka sahiplerinin verdikleri zararları büyütüştür. Bankaların fona devirlerinin ardından anlaşılmıştır ki, oluşan zarar banka ve hissedarlarından elde edilen tahsilâtlarla karşılanamamaktadır.

Sonuç itibariyle, bir yandan devlet tasarruf sahibine güvence verme durumunda kalırken, diğ er yandan da bankacılık sektörünün sağlam bir hukuksal zemine oturtulması ve bankacılık faaliyetlerine sıkı denetim getirilmesi gerekmektedir.

SAVING DEPOSIT INSURANCE FUND AND STATUS OF FUNDS CLAIMS

ABSTRACT

KARALAR, Bünyamin
Yüksek Lisans, Bankacılık Eğitimi Bilim Dalı
Tez Danışmanı: Prof. Dr. Rauf ARIKAN
Mayıs-2010,141 Sayfa

The purpose of this study is to investigate the savings deposit insurance systems on the scale of the world and Turkey, at the same time to research the claim collecting performance of Savings Deposit Insurance Fund in the light of Historical development of application models.

The conceptual framework has been established within topics about deposit insurance systems with setting out the definition of banking. Deposit insurance systems with the application variation from different countries have been examined and Turkey application forms have been described.

In this study, some examples are given from the deposit insurance systems that being applied in developed countries, different application methods have been analyzed and historical development of system that being applied in Turkey has summarized with its legal basis. Operation processes of the banks that covered by funds received are illustrated and the way of their fund inclusion have been summarized. In the light of current data, financial burden that occurred by them and situation of their compensation have been examined in substance.

That is seen in the light of all this research and evaluation,; primarily, the collecting performance of TMSF is closely related with the structure of shares and capital of the banks and degree of care of bank licensing activity details are identical impress the collecting performance after fund inclusion.

The legal and supervisory gaps existent in the terms of bank licensing allow the bank owners and administrators that dont carry about moral values to use the collected deposits for their own interests. The existent of the deposit insurance system in Turkey has motivated the savers to save their savings in the banks, and this has grown the damage that occurred by aforementioned bank owners and administrators. It was understood that; after the fund iclusion of the banks, the damages could not be recovered by the collecting from the banks and owners.

As a result, on the one hand, while the state have to give assurance to the savings owner, in the other hand, banking sector have to be based on a solid legal fundament and banking activities have to be under strict supervision.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYLERİNİN İMZA SAYFASI	i
ÖN SÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
TABLolar LİSTESİ	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
GRAFİKLER LİSTESİ	ix
KISALTMALAR LİSTESİ	x
1. GİRİŞ	1
1.1. PROBLEMİN DURUMU	1
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI	2
1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	3
1.4. ARAŞTIRMADA UYGULANAN YÖNTEM	3
2. BANKA KAVRAMI VE TÜRKİYE’DE BANKACILIĞA KISA BİR BAKIŞ	4
2.1. BANKANIN TANIMI	4
2.2. TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN TARİHSEL GELİŞİMİ	4
2.2.1. Osmanlı ve cumhuriyet dönemlerinde İlk Bankacılık Girişimleri	4
2.2.2. Cumhuriyet Dönemi ve Sonrasında Türk Bankacılığı’ndaki Gelişmeler	5
3. GELİŞMİŞ ÜLKELER VE TÜRKİYE’DE MEVDUAT SİGORTA SİSTEMİ	13
3.1. MEVDUAT SİGORTA SİSTEMİ TANIMI	13
3.2. MEVDUAT SİGORTASININ TEMELİ	14
3.3. MEVDUAT SİGORTA SİSTEMİ AMACI VE GEREKLİLİĞİ	15
3.4. MEVDUAT SİGORTASI SİSTEMLERİ	18
3.4.1. Sınırlı Mevduat Sigortası Sistemi	18
3.4.2. Yüzde 100 Koruma Sistemi	19
3.4.3. Tercihli Mevduat Sigortası Sistemi	19
3.5. GELİŞMİŞ ÜLKELERDE MEVDUAT SİGORTASI	19
3.5.1. Amerika Birleşik Devletleri	19
3.5.2. Almanya	20
3.5.3. İngiltere	21
3.5.4. Fransa	22
3.5.5. İtalya	23
3.5.6. İspanya	24
3.5.7. Avrupa Birliği Mevduat Garantisi Yönetmeliği	25

3.6. ÜLKEMİZDE MEVDUAT SİGORTA SİSTEMİ VE TASARRUF MEVDUATI SİGORTA FONU (TMSF)	27
3.6.1. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu	27
3.6.2. Bankacılık Krizleri ve Mevduat Sigorta Fonu	29
3.6.3. Mevduat Sigortası Sisteminin Tarafı Olarak Bankaların Genel Yaklaşımı	30
3.6.4. Mevduat Sigorta Sistemine İlişkin Bazı Sorunlar	30
3.7. TÜRKİYE'DE MEVDUAT SİGORTA SİSTEMİNE İLİŞKİN SON DÜZENLEMELER	32
3.7.1. Tasarruf Mevduatı ve Katılım Fonu Sigortası	32
3.7.2. Türkiye'de mevduat ve katılım fonu sigorta sistemine dâhil bankalar	33
3.8. IMF'İN MEVDUAT SİGORTASINA YÖNELİK TEMEL PRENSİPLERİ VE TÜRKİYE'DEKİ MEVCUT UYGULAMA	37
4. GÜNCEL BULGULAR IŞIĞINDA TASARRUF MEVDUATI SİGORTA FONUNUN DURUM ANALİZİ	62
4.1. TASARRUF MEVDUATI SİGORTA FONU	62
4.1.1. Mevduat Sigortacılığı Rezervi	63
4.1.2. Risk Esaslı Prim Tarifesi	65
4.1.3. Mevduat ve Katılım Fonlarının Analizi	67
4.1.4. Mevduat ve Katılım Bankaları Hakkında Bilgiler	70
4.1.5. Çözümleme Süreci	70
4.1.6. Çözümleme Faaliyetleri	73
4.1.6.1. Faaliyet İzni Kaldırılan Bankalar	74
4.1.6.2. Fona Devredilen Bankalar	76
4.1.6.3. Geri Kazanım Faaliyetleri	81
4.1.6.4. Fonun Takipli Alacaklarının Tahsiline İlişkin Faaliyetler	82
4.1.6.5. Protokol İmzalanan Banka Hakim Ortakları	83
4.1.6.6. Diğer Banka Hakim Ortakları	93
4.1.6.7. Kurumsal ve Bireysel Alacaklar	128
4.1.6.8. Ticari ve İktisadi Bütünlükler	128
4.1.6.9. İştiraklere İlişkin Faaliyetler	129
4.1.6.10. Gayrimenkul ve Menkullere İlişkin Faaliyetler	130
4.1.6.11. Fonun Taraf Olduğu Davalar	131
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	135
5.1. SONUÇ	135
5.2. ÖNERİLER	138
KAYNAKÇA	140

TABLolar LİSTESİ

- Tablo 1: Araştırmaya ait çift yönlü ve tek yönlü hipotez tablosu
- Tablo 2: Mevduat sigortacılığı faaliyetleri 2009 yılı mali hedefleri ve gerçekleşmeleri
- Tablo 3: Risk faktörleri ve puanları
- Tablo 4 : Prim kategorileri ve prim oranları
- Tablo 5: Toplam ve sigorta kapsamındaki mudi sayıları
- Tablo 6: Banka grupları bazında toplam aktiflerin gelişimi
- Tablo 7: Çözümleme faaliyetleri 2009 yılı mali hedefleri ve gerçekleşmeleri
- Tablo 8: Faaliyet izni kaldırılarak haklarında iflas kararı verilen bankalar
- Tablo 9: İflas masaları tarafından Fona ödenen tutarlar ve kalan Fon alacakları
- Tablo10: İmar Bankası DİBS ödemeleri
- Tablo 11: Çözümleme gelirlerinin dağılımı
- Tablo12: Fonun takipli alacaklarından 2009 yılında yapılan tahsilatlar
- Tablo 13: Protokol imzalanan banka hakim ortakları
- Tablo 14: Diğer banka hakim ortakları
- Tablo 15: 2009 yılında devralınan iştirakler
- Tablo 16: 2009 yılında satışı gerçekleştirilen iştirakler
- Tablo 17: Banka hakim ortakları/ yöneticileri ile ilgili davalar
- Tablo 18: Banka hakim ortakları/yöneticileri ile ilgili icra takipleri

ŞEKİLLER LİSTESİ

- Şekil 1: Banka çözümleme süreci
- Şekil 2: Temettü hariç ortaklık hakları Fona devredilen bankalar

GRAFİKLER LİSTESİ

- Grafik 1: Yıllar itibarıyla Fon rasyosunun gelişimi
- Grafik 2: Toplam ve sigortaya tabi mevduat ve katılım fonları
- Grafik 3: Toplam mevduat ve mudi sayısının dilimler itibarıyla dağılımı
- Grafik 4: Toplam katılım fonu ve katılım fonu sahibi sayısının dilimler itibarıyla dağılımı
- Grafik 5: Çözümleme gelirlerinin yıllara göre dağılımı
- Grafik 6: Devralınan iştiraklerin 31.12.2009 itibarıyla durumu
- Grafik 7: Devralınan gayrimenkullerin 31.12.2009 tarihi itibarıyla durumu

KISALTMALAR LİSTESİ

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu	BDDK
Bank Ekspres A.Ş.	Bank Ekspres
Bank Kapital T.A.Ş.	Bank Kapital
Bayındırbank A.Ş.	Bayındırbank
Birleşik Fon Bankası A.Ş.	Birleşik Fon Bankası
Demirbank T.A.Ş.	Demirbank
Devlet İç Borçlanma Senedi	DİBS
Egebank A.Ş.	Egebank
Ege Giyim Sanayicileri Bankası A.Ş.	EGS Bank
Eskişehir Bankası T.A.Ş.	Esbank
Etibank A.Ş.	Etibank
Finansal Yeniden Yapılandırma Sözleşmesi	FYYS
Geri Ödeme Sözleşmesi	Protokol
İktisat Bankası T.A.Ş.	İktisat Bankası
İnterbank A.Ş.	İnterbank
Kentbank A.Ş.	Kentbank
Kıbrıs Kredi Bankası Ltd.	Kıbrıs Kredi Bankası
Milli Aydın Bankası T.A.Ş.	Tarişbank
Müflis Marmara Bankası A.Ş.	Marmara Bank
Müflis Türkiye İthalat ve İhracat Bankası A.Ş.	Impexbank
Müflis Türkiye Turizm Yatırım ve Dış Ticaret Bankası A.Ş.	TYT Bank
Pamukbank T.A.Ş.	Pamukbank
Sitebank A.Ş.	Sitebank
Sümerbank A.Ş.	Sümerbank
Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu	TMSF - Fon
Tasfiye Halinde Türk Ticaret Bankası A.Ş.	Türkbank
Toprakbank A.Ş.	Toprakbank
Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası	TCMB
Türkiye İmar Bankası T.A.Ş.	İmar Bankası
Türkiye Tütüncüler Bankası Yaşarbank A.Ş.	Yaşarbank
Ulusalbank T.A.Ş.	Ulusalbank
Uluslararası Mevduat Sigortacıları Birliği	IADI
Uluslararası Yatırım Anlaşmazlığı Tahkimi	ICSID
Yurt Ticaret ve Kredi Bankası A.Ş.	Yurtbank

1. GİRİŞ

Mevduat sigorta sistemleri, tasarruf sahiplerinin ellerinde bulunan kaynakları güven içinde ekonomiye kazandırmaları, bu yolla kaynak verimliliğinin artırılması ve bankacılık sektörünün istikrar içinde kaynak üretmelerinin sağlanması amacı ile oluşturulmaktadır. Tasarruf sahibine verilen devlet garantisi çerçevesinde bankalarda oluşan mevduat ekonomi için son derece gerekliyken, gerçekleşen riskler çerçevesinde bankaların fon kapsamına devri durumunda çözümlenmesi gereken büyük sorunlara dönüşebilmektedir. Türk bankacılık tarihinde yaşanan tecrübeler, çeşitli nedenlerden dolayı ciddi sosyoekonomik problemlerin doğabileceğini göstermiştir. Tasfiye sürecinde fon alacaklarının tahsilinde yaşanan sorunlar problemlerin derinleşmesine sebep olmaktadır. Tahsilât süreçlerinin analiz edilmesi ve sorunlarının irdelenmesi amacı ile hazırlanan araştırma kapsamında banka kavramından başlamak üzere mevduat sigortacılığına ilişkin konuları kapsamına alan bir kavramsal çerçeve oluşturulmuştur.

Araştırmanın devamında, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu güncel verileri taranarak fona devredilen bankaların devir süreçleri ve son durumları analiz edilmiştir. Bankaların tasfiye süreçleri ve fon alacakları hakkında toplanan veriler analiz edilmiştir.

1.1. PROBLEMİN DURUMU

Bankacılık sektörünü etkileyen her krizden sonra yaşananlar, yasamanın bankacılık kanunlarında ve yönetmeliklerinde değişiklikler ve düzenlemeler yapmasını zorunlu kılmıştır. Fonlara devredilen bankaların sebep olduğu mali yüklerin telafi edilmesi ve çözümlenme süreçlerinde karşılaşılan sorunlar analiz edildiğinde, sorunların tamamına yakın bölümünün kaynağının, bankacılık düzenleme ve denetleme alanındaki eksiklikler olduğu saptanmıştır. 2001 bankalar krizinden sonra uygulanan etkin düzenleme ve denetleme çalışmaları sonrasında sektör, yaşanan son küresel kriz çerçevesinde test edilmiş ve krizi yara almadan atlattığı görülmüştür.

Türkiye’de uygulanan bankacılık düzenleme ve denetleme tedbirleri ile mevduat garanti sistemi sayesinde tasarruf sahiplerinin bankalardan mevduat talepleri olmamıştır. Bununla birlikte çözümlenme ve tahsilât performansı her ne kadar büyük bir gayretle yürütülmeye çalışılsa da, fon alacaklarının tahsili zararları telafi edecek düzeyde değildir.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu alacaklarının oluşum biçimi ve oluşan alacakların tahsilât süreçleri ile bu süreçlerin performansını analiz etmektir. Araştırmanın amacının iyi kavranması ve gerçekleştirilmesi için, banka, mevduat sigortası sistemi gibi kavramsal çerçeve de araştırma içeriğine dâhil edilmiştir.

Araştırma çerçevesinde aşağıda yer verilen sorulara cevap aranmıştır:

- Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu alacakları tahsilât performansı ne düzeydedir, tahsil edilen alacaklar devralınan bankalardan kaynaklanan zararı karşılamakta mıdır?
- Zararların karşılanamamasının sebepleri nelerdir?
- Bu sebeplerin ortadan kaldırılması ve yeni banka devirlerinin önüne geçilmesi için gerekli çalışmalar yapılmakta mıdır?
- Bankacılık sektörü krizlere göğüs gerecek düzeyde güçlendirilmiş midir?
- Düzenlemeler uygulanan mevduat sigortası sisteminin etkinliğini arttırarak bankalara güveni sağlamakta mıdır?
- Sağlanan güven ortamında bankalarda toplanan mevduatın kredi olarak kullandırılması sürecinde banka yöneticilerinin istismarına açık durumlar mevcut mudur?

Araştırmanın genel amacına yönelik hipotezler tablo 1’de belirtilmiştir.

Tablo 1: Araştırmaya Ait Hipotez Tablosu

Araştırmaya Dair Hipotezler
Ruhsatlandırma döneminde var olan yasal boşluklar, günümüzde alacak tahsilâtlarının çözümleme sürecini olumsuz yönde etkilemektedir.
Yasal zemini yeterli düzeyde sağlam yapılandırılmamış bankacılık sektörü, fona devredilen bankalarda tutulan mevduatların banka hissedar ve yöneticilerinin tarafından kendi menfaatlerine yönelik kullanılmasına imkân sağlamıştır.
Mevduat sigorta sistemi sayesinde oluşan güven, bankalara daha fazla mevduat akışına neden olmuş, düzenleme ve denetleme eksiklikleri sonucunda fona devredilen bankaların sebep oldukları zararın büyümesine hizmet etmiştir.

1.3.ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bankacılık sektörü tüm ekonomik sistemler için vazgeçilmez öneme sahiptir. Reel ve finans ekonomisinin sağlığı, bankacılık sektörünün sağlıklı işlemesine doğrudan bağlıdır. Bankacılık sektöründe istikrar sağlanamaz ise ekonominin geri kalan çarkları işletilemez, paranın maliyeti yükselir, ihtiyaç duyulan kaynaklar ulaşılamaz hale gelir ve ekonomik buhran dönemleri yaşanır.

Mevduat sigortası, tasarruf sahibini güvence altına alsa da, asıl amaç bankacılık sektöründe istikrarın sağlanması ve krizlerin olumsuz etkileri ile bankalar arasında tampon oluşturulmasıdır. Bununla birlikte sağlanan güven ortamı istismara açık hale gelirse, mevduat sigortasının sağladığı güven sayesinde bankalarda tutulan mevduatın kötü yönetilmesi ve ciddi kayıpların gerçekleşmesine neden olabilir. Sonuç domino etkisi ile hem sektör içinde hem bağlı sektörlerde yaşanan yıkımlardır. Bu yıkımların parasal açıdan telafisi içinden çıkılmaz bir hal alabileceği gibi bankalara olan güvenin kaybedilmesi durumunda bu güvenin tekrar tesisi de zor olabilir.

Araştırmanın konusu olan fon alacaklarının tahsilât performansı özellikle vergi mükelleflerinin gündeminden düşmemektedir. Türkiye’de bu alanda yaşanan kayıplar siyasal yaşam dâhil birçok alanda günlük hayatı etkilemiştir. Halen birçok kimsenin aklında karşılaşılan zararların telafi edilip edilmediği sorgusu bulunmaktadır.

1.4.ARAŞTIRMADA UYGULANAN YÖNTEM

Araştırma çalışmalarına, tez konusunun anlaşılabilirliğini artırmak amacıyla kavramsal çerçeve oluşturmakla başlanmıştır. Öncelikle gelişmiş ülkelerde uygulanan sistemler ve bu sistemlerin düzenlemelerine kaynak teşkil eden otoritelere ilişkin literatür araştırması yapılmıştır. Türk bankacılık modeli için uygun görülen mevduat sigorta sistemi, detayları ile birlikte ilgili literatür araştırması yapılarak kavramsal çerçeve içeriğine dahil edilmiştir. Özellikle IMF ile çalışılan dönem sonucunda, bankacılık ve mevduat sigorta sistemine ilişkin Türkiye’de uygulanması gereken düzenlemelere yer verilerek bugün uygulanan sistemin temelleri özetlenmiştir.

Türk bankacılığının yakın geçmişinde, fon kapsamına alınan tüm bankaların fona devir ve oluşan alacakların tasfiye süreçleri araştırma kapsamında örneklendirilmiş, bu örnekler ışığında TMSF tahsilat performansı analiz edilmiştir.

2. BANKA KAVRAMI VE TÜRKİYE'DE BANKACILIĞA KISA BİR BAKIŞ

2.1. BANKANIN TANIMI

Banka, prensip olarak talep edildiğinde ya da ihbarlı olarak geri ödenebilen mevduat şeklinde fon toplayıp ödünç ve açık kredi şeklinde avans veren, senet iskonto eden ve pazarlanabilir menkul değerler gibi temelde finansal aktifleri elinde tutan bir finansal araçtır. Yani para ticareti yapan şirkettir. Para alırken uyguladığı fiyat (faiz) ile satarken uyguladığı fiyat arasındaki fark kar kaynağını oluşturur. Modern bankacılık, halktan toplanan paraların (mevduatların) işletmelere kredi olarak verilmesi esasına dayanır. Böylece bankalar tasarrufların yatırımlara kanalize olmasını sağlayan önemli bir köprü oluşturur. Bankalara bırakılan mevduatın bankalardan çekilen mevduattan çok daha fazla olması sayesinde bankalar, kalan kısmı kredi isteyenlere verebilme imkânına kavuşur.

2.2. TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN TARİHSEL GELİŞİMİ

Türk bankacılığının tarihsel gelişim süreci incelendiğinde, gerek Osmanlı Devleti ile Cumhuriyetin ilk kuruluş yılları ve gerekse günümüze kadar geçen sürede, Türk Bankacılık Sektörü'nün yapısı ve gelişiminin, ekonomik gelişme, ekonominin genel yapısı ve performansından oldukça fazla etkilendiği görülmektedir.

2.2.1. Osmanlı ve cumhuriyet dönemlerinde İlk Bankacılık Girişimleri

1839 Tanzimat Dönemi başlarına kadar geçen dönemde, Osmanlı Devleti'nde bankacılık faaliyetlerine rastlanılmamaktadır. Ülkemizde gerçek anlamda ilk banka Tanzimat'ın ilanından sonra 1847'de İstanbul Bankası adıyla, kurulmuştur. Cumhuriyetten önce piyasada faaliyet gösteren bankalar, daha çok yabancı sermaye tarafından ya da yabancı iştirakiyle, özellikle Türkiye'de faaliyette bulunan yabancı şirketleri finanse etmek amacıyla kurulmuştur.

Osmanlı Devleti'nde modern anlamdaki ilk ticaret ve mevduat bankası, yabancı sermaye tarafından (İngiliz) 1856'da kurulan Osmanlı Bankası'dır. Söz konusu banka,

ülkemizde kurulan ilk emisyon bankasıdır. Türk bankacılığının ilk kuruluş çalışmalarında dönemin Niş Valisi Mithat Paşa önemli rol oynamıştır.

Osmanlı Devleti'nde kurulmuş olan ilk ulusal sermayeli banka ise; "Memleket Sandıkları"dır. İlk tarımsal kredi sandığı özelliği taşıyan kurum, 1861 yılında Mithat Paşa tarafından kurulmuştur. 1868 yılında yine Mithat Paşa tarafından tasarruf toplama amacıyla "Emniyet Sandığı" kurulmuş olup, bir süre sonra her iki banka da, 1888 yılında yine Mithat Paşa tarafından kurulan Ziraat Bankası ile birleştirilmiştir. 1916 yılında yasayla kurulmuş bir kamu kurumu niteliği kazanan Ziraat Bankası, Osmanlı Devletinden Cumhuriyet dönemine geçen ve günümüze kadar gelen en köklü ulusal kuruluşlardan biridir. 1908 yılından sonra gelişmeye başlayan Ulusal Bankacılık ise, özellikle Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra hız kazanmıştır. Cumhuriyet öncesi dönemde, yabancı bankaların Türk bankacılık sistemine egemen oldukları ve "borçlanma bankacılığı" adı verilen çarpık bir bankacılık sisteminin var olduğu söylenebilir.

2.2.2. Cumhuriyet Dönemi ve Sonrasında Türk Bankacılığı'ndaki Gelişmeler

Cumhuriyet döneminde, ulusal sanayi ve bankacılığın geliştirilmesi çabaları ön plana çıkmıştır. Bu amaçla toplanan İzmir İktisat Kongresi'nde önemli kararlar alınmıştır. Bu kararlar sonrasında ilk kurulan banka, Türkiye İş Bankası (1924) olmuştur. Cumhuriyet dönemindeki ilk büyük özel sektör bankası olan Türkiye İş Bankası, ülkenin ekonomik kalkınmasına katkıda bulunmak amacıyla, gerek sanayi gerek ticaret sektörlerine kredi vermek ve gerekse sanayi ve ticari girişimlerde bulunmak görevlerini üstlenmiştir. Bu dönemde faaliyete geçen bir diğer banka ise, 1930 yılında kurulan TC. Merkez Bankası'dır. Banka, anonim şirket statüsünde kurulmuş olup, 1931 yılında çalışmaya başlamıştır. Bu önemli gelişmelere ek olarak, 1923-1933 yılları arasında çok sayıda yerel bankanın kurulmuş olduğu ve bu dönemde yerel bankacılığın da önemli bir gelişme gösterdiği görülmektedir. Bölgesel ihtiyaçların karşılanmasında, özellikle de, yerel tacirlerin kredi ve banka hizmeti ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla kurulmuş olan bu yerel bankaların bir çoğu, 1929 Dünya Ekonomik Krizi'nin olumsuz etkileri ve ülkemizde şube bankacılığının gelişip yaygınlaşması üzerine, faaliyetlerini durdurmak zorunda kalmışlardır.

1929 Dünya Ekonomik Krizi Türkiye ekonomisini de olumsuz yönde etkilemiş, bunun bir sonucu olarak, ekonomik yaşamda devletçilik ön plana çıkmıştır. 1930'lu yıllar Türkiye'de özel amaçlı devlet bankalarının kurulmaya başlandığı bir dönem olmuştur. Bu gelişmede, 1934 yılında yürürlüğe giren Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı'nın etkisi büyük olmuştur. Bu gelişme, "devlet eliyle sanayileşme" politikasının bankacılık sektörüne de yansımaları şeklinde değerlendirilebilir. 1940-1945 İkinci Dünya Savaşı yılları ise tüm dünyada olduğu gibi, Türkiye'de de ekonomik daralmaya neden olduğundan dolayı, bankacılık sektörü de bu gelişmelerden olumsuz yönde etkilenmiştir. Bu dönemde, Türkiye ekonomisinde 1930'lu yıllarda izlenen kapalı, korumacı ekonomi politikalarının yerini, daha liberal ve özel sektörü destekleyen, dışa açık politikaların almış olması bankacılık sektörünü de olumlu yönde etkilemiştir.

Savaş sonrası ekonominin canlanmaya başlamasıyla birlikte iş ve üretim hacmindeki artış, ödemelerin hızla artmasına neden olmuş, bu da piyasada yeni bankalara olan gereksinimi hızlandırmıştır. Bu gelişmelere paralel olarak, 1950'li yıllar özel sektör banka sayısında hızlı bir artışın yaşandığı bir dönemi yansıtmaktadır. Bunun başlıca nedenleri; bu dönemde dış kredilerin ve ihracat gelirlerinin artması, 1954 yılında Yabancı Sermayeyi Teşvik Yasası'nın yürürlüğe girmesi, ekonomide hızlı bir büyümenin sağlanması ve ülkede tasarrufların giderek artış göstermesidir. Ayrıca bu dönemde şube bankacılığı da hızla gelişme göstermiştir. Yine bu dönemde yasal açıdan da iki önemli gelişme meydana gelmiştir. Bunlardan ilki 1958 tarih ve 7129 sayılı Bankalar Yasası'nın kabulü ve ikincisi ise, yine aynı yıl Türkiye Bankalar Birliği'nin kurulmasıdır. Ekonomide ve bankacılık sektöründeki bu olumlu gelişmelere rağmen; 1950'li yılların sonlarına doğru Türkiye ekonomisinin yaşadığı bunalım ve durgunluk, çok sayıda bankanın da kapanmasına neden olmuştur.

Türkiye ekonomisinin 1960'lı yıllarda planlı döneme girmesiyle birlikte, Türk bankacılık sektörü de 1960-1980 döneminde, söz konusu beş yıllık kalkınma planlarında ve yıllık programlarda belirtilen ilkelere uygun bir yapıda gelişmiştir. Bu dönemin bankacılık açısından ön plana çıkan özellikleri; uzman bankalara, kalkınma ve yatırım bankalarına önem verilmesi, ticari bankaların kurulmasına ise, sınırlama getirilmiş olmasıdır. Ayrıca bu dönemde, özellikle de 1970'li yılların başlarında, holdingleşmenin hız kazandığı ve buna paralel olarak holding bankacılığının geliştiği görülmektedir. Bu dönemde ithal ikameci tipi sanayileşme stratejisinin benimsenmesi, buna paralel olarak finansman anlayışını da etkilemiştir. Diğer yandan planlı dönemde yabancı bankalar da dahil olmak üzere, ticari bankacılık alanında uygulanan politikalar

sektöre girişleri engellemiş, böylece mevcut oligopolcü yapı güçlenmiştir. Bu sırada bölgesel bankaların çoğu kapanmış, çok sayıda küçük banka yerine, az sayıda çok şubeli büyük banka kurulması yönünde bir eğilim ortaya çıkmıştır.

1970'li yıllarda yaşanan petrol krizleri sonrasında, Türkiye ekonomisi bir darboğaz içine girmiştir. 1970'li yılların sonunda, döviz krizi eşliğinde yüksek oranlı enflasyonla karşı karşıya kalınmış ve bu nedenle 24 Ocak 1980'de bir istikrar ve ekonomik değişim programı uygulamaya konmuştur. Bankacılık sektörü de, bu istikrar programının hedefine uygun olarak, yürürlüğe giren dışa açılma, serbest piyasa ekonomisine geçiş ve liberalleşme politikalarından en çok etkilenen ve değişim içine giren sektörlerden biri olmuştur. Bu çerçevede, Türk bankacılık sektörü de 1980'den itibaren hızlı bir gelişme göstererek, uluslararası banka ve finans sistemi ile bütünleşme sürecine girmiştir. Söz konusu dönemde serbest piyasa ekonomisine geçişle birlikte, dış dünya ile ekonomik ve mali bütünleşmenin gerçekleştirilmesi gibi, yapısal değişime yönelik politikalar hayata geçirilmiştir. Yine aynı yıllarda, tüm dünyada finansal pazarların serbestleştirilmesi eğiliminin ortaya çıkmasının, bunda önemli bir rolü olduğu söylenebilir.

Finansal liberalleşmeye dönük ilk uygulama, "Temmuz Bankacılığı" olarak bilinen ve 1 Temmuz 1980 yılında faiz oranlarının serbest bırakılarak, pozitif reel faiz uygulamasına geçilmesi ve bankaların mevduat sertifikası çıkarmalarına izin verilmesiyle birlikte mevduat ve kredi faizleri hızla yükselmeye başlamıştır. Aynı dönemde, banker kuruluşlarının hızla artmasıyla, bankalar önce bankerlerle, daha sonra kendi aralarında fon toplama yarışına girmişlerdir. Bu rekabet, faiz yükseltme yoluyla yürütülmüş olup, rekabetin artması ürün sayısının ve hizmet kalitesinin yükselmesine neden olmuş, ileri teknoloji kullanımı hızlanmıştır. Fakat, Bankerlik kuruluşları arasında ortaya çıkan faiz yükseltmeleri, bir süre sonra bankerleri borç alınan paraların faizinin ödenmesi için, sonradan daha yüksek faiz ile borçlanılmak zorunda bırakmıştır. Böyle bir ortamda ayakta kalmanın tek yolu, devamlı olarak faiz yükseltmektir. Böyle bir sistemin kısa bir süre içerisinde çökmesi ise kaçınılmazdır. Nitekim, 1982 yılında "Bankerler Krizi" olarak adlandırılan olay gerçekleşmiştir. Bu dönemde serbest faiz politikasının ve banker iflaslarının, bireysel bankaların uygulamaları ile yönetim tarzlarının birleşmesinin bir sonucu olarak, çok sayıda bankanın mali bünyesinde sorunlar yaşanmıştır.

1980 yılı sonrası, ekonominin dışa açılması ve dünya finans sistemi ile bütünleşme çabalarının bir sonucu olarak, bankacılık sektöründe de dışa açılma

yönünde bir eğilim ortaya çıkmıştır. Böylece, ticaret bankası, yatırım bankası ve şube düzeyinde bir çok yabancı banka faaliyete geçtiği ve Türk bankaları ile ortaklık kurduğu gibi, Türk bankaları da yurt dışında şube açma, banka kurma vb. yollarla örgütlenmişlerdir. Bu gelişmeler Türk bankacılık sektörünün ülkemizde şube açan yabancı bankaların bir sonucudur. Ayrıca bu rekabet, Türk bankacılık sektörünün etkinliğini de arttırmıştır. 1980'li yılların bir başka önemli gelişmesi ise, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) bünyesinde "interbank" piyasasının oluşturulmasıdır. Böylece bankaların kısa vadeli likidite ihtiyaçlarının karşılanmasında ve likidite fazlasının değerlendirilmesinde çok büyük kolaylık sağlanmıştır. İnterbank, bankalara kaynak kullanma esnekliği ve kaynakları daha etkin kullanma imkânı verdiği gibi, ekonominin likidite dengesini kurmada da çok yararlı olmuştur. Bunun yanı sıra; 1980'li yıllarda, bankacılığın gelişimi ve dünya finans piyasaları ile bütünleşebilmesi amacı ile getirilen diğer yasal düzenlemeler ise; 1982 yılında Sermaye Piyasası Kurulu'nun oluşturularak Sermaye Piyasası Kanunu'nun yenilenmesi, 1985 yılında devlet iç borçlanma senetlerin ihale yoluyla satışına başlanması, 1986 yılında bankaların para piyasasının oluşturulması, yerleşik kişilere döviz tutma ve döviz tevdiat hesabı açma izninin verilmesi, 1987 yılında Merkez Bankası'nın açık piyasa işlemlerini başlatması, 1988 yılında efektif ve döviz piyasaları ile 1989 yılında altın piyasalarının kurulması olarak ana başlıklar halinde sıralanabilir.

Piyasa ekonomisine geçilen 1980'li yıllarda, uygulamaya konulan reform niteliğindeki yapısal değişiklikler, bankacılık sektörünün ve mali sektörün gelişmesini ve büyümesini sağlamıştır. Ne var ki, 1990'lı yıllardaki gelişmeler ve yaşanan krizler, bankacılık sisteminin mali bünyesinin önemli ölçüde bozulmasına neden olmuştur. Dönemin ilk krizi de 1990 Körfez Krizi'dir. Bu kriz dış kaynaklı bir kriz olmasına rağmen, Türk mali sistemi, bu dönemde likidite krizine girmiş, ekonomik yapı ise olumsuz yönde etkilenmiştir. Bu dönemde sektördeki ilk büyük finans krizi ise, 5 Nisan 1994 yılında yaşanmış ve olumsuz etkileri günümüze kadar sürmüştür. Kriz, iyi idare edilmeyen ve mali bünyeleri zayıf olan bankaların ve kurumların iflasını hızlandırmış, krizle gelen şok, bankacılık sisteminin toplam varlıklarını büyük oranda azaltmış ve ayrıca aktif ve pasif yapısında değişikliklere yol açmıştır.

1994 bankacılık ve finans krizi, TCMB'nin duruma zamanında ve gerekli ölçüde müdahale edecek kadar rezervi olmaması nedeniyle yaygınlaşmış ve tüm bankacılık sektörünü ve ekonomiyi tehdit eder hale gelmiştir. Bankacılık sektörünün 1994 krizinden ciddi boyutta etkilenmesinin temel nedeni, 1989-1993 döneminde izlenen

düşük döviz kuru ve yüksek faiz politikalarının sona ermesi ile kar oranlarının düşmesidir. Diğer yandan, ekonomik ve politik istikrarsızlığın yoğunlaşmasından dolayı, belirsizliğin ve riskin artması da bankacılık sektörünün etkinliğini azaltmıştır. Sektörde yaşanan kriz, zaten kötü yönetilen ve mali bünyeleri zayıf olan bankaların ve kurumların iflasını hızlandırmış, krizle gelen şok, bankacılık sektörünün toplam varlıklarını azaltmış, ayrıca aktif ve pasif yapılarında değişikliklere yol açmıştır. Krizle birlikte hızla küçülen bankacılık sisteminde öz kaynaklar erimiş, banka sistemine olan güven büyük ölçüde sarsılmıştır. Güvenin yeniden tesis edilmesi amacıyla bir çözüm olarak, tasarruf mevduatına % 100 sigorta uygulaması ile devlet güvencesi getirilmiştir. Böylece bankacılık sektörüne güven yeniden sağlanarak, mali kesimde kriz bir süreliğine aşılmıştır. Ancak, bu limitsiz sigortanın devamı ve kamu kesiminin yüksek faizden borçlanmasını sürdürmesi nedeniyle, aşırı risk alan, kuralsız bir bankacılık yapılmış, bu durum ileriki dönemlerde sektörde başka sorunlara neden olmuştur. Ayrıca bankalar yasasının 1999 yılına kadar çıkarılmaması ve ekonomideki yüksek risk oranının sürmesi de, bankacılık sektörünü bıçak sırtında tutmuştur.

1994 finans krizi ve takip eden yıllarda yaşanan mini finans krizleri göstermiştir ki; Türkiye’de ekonomik istikrarın sağlanması ve sürdürülebilmesi için alınması gereken yapısal önlemlerin başında, bankacılık sektörüne çeki düzen verilmesi gelmektedir. Nitekim, Türkiye’de Haziran 1999 yılında Uluslararası Ödemeler Bankası (BIS) ve Avrupa Birliği (AB) kriterlerine uygun bir 4389 sayılı Bankalar Yasası çıkarılmıştır. Bu yasa çerçevesinde, Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurulu’nun (BDDK) oluşumu tamamlanmış, görev ve yetkileri düzenlenmiş, sektöre yeni banka katılması, şube açılması, bankacılık yapma yetkisinin iptali veya Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu’na (TMSF) devredilmesi gibi temel konular, yeniden ele alınmıştır. Yasanın böyle bir yapılanmaya gidişindeki temel amaç, çağdaş bankacılığın bir gereği olarak, sisteme yönelik politik müdahalelerin en aza indirilmesidir. Yapılan bu değişiklikler, sisteme ve sektöre olan güveni tazelemesi ve mali sistem dışında değerlendirilen tasarrufları sisteme çekmesi, sektördeki birleşme ve yeniden yapılanmaları hızlandırması açısından önemlidir.

Türkiye 2000 yılına çok önemli ekonomik kararların alındığı bir ortamda girmiştir. 1999 yılı Haziran ayında IMF ile yapılan görüşmelerde, Yakın İzleme Anlaşması’nın programa bağlı ve mali finans destekli bir anlaşmaya dönüştürülmesi benimsenmiş ve 2000-2002 döneminde uygulanacak makroekonomik politikaların çerçevesi çizilmiştir. Hükümet, IMF’ye sunduğu ve kabul gördüğü 9 Aralık 1999 tarihli

Niyet Mektubu sonrasında, 1 Ocak 2000'den itibaren üç yıllık bir ekonomik süreci kapsayan, maliye, para, kur ve gelir politikalarının yanı sıra, yapısal değişimleri de içeren enflasyonu düşürme programını uygulamaya koymuştur. Uygulamaya geçilmesiyle birlikte, ekonomide çok kısa sürede bazı olumlu gelişmeler gözlenmiş olmasına rağmen, Kasım 2000 yılında Türk mali piyasalarında likidite sıkışıklığının neden olduğu döviz talebindeki hızlı artış, uluslararası piyasalardaki bozulma ve içerde yaşanan olumsuz etkilerden kaynaklanan bir kriz yaşanmıştır. Bu kriz ancak IMF kredisi ile önlenebilmiş, fakat enflasyonu düşürme programı büyük bir yara almıştır. Şubat 2001 yılında ise, mali piyasalardaki güvenin kırılğan yapısı bir kez daha finansal krize yol açmış, bunun bir sonucu olarak 2000 Enflasyonu Düşürme Programı'nda öngörülen para ve kur politikaları terk edilerek, 22 Şubat 2001 yılında dalgalı kur sistemine geçilmiş, böylelikle Enflasyonu Düşürme Programı da sona ermiştir. Türkiye ekonomisinde 2000'li yıllarda yaşanan her iki finans krizi de, başta bankacılık sektörü olmak üzere bütün sektörleri ve ekonomik yaşamı olumsuz yönde etkilemiştir. Kasım 2000 ve Şubat 2001 Krizleri sonrasında, aşırı yükselen faiz oranları, vade uyumsuzluğu olan bankaların fonlama zararlarını arttırırken, portföylerinde bulundurdıkları menkul kıymetlerinde değer yitirmesine yol açmıştır. Şubat 2001'de dalgalı kura geçilmesiyle birlikte, TL'nin yabancı paralar karşısında hızla değer kaybetmesine bağlı olarak yüksek açık pozisyonla çalışan bankalar, önemli boyutta kambiyo zararı ile karşı karşıya kalmıştır. Kriz sonrasında sermaye yetersizliğini karşılayamayan bankalar, TMSF'na alınmış ve Fon'daki bankalar ile kamu bankalarının görev zararlarını ise, Hazine üstlenmiştir. Faaliyetini sürdüren bankalar, yeni bir anlayışla denetime ve yeniden sermayelendirmeye tabi tutulmuştur. Krediler yeniden sınıflandırılmış ve gerekli karşılıklar ayrılmıştır. 1990'lı yıllar boyunca, yüksek enflasyon ortamında çalışan bankaların bilançoları, enflasyona göre güncelleştirilmiştir. Tüm bu uygulamalar, bankaların mali yapılarının daha gerçekçi bir görünüm almasını sağlamıştır. Bu gelişmeler, mali yapının güçlenmesi için; geniş bir zamana, çok hassas bir uygulamaya ve profesyonel bir yönetime gereksinim olduğunu ortaya koymuştur.

Bankacılık sektörünün 1998-2000 yılları arasında etkin bir aktif-pasif yönetimi gösterememesinin altında yatan etkenlerden birisi de, devletin finansal sektörden sürekli olarak fon talep edici pozisyon almasından kaynaklanmaktadır. Türkiye'de bankalar uzun zamandır girişimcilere fon arz etmek olan asli fonksiyonlarını terk etmişler ve yüksek faizle devlete finansman sağlayan kurumlar haline gelmişlerdir. Böylece ticari bankaların portföyünün büyük bir kısmı, kamu kâğıtlarından oluşmuştur. Bankalar uzun

süre, bu yolla kolay, güvenli, yüksek faiz kazançları elde etmişlerdir. Hiç şüphesiz bu oluşum 1986 yılından itibaren başlamış ve kesintilerle de olsa süreklilik göstermiştir. Kamu kesimi borçlanma gereksiniminin yüksek olması, bu araçların yanında, kamu kesimi bankacılık sektöründen kaynak edinebilmek için munzam karşılıklar politikasının da kullanılmasına neden olmuştur. Bunun için izlenen yol, dönemsel olarak oranlar farklılaşsa da, umumi disponibilitenin devlet iç borçlanma senetleri olarak tutulması zorunluluğunun getirilmesi şeklinde olmuştur. Uygulanan karşılıklar politikası, kısa vadeli sermaye hareketlerinin de yardımıyla bankacılık sektöründe, bilançoların yabancı para cinsinden pasiflerin ağırlığının artmasına neden olmuş, bu da doğal olarak sistemin yüklendiği döviz kuru riskini arttıran bir unsur olmuştur.

Nitekim bankacılık sektöründe 1999-2000 döneminde karlılıklarını belirlemede en önemli faktör, elde ettikleri faiz gelirleri içerisindeki menkul kıymet faiz gelirlerinin payının yüksek olmasıdır. Bazı bankaların menkul kıymet faiz gelirlerinin toplam faiz gelirleri içindeki payı, hazine bonusu faiz oranları yüksek düzeylerde seyretmesi nedeniyle, %75'lere kadar ulaşmıştır. Özellikle, küçük ölçekli bankaların izlediği bu pasif yöntem biçimi, onların yüksek karlılık ile çalışmasını sağlamıştır. Burada kilit nokta, bankaların açık pozisyon ile çalışmasını sağlayan sabit kur politikası olmuştur. Bu politika nedeni ile bankaların önemli bir kısmı, yabancı para cinsinden yüksek faiz oranı ile kamu borçlanmasını finanse etmekte kullanmışlardır. Fakat 2001 yılında uygulamaya giren istikrar programının bir sonucu olarak, devletin iç piyasalardan hem daha az, hem de daha düşük faizle borçlanabilmesi, bankaların kazançlarını önemli ölçüde azaltmıştır. Böylece söz konusu dönemde bankacılık sektörü, sendikasyon kredileri şeklinde dışarıdan borçlanmaya ağırlık vermişlerdir. Bu gelişmelerin sonucunda; zayıf sermaye yapısına rağmen, aşırı açık pozisyon taşıyan bankacılık sektörü, görev zararları nedeniyle işlerliğini kaybetmiş kamu bankaları, özelleştirme, yapısal ve hukuki reformlarda gecikmeler, Türk Lirası'nın aşırı değerlenmesi ve cari açığın kritik sınırı aşması karşısında döviz kuru band uygulamasının öne alınarak gerekli müdahalelerin zamanında yapılamaması, başarılı olabilecek bir programın başarısızlığa uğramasına neden olmuştur. Şubat 2001 yılında başlayan kriz, TL'nin yaklaşık %60 değer kaybetmesine yol açmıştır. Ulusal paranın bu denli yüksek bir değer kaybı, doğal olarak TMSF bünyesindeki bankaların piyasa değerini çok düşürmüştür. Böylelikle, devalüasyon, Fon'daki bankaların satışını yabancı para cinsinden kolaylaştırmış, ancak bunların Türkiye ekonomisine olan maliyetini önemli oranda arttırmıştır.

Dalgalı kur rejimine geçilmesiyle birlikte, para ve kur politikası uygulaması ve kriz yönetimi yeni bir boyut kazanmış ve kriz ortamından çıkış önlemleriyle birlikte, Türkiye ekonomisinde yeni istikrar arayışları başlamıştır. Bu çerçevede özellikle enflasyon hedeflemesi konusu bu arayışların odak noktasını oluşturmuştur. Bu çerçevede yürütülen yeni program çalışmaları sonrasında 14 Nisan 2001 yılında, Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı kamuoyuna açıklanmıştır. Bu programla mali sektöre özel bir önem verilmiş ve alınacak tedbirler belirtilmiştir. Mali sektöre büyük önemin verilmesinin sebebi, bankacılık sektöründeki krizlerin güçlü yayılma ve dış etkilerinin olmasıdır. Çünkü bu etkiler, bankacılık sektörünün doğrudan kapsadığı bireyler ya da firmalardan ileriye de gidebilmektedir. İşte bu nedenlerden dolayı, sektörü yeniden yapılandırma ve özellikle bankaların açık pozisyonlarını kapatma ve sermaye yapılarını güçlendirme yönünde bir çok tedbirler alınmıştır. Türk bankacılık sektöründe gözlenen değişim şekli, 2000 ve 2001 yıllarında yaşanan iki kriz sonrasında alınan tedbirler ile birlikte bundan sonra yeni bir yapıya kavuşacaktır. Bankaların gelişen bu yeni finansal sistem içerisinde yeni oyun planları geliştirecekleri de beklenen bir diğer gelişme olacaktır. 2000’li yıllarda Türkiye ekonomisine ve bankacılık sektörüne damgasını vuran Kriz’den sonraki bir diğer olgu ise; internet bankacılığının (e-ticaret, e-ekonomi) gelişmesi ve yaygınlaşmasıdır. İnternet bankacılığı, ticari bankaların yüzünü de değiştirerek önceki tüm iletişim devrimlerinden çok daha hızlı bir gelişme göstermiştir. Elektronik ticaretin gelişmesiyle birlikte, internet bankacılığının yanı sıra telefon bankacılığı da bu dönemde büyük gelişme göstermiştir. Artık günümüzde hemen hemen sektördeki tüm bankalar, birçok bankacılık hizmetini telefon bankacılığı ve internet bankacılığı üzerinden verir duruma gelmişlerdir.

3. GELİŞMİŞ ÜLKELER VE TÜRKİYE'DE MEVDUAT SİGORTA SİSTEMİ

3.1. MEVDUAT SİGORTA SİSTEMİ TANIMI

Mevduat sigorta sistemi, tasarruf sahiplerinin finansal kuruluşlara yatırdıkları tasarrufların tamamen veya kısmen güvence altına alınması olarak tanımlanabilir.

Banka kaynakları içinde mevduatın, mevduatlar içinde de tasarruf mevduatlarının son derece büyük bir ağırlığı bulunmaktadır. Bu sebeple tasarruf mevduatının bankacılık sistemi içinde kalması büyük önem taşır. Mevduatın sigortalanması mevduat sahiplerinin bankacılık sistemine olan güvenlerini sağlayarak tasarrufların sistem dışına çıkmasını önlediği gibi, birikim sahiplerinin fon arzını arttırmak yoluyla makro ekonomi dengeler üzerinde de olumlu etkiler yapmasına neden olmaktadır. Ayrıca tasarruf sahiplerinin fonlarının herhangi bir bankadan toplu halde ve ani olarak çekmeleri durumunda ortaya çıkabilecek krizlerinde önlenmesini sağlamaktadır.

Mevduat sigortası bazı bankaların yükümlülüklerini karşılayamaz duruma düşmeleri durumunda zararın karşılanmasını temin eden bir düzenleme olarak ortaya çıkmıştır. Çünkü tasarruf sahipleri genelde geniş ve finansal açıdan korumasız bir grup olma özelliği göstermektedir.

Mevduat sigorta sistemi ile ilgili literatürde birçok tanım bulunmaktadır.

Flannery (1994), mevduat sigortasını bankaların ödeme gücünü yitirmesinden doğabilecek zarar riskini banka mudilerinin üzerinden alarak bu tür risklerin hükümet ya da bu amaçla kurulmuş özel kurumlardan oluşan konsorsiyuma transfer eden bir sistem olarak tanımlamıştır.

Benston (2000:195) ise değişik bir görüş açısı getirerek mevduat sigortasını en önemli tüketici koruma düzenlemesi olarak nitelendirmiştir. Gerçektende bir nevi tüketici konumundaki mevduat sahiplerinin bankaları sürekli izleme ve değerlendirme imkânları bulunmadığından bankaların ödeme gücünü yitirmesi durumunda mevduat sahiplerinin maruz kalacağı kayıplar bu yolla azaltılmakta hatta bazı durumlarda tamamen karşılanmaktadır.

Bir diğer tanıma göre mevduat sigorta sistemi bankacılık kanunları düzenlemeleri son borç verme makamı olan merkez bankası ve bankacılık gözetiminden

oluşan geniş bir finansman güvenlik ağının tamamlayıcı bir elemanıdır. Pek çok ülke karşı karşıya kaldıkları bankacılık krizlerine bir tepki olarak mevduat sigorta sistemini benimsemiştir (Demirgüç-Kunt ve Sobacı,2000:2).

3.2. MEVDUAT SİGORTASININ TEMELİ

Dünya ekonomilerinde yaşanan liberalizasyon süreci, sermaye hareketlerinin serbestleşmesi, iletişim teknolojilerinin gelişmesi, döviz kurlarının ve faiz oranlarının üzerindeki kontrollerin etkisini azaltmıştır. Mali piyasalarda artan kaynak ihtiyacı ve oluşan riskleri engellemek adına geliştirilen ürünlerin yaygınlaşması dünya ekonomik sistemi içinde finansal işlemlerin payını arttırmıştır. Ancak ekonomilerde yaşanan krizlerin finansal sisteme ve finansal sistemin en önemli unsuru olan bankacılık sektörüne yansiyarak, tüm ekonomiyi etkileyecek sorunlar ortaya çıkarması ihtimali kamu otoritelerini daha dikkatli olmaya ve çözümler üretmeye zorlamıştır.

Bu nedenle birçok ülkede, banka mevduatına güvence sağlamakta, denetim mekanizmalarını çalıştırarak mevduatın korunmasına yönelik bir nevi güvenlik çemberi oluşturmak için mevduat sigorta sistemi geliştirilmiştir.

Sigortacılık temel olarak sigortalayanın sigortaya konu olan riskin gerçekleşmesi durumunda sigorta hizmetini satın alanın uğrayacağı zararların karşılanması ilkesine dayanmaktadır. Örneğin bir sağlık sigortasında sigortalayan sigortalıya hastalık ve kaza sonucu ortaya çıkan sağlık giderlerinin belirli bölümünü veya tümünü ödemeyi taahhüt etmektedir. Sağlık sigortası veya diğer sigorta türlerinde sigortalayandan söz konusu riskin gerçekleşmesini engellemesi beklenmemektedir. Mevduat sigorta sistemi ise mevduat sahiplerinin güvence verilmesi yoluyla bir veya birkaç bankanın mali sıkıntıya düşmesi durumunda sıkıntının diğer bankalara da sıçramasını engellemesini amaçlamaktadır.

Genel anlamda mevduat sigorta sistemi finansal bakımdan daha az bilgi sahibi olabilecek küçük tasarruf sahiplerinin bankalara veya tasarruf kuruluşlarına yatırdıkları mevduatlarının kısmen ya da tamamen güvence altına alınması amacıyla oluşturulmuş bir sigorta sistemidir. Ancak bu işlevinin yanında mevduat sigorta sistemi ekonomide ve mali sektörde ortaya çıkabilecek krizlerden etkilenen bankacılık sektörünün yükümlerini yerine getirmeme riskini mevduat sigorta kurumlarına aktararak bankacılık sektörüne olan güvenin sürdürülmesini de sağlamaktadır. Makro açıdan bakıldığında mevduat sigortasının tasarruf sahiplerinin paniğe kapılarak birikimlerini bankacılık

sistemi dışına çıkarmasını önleyici bir fonksiyonu olduğundan finansal sistemin istikrarına katkıda bulunduğu görülmektedir.

Mevduat sigortası sisteminin mevduat sahiplerinin bankalara hücumunu engellemesini işlevini yerine getirebilmesi için mevduat sigortası sistemine güvenmeleri gerekmektedir. Bu güven ise ancak mevduat sahiplerinin mevduatlarının bulunduğu bankanın iflas etmesi durumunda dahi mevduatlarının kendilerine ödeyeceğinden emin olmaları durumunda dahi mevduatlarının kendilerine ödenebileceğinden emin olmaları durumunda sağlanabilecektir. Çünkü mali sistemin sıkıntılı dönemlerinde tüm sisteme yaygınlaşma tehlikesi taşıyan panik ve bankalara hücum eğiliminin önüne geçilebilmesi ancak bu yolla mümkün olabilecektir.

Mevduat sigorta sistemi, sistemin işleyişini ve kurallarını belirleyen bir yasadan oluşmaktadır. Söz konusu yasa mevduatın ne kadarlık bölümünün sigorta kapsamına alınacağı mevduatı sigortalayacak olan birimin gerekli fonları hangi kaynaklardan sağlayacağı ve bir bankanın iflası durumunda nasıl davranacağı sigorta kapsamına alınacak mevduat kuruluş tiplerinin tanımı ve mevduat sigortası sistemine katılımın zorunlu olup olmayacağı gibi noktaları kapsamaktadır.

3.3. MEVDUAT SİGORTA SİSTEMİ AMACI VE GEREKLİLİĞİ

Bugün pek çok ülkenin finansal sistemi incelendiğinde bankacılık sektörlerini büyük ölçüde zaafa uğratan finansal krizlerin kolaylıkla ortaya çıkabileceği görülmektedir. İşte mevduat sigorta sistemi de bankacılık sektöründe bir kriz anında oluşabilecek paniğin mudilerin mevduatlarının geri ödenerek önlenmesini ve sektöre olan güvenin korunmasını amaçlanmaktadır.

Bankaların aktif yapılarının kolay likit hale dönüştürülemeyen varlıklardan oluşması buna karşın pasif yapılarının genelde likit ve her an çekilebilir olması sebebiyle bankalar için sürekli bir iflas olasılığı bulunmaktadır. Bu durum merkez bankası ve düzenleme otoritesiyle birlikte finansal güvenlik ağını oluşturan mevduat sigortasını finansal sistemin istikrarı için zorunlu kılmaktadır .

Bankacılık sektörünün istikrarsızlığı ödeme sistemindeki yetersizlikler ve tasarruf oranlarındaki azalış bir ülkedeki reel sektör ve bankalar arasındaki finansal aracılık sürecinin bozulmasına neden olabilir. Hemen hemen tüm ülkelerde bankalar sıkı gözetime maruz kalsa da ülke deneyimleri göstermiştir ki mevduat sahipleri bankalar ödeme güçlükleri ile karşılaştıklarında koruyucu kurumlara ihtiyaç

duymaktadırlar. Böyle bir durumda banka hücumlarının engellenmesi mudileri korumak için mevduat sigortası sisteminin kurulmasının temel nedenidir.

Ülkeler pek çok sebeple mevduat sigortası uygulamasına yönelebilirler. Bunlar mudilerin sigortalanmış mevduatlarının hemen geri ödenebilmesine yönelik bir müşteri koruması sağlanması kamu düzeni ve finansal istikrarın korunmasına yönelik olarak banka iflaslarının çözümlenmesi ve yayılmasının önlenmesi ve tasarruflarının artırılması ve ekonomik kalkınmanın desteklenmesi küçük ve yeni kurulan bankalara daha büyük çapta faaliyet gösteren bankalar ve kamu bankalarıyla rekabet edebilme imkânı verilmesi hükümetin banka iflasları karşısında maruz kalacağı maliyetlerin sınırlarının belirlenmesi ve diğer bankaların çözümlene sürecine giren bankalara katkıda bulunmasını sağlaması olarak sıralanabilir (Garcia,2000:8).

Para otoritelerinin bakış açısından hareketle mevduat sigortasının varlığının haklı sebebinin banka batışlarından kaynaklanan dışsal eksi ekonomi etkisini azaltmak olduğunu göstermiştir. Bu dışsallık mikro ve makro olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Mikro dışsallıklar tek tek kurumlarla ilgili olup mevduat sigortasının temelde var oluş sebebini küçük tasarruf sahiplerinin korunmasını, farklı büyüklükteki bankalar arasındaki rekabetçi eşitliğin artırılması ve bankaların sitem içinde mali aracı olarak kurum olarak oynadıkları rolden dolayı korunması şeklinde açıklamaktadır. Makro dışsallıklar ise mevduat sigortası sisteminin banka batışlarının bulaşıcı etkilerini para arzı ve ödeme sistemi üzerinde oluşturacağı zararları önlemeyi amaçladığını ifade etmektedir (Carisano,1992:17).

Bir diğer görüş, mevduat sigortasında temel amacın, mudilerin tasarruflarını bulundukları kurumun batmasından sonra uğradıkları zararların telafi edilmesi değil, bankalara olan güvenin sürdürülerek bankaların mutad faaliyetlerini sürdürmelerinin sağlanması olduğunu ifade etmektedir. Mudilerin mevduatlarının güvenliğiyle ilgili olarak kendilerini güvende hissetmeleri son derece önemlidir. Bu güvenceyle ilgili, dedikodu kaynaklı bilgiler bile mudilerin bankalara hücumuna sebep olarak sağlam bankaları dahi iflasa sürükleyebilir. Böyle bir durumda mevduat sigortası finansal piyasalar hakkında yeterli bilgi sahibi olmayan mudileri rahatlatan bir unsur haline gelmektedir.

Tasarruf sahiplerinin bu şekilde korunması banka iflaslarının etkilerini veya sistemdeki muhtemel paniği azaltmakta ve bankacılık sisteminin mali sektör istikrarını destekleme fonksiyonunu kuvvetlendirmektedir (Arslan,1999:37).

Banka hücumlarının sosyal refahı negatif etkilemesinin devletin bankalara müdahalesinin temel nedeni olduğunu belirtmiş, mevduat sigortasının sağladığı sosyal faydayı yaygın banka hücumların önlemek ve genel olarak ekonomiyi korumak olarak ifade etmiştir (Carisano,1992:10).

Mevduat sigortasının makro hedefini mevduatların ödenebilirliği konusunda toplumun güveninin yıkılmasının önlenmesi olarak belirtmiştir. Kısaca mevduat sigorta sistemi, uygulandığı ülkelerdeki mali piyasalara istikrar getirmekte ve herhangi bir bankanın iflası halinde küçük yatırımcıyı korumaktadır (Kane,1985:14).

Mevduat sigortası, temerrütten doğabilecek banka riskini mudilerin üzerinden alarak bu tür riskleri daha iyi analiz ve absorbe ettiğine inanılan hükümet ya da bu amaçla kurulmuş özel kurumlara transfer edilmesidir.

Mevduat sigortasının gizli bir fonksiyonu olarak ifade edilebilecek ve bilinen basit sigortadan farklı olan tarafı, mevduat sigortası ile mudilerin tasarruflarını buldukları kurumun batmasından sonra uğradıkları zararın telafi edilmesi değil, bankalara olan güvenin sürdürülerek bankaların faaliyetlerini devam ettirmelerini sağlamaktır (Mesutoğlu,1997:6).

Mevduat toplayan ve topladıkları mevduatları ekonomiye kazandıran bankaların ödeme gücü, hem tasarruflarını değerlendiren mudilerin, hem de biriken tasarruflardan faydalanarak tasarruflara katma değer oluşturan kredi müşterilerinin taleplerini karşılama gücü olan likidite miktarlarıdır.

Bankalar ellerindeki mevduatı en verimli biçimde değerlendirerek mudilerine ve hissedarlarına en yüksek kazancı sağlamanın baskısı altında çalışırlar. Elleriindeki mevduatın vade ortalaması ile kredilerin vade ortalamasını birbirine yakın tutmak zorundadırlar ki, mudi tasarrufunu normal şartlarda çekmek istediğinde bu mevduat ödenebilsin. Bankalar kısa süreli veya anlık diyebileceğimiz vade dengesizliklerini kasalarında likit olarak tuttıkları meblağlarla karşılarlar, fakat kasada tutulan miktar aslında bankalar için atıl ve kazanç getirmeyen bir mevduat olduğundan sınırlı bir düzeyde tutulur.

Herhangi bir ekonomik kriz halinde, mudiler panik halinde bankalardan tasarruflarının geri ödenmesini isteyebilir ve bankaların likit muhafaza ettikleri kasa mevduatları bu talepleri karşılamaya yetmeyecek olursa kriz daha da büyür ve banka veya bankaları batmanın eşiğine getirebilir. En sağlıklı bankanın yapısı bile bu tür bir riski karşılamaya yetmeyebilir. Böyle bir durumla karşılaşmamak için mudiinin krizlere

karşı daha soğukkanlı davranmasını sağlayacak güven unsurları oluşturmak adına mevduat sigorta sistemi geliştirilmiştir.

Görüldüğü gibi mevduat sigorta sistemi, hem mudilerin tasarruflarını bankalara güven hissiyle yatırmalarını sağlamakta, hem de ekonomide yaşanan krizlerin sonucu olarak ortaya çıkan panik havasında, mudilerin tasarruflarını kaybetme korkusuyla bankaları zor durumda bırakmalarını engellemektedir.

3.4. MEVDUAT SİGORTASI SİSTEMLERİ

Çeşitli ülkelerde işlevsel olan mevduat sigortası sistemleri, mevduatın ne kadarlık bir bölümünün sigortalandığına dayanılarak üç genel gruba ayrılabilir. Buna göre, mevduatın belirli bir bölümünün sigortalandığı "sınırlı mevduat sigortası sistemi" (limited system), mevduatın tümünün sigortalandığı "yüzde 100 koruma sistemi" (100% coverage) ve önceden belirlenmiş kuralların, hükümet kararıyla -tasarruf sahipleri lehine- dışına çıkılabildiği "tercihli mevduat sigortası sisteminden" (discretionary system) söz etmek mümkündür.

3.4.1. Sınırlı Mevduat Sigortası Sistemi

Türkiye’de de uygulanan sınırlı mevduat sigortası sisteminde, belirli bir büyüklüğe kadar olan mevduat sigortalanmakta, belirlenen miktarın üzerindeki mevduat ise sigorta kapsamı dışında tutulmaktadır. Bu uygulamada, küçük tutarda mevduatı olan mevduat sahiplerine görece olarak daha fazla güvence verilmektedir. Burada amaç, bankanın faaliyetlerini daha yakından izleyebildiği ve bu nedenle, bankanın aldığı risk konusunda daha fazla bilgi sahibi olduğu varsayılan büyük mevduat sahiplerinin sigorta kapsamı dışında tutulmaları durumunda, (bankadan daha yüksek faiz talep ederek) bankanın risk alma eğilimini sınırlandırılabilir ve bu yolla piyasa disiplininin sağlanabileceği düşüncesidir. Bu sistemde, sıkıntılı duruma düşen bankanın iflasının engellenmesi yoluyla, sigorta kapsamı dışındaki mevduat sahiplerine de koruma sağlanmasının önüne geçilmesi amacıyla, sigorta kurumuna, sıkıntılı bankaya mali yardım yapma, sıkıntılı bankayı bir başka banka ile birleştirme veya iyileştirme yetkisi verilmemektedir.

3.4.2. Yüzde 100 Koruma Sistemi

Mevduat sigortası sisteminde bir uç yaklaşımı temsil eden yüzde 100 koruma sisteminde ise her tür mevduat hesabının tamamı sigorta kapsamına alınmaktadır. Bu sistemde, mevduat sigortası kurumu, mevduat sahiplerine yapılacak ödeme konusunda ve banka birleştirme, iyileştirme ve bankaya mali yardım yapma gibi sıkıntılı banka sorununun çözümüne yönelik her türlü önlemi almaya yetkili kılınmaktadır.

3.4.3. Tercihli Mevduat Sigortası Sistemi

Tercihli mevduat sigortası sistemi ise yukarıda sözü edilen iki sistemin arasında yer alan karma bir sistemdir. Bu sistemde, bankalardaki mevduatın belirli bir bölümü sigorta kapsamına alınmaktadır. Bu uygulamasıyla sistem, sınırlı mevduat sigortası sistemine benzemekle birlikte, mevduat sigortası kurumu özel durumlarda sigorta kapsamı dışındaki mevduatı da koruma altına alabilmektedir. Kısaca, tercihli mevduat sigortası sistemi, bankacılık kesiminin istikrarının tehlikede olmadığı dönemlerde sınırlı mevduat sigortası sistemini andırmakta, sistemin istikrarının tehlikeye düşmesi durumunda ise yüzde 100 koruma sistemine dönüştürülmektedir.

3.5. GELİŞMİŞ ÜLKELERDE MEVDUAT SİGORTASI

Mevduat sigorta sisteminin, ülkemizdeki durumunu incelemeyen önce gelişmiş ülkelerdeki durumunu ve bu ülkelerin sisteme bakış açılarını incelemekte fayda vardır. Özellikle Türkiye ekonomisinin ilişkili olduğu yakın ekonomilerin irdelenmesi önemlidir.

3.5.1. Amerika Birleşik Devletleri

ABD ekonomisinin geniş kapsamlı ve dünya ekonomisini derinden etkileyebiliyor olmasından, ayrıca ABD mevduat sigorta sisteminin diğer ülkelerin sistemlerine örnek teşkil ettiğinden ilk irdelenmesi gereken sistem olarak seçilmiştir.

1929 yılında Amerika'da yaşanan Büyük Depresyon (Great Depression) sonucu finans sisteminde büyük bir çöküntü yaşanmış, bankacılık sektörüne olan güven

sarsılmış ve bankalar büyük oranda mevduat kaybı yaşamıştır. Bankalara güvenin yeniden tesis edilmesi amacıyla 1933 yılında Federal Deposit Insurance Corporation (FDIC) kurulmuştur. Bu yasal anlamda ilk mevduat sigorta uygulamasıdır. Bir yıl sonra ise Fedral Saving Loan Insurance Corporation (FSLIC) kurulmuştur. FDIC bankalardaki mevduata garanti verirken, FSLIC bankaların yanı sıra tasarruf ve borç kurumlarına ilişkin garantiyi vermekte idi.

1989 yılında FSLIC FDIC'ye devredilmiştir. FDIC iki ayrı sigorta fonu yönetmektedir. Bunlar Bank Insurance Fund (BIF), ve Saving Association Insurance Fund (SAIF). BIF banka mevduatları, SAIF tasarruf ve kredi kurumlarında tutulan tasarrufları kapsar.

Günümüzde FDIC mudilerin 100,000 USD'a kadar olan tasarruflarını sigortalamaktadır. Amerika'daki toplam mevduatların dörtte üçü bu sigorta miktarının kapsamındadır. Bazı durumlarda kapsam tasarrufların tamamını kapsayacak kadar arttırılmaktadır.

FDIC iki farklı yöntemle uygulama yapmaktadır,

Ödeme Metodunda (Pay-off Method), mevduatların kapsam dahilinde olan kısımları mudilere ödenir. Diğer yöntem Satın Alma Metodu'dur (Purchase and Assumption Method). Bu metotla FDIC batmakta olan bankayı satın alır ve başka bir bankaya devreder. Böylece tüm mevduat problem hiç yaşanmamış gibi korunmuş olur.

Amerika'da halen kullanılan risk bazlı değerlendirme sisteminin temeli 1991 yılında çıkarılan kanın ile atılmıştır.

3.5.2. Almanya

22 nisan 2002 tarihine kadar Almanya'da üç ayrı mevduat sigorta fonu bulunmakta idi.

Bunlardan ilki ticari bankalar için Mevduat Güvenlik Fonudur. Fon'a Alman Bankaları Denetleme Birliği'ne ve Federal Bankacılık Denetim Bürosuna üye olan bütün kredi kuruluşları katılabilmektedir. Ticari Bankalar için 1966 yılında kurulan fon, önceleri mevduat sigorta kapsamını 10.000 Mark ile sınırlamış fakat 1974 yılında yaşanan bankacılık krizi ardından kapsam tutarı 20.000 Mark'a yükseltilmiştir. Bu önlemlere rağmen sektöre yeterince güven sağlanamayınca koruma kapsamı, bugünde geçerli olan banka öz kaynaklarının % 30'una kadar yükseltilmiştir.

İkinci fon 1966 yılında kurulan Tasarruf Bankaları Güvenlik Fonu'dur. Fonun kuruluş amacı alışık olunanın aksine mudilere ait tasarrufları güvence altına almaktan ziyade zor duruma düşen bankalara yardımcı olarak bankanın sisteme adaptasyonunu tazelemektir. Tabii bu durumda tasarruflar yine dolaylıda olsa güvence altına alınmış olur.

Üçüncü bir fon ise Kredi Kooperatifleri Planıdır. Mevduatın tamamı fon kapsamındadır. Üyelerini likitide sıkıntısına düştiklerinde destekleyen bir garanti fonudur. Üyelik tüm kredi kooperatiflerine ve şartlar dâhilinde diğer özel bankalara da açıktır (Aymergen,1997:37-40).

3.5.3. İngiltere

İngiltere'de 1970'li yılların sonuna kadar bankalar faaliyet gösterebilmeleri için lisans veya benzeri bir belge almalarına gerek yoktu. Sektörde faaliyet gösterecek bankaların Bank Of England ve diğer finansal kuruluşlarca tanınması yeterli idi. 1973 yılında sektörde hizmet veren banka sayısının hızla artması ve kontrol mekanizmasının zayıflığı İngiltere'nin tarihindeki en büyük ikinci bankacılık krizini yaşamasına yol açtı. İkincil bankalar olarak adlandırılan bu bankalar Bank Of England'dan destek görmemeleri ve üstüne üstlük sektördeki diğer bankalar tarafından dışlanmaları sonucu, ödeme güçlüğü içine düştüler. Fakat sektörde yaşanan bu güven bulanımı domino etkisi ile diğer bankalarda sıçrayınca hükümet büyük bankalardan sağlanan fonlarla zor durumdaki bankalar kaynak aktarmak için Yardım Fonu (Life-Fund Fund)'nu kurdu. Bu fon başta çok etkili olmuş, sisteme yeniden güven sağlamıştır. Fakat fona katkıda bulunan bankalar adil prim ödemesi olmadığı ve ahlaki riske sebebiyet verdiği gerekçesi ile bu durumdan rahatsızlık duymuştur (Aymergen,1997:35-36).

Bu gelişmelerin sonucunda 1979 yılında Bank Of England'ın denetim ve yetkilerini genişleten ve bankalara lisans verme hakkını veren bankalar kanunu yürürlüğe girdi. Kanun kapsamında 1982 yılında merkez bankasına bağlı deposit protection board (mevduatı koruma kurulu) kuruldu. İngiltere'deki mevduat koruma sistemi sadece küçük tasarruf sahiplerini korumaya yönelik olduğundan bu kapsama girecek mevduat miktarı ve niteliği de bu amaca yönelik olarak düzenlenmiş bütün mevduat türleri ve tutarları mevduat korumasına dahil edilmemiştir. Ancak bu mevduat sahiplerinin mevduatlarının tamamının korunduğu anlamına gelmemektedir. Banka ödeme sıkıntısına düştüğünde sigorta kapsamındaki mevduattan en fazla 20.000 Pound

ve yüzde yetmiş beşi olmak kaydıyla mudilere ödenmektedir. Bu sistemde hem mevduatı sigortalayan hem de mevduat sahibi risk altındadır. Böylelikle tasarruf sahipleri paralarını yatıracakları bankaları seçerken daha akılcı davranacaklar ve ahlaki risk olasılığı da en aza indirilecektir (Özdemir,1996:23-24).

İngiltere'deki bankacılık sistemi mevduat toplamaya yetkili mevduat bankacılığı yapan kliring bankaları ticaret bankaları, finansman şirketleri, kar amacı gütmeyen konut kredisi veren kuruluşlardan oluştuğu görülmektedir. 1979 yılında çıkarılan kanunla bütün bu kuruluşlar mevduat toplamaya yetkili kuruluşlar ve bankalar olmak üzere iki ana gruba toplanmış, daha sonra 1987 yılında bu iki grup tek bir grup altında birleştirilmiştir. İngiltere'de mevduat sigorta sistemine katılım tüm mevduat toplayan kuruluşlar için zorunludur. Bankaların katkıda bulunduğu fon miktarının en az 5-6 milyon pound olması gerek görülmüştür. Herhangi bir şekilde fon mevcudu bu tutarın altına düşmesi durumunda bu seviyeye tekrar çıkarmak için ek primler konulmaktadır. Üye bankanın ödeyecekleri maksimum prim o bankanın mevduat tutarının %0,3'ünü aşamaz (Aymergan,1997:36-37).

Sonuç olarak İngiltere'de herhangi bir mali kurum finansal bir krize girdiğinde ve yükümlülüklerini yerine getirmemeye başladığı zaman, otorite bir müdahale yapmayıp, batmasına göz yumacağı gibi, küçük tasarruf sahiplerini korumak için likitide enjekte edebilir. Sisteme hem prim ödeyenlerin hem de mevduat sahiplerinin katkıda bulunması mevduat sahiplerini akılcı kararlar almaya itmesi olumlu bir özelliktir. Bunun yanında mevduat kapsamını sadece küçük mevduat sahiplerini kapsamaması ahlaki risk tehdidini önlediği gibi küçük mevduat sahiplerini koruması açısından sosyal bir hizmet sunması açısından da önemlidir.

3.5.4. Fransa

Fransa'da bankaların denetim ve gözetim görevini merkez bankası, mevduatı koruma görevini ise Fransız Bankalar Birliği üstlenmiştir. Burada sistem tam olarak bir sigorta olmamakla birlikte zararın üye bankalar arasında paylaştırılması esasına dayanmaktadır. Bu yüzden yükümlülüklerini yerine getiremeyen bankalar iflas edilerek sistem dışına atılması prensibi üzerine kurulmuştur. Üye bankalar herhangi bir bankanın sistem dışı kalması durumunda zararları karşılamayı taahhüt etmişlerdir. Bankalardan bir yıl içinde istenebilecek katkı payı 100 milyon Fransız frangını geçemez fakat iki yıl öncenin ve iki yıl sonranın primleri de bu yıldan talep edilebildiğinden bir yıl içinde

sisteme müdahale edebilecek maksimum tutar 500 milyon Fransız frangına kadar çıkabilmektedir. Her bir üyeden alınacak katkı payı ilgili üye bankanın mevduat hacmine ve zararın büyüklüğüne bağlı olarak hesaplanmaktadır (Özdemir,1996: 27-28).

Fransa'da mevcut koruma limiti hesap başına FFR 400,000'ken bir kişinin toplam garanti kapsamı € 70,000 ile sınırlandırılmıştır. Son 5 yıl içinde meydana gelen sekiz banka batışı/birleşmesinde kapsam dışı olan mevduatlara ödeme yapılmamıştır. Bu da Fransa'da ahlaki rizikonun en az seviyede kalmasına sebep olmuştur (World Bank,2001:1).

Fransa'da bankacılık sektörü içinde kamu bankalarının önemli bir payı olması korumaya alınan mevduatın büyük bir bölümünün kamu tarafından sağlanmasına yol açmıştır. Kamu korumasının payının büyüklüğü ortaya doğal bir yapı çıkarmaktadır buna göre bankalarının sistem dışına itilmesi istenmeyeceğinden diğer bankalar aleyhine haksız rekabete yol açabilecektir.

3.5.5. İtalya

Oluşacak krizlerin bankacılık sektörüne yansımaları engellemek için sektöre yönelik iki yöntem izlenir. Bunlardan ilki yükümlülüklerini yerine getiremeyen bankanın tasfiyesi, diğer yöntem ise bankanın yönetimine el koymaktır. Her iki yöntemi belirleme yetkisi merkez bankasının talebiyle hazine akanlığı tarafından verilir. Bankanın yönetimine el konulması yöntemi, ancak geçici bir süre için uygulanabilir. Bu sürenin 18 ayı geçmesi durumunda herhangi bir düzelme görülmezse tasfiye süreci başlar. Bu yöntemlerin yetersiz kalması durumunda zor durumda olan bankanın başka bir banka ile birleştirilmesi veya bankanın aktif ve pasifleri ile başka bir bankaya devredilmesi gibi ek düzenlemeler de mevcuttur. Bu durumda merkez bankası Sindora Decree kararına dayanarak devredilen bankayı ucuz fonlama yoluyla destekleyerek bankanın devrinden doğan zararları bertaraf eder.

Dikkat edilirse yukarıda bahsedilen önlemler merkez bankasının sorunlu bankaya kaynak aktarması veya aktarmaması üzerine dayandırılan mevduat sahibine dolaylı koruma sağlama yöntemleridir. 1987 yılında ise kurulan İtalya Mevduat Koruma Fonu ile tasarruf sahiplerini korumaya yönelik bir fon kurulmuştur. FITD bütün diğer kredi kuruluşlarını içerdiği için diğer ülkelerin sigorta fonlarından ayrılmaktadır. FITD'nin diğer özelliği de üye kuruluşlarından alınan katkı paylarıdır. Üyelerden alınan primler periyodik değildir. Herhangi bir kriz anında fon bankalara çağrı yaparak ödeme talep

eder.bu katkı payları kurumların sahip oldukları mevduatlara göre ayarlanır. Fonun mevduat sahiplerine yapacağı ödeme sınırlandırılmış ve basamaklandırılmıştır. Aynı zamanda yüksek faiz verilen mevduatlarda kapsam dışında tutulmuştur (Özdemir,1996:24-26).

FITD kapsamı İtalya'daki "Mutual Banks"ı kapsamamaktadır. Mutual Banks'ın topladığı mevduatlar ayrı bir Guarantee Fund ile korunmaktadır. İtalya'da kişi başı maksimum koruma € 103,291.48 ile sınırlandırılmıştır ve bankanın batmasını izleyen 9 ay içinde koruma altındaki tüm mevduatların ödenmesi gerek görülmüştür (WorldBank,2001:1).

İtalyan sistemi tasfiye ve el koymalara elvermesi kötü yönetimi cezalandırması ve ahlaki rizikoyu önlemesi bakımından olumludur. Mevcut piyasa fiyatlarının dışında çok yüksek mevduat faizlerinin de kapsam dışında olması mudilerin seçimlerinde daha dikkatli olmasına ve riskli bankalara para yatırmamalarına neden olmaktadır. Sistemin eleştirilebilecek yönü ise kriz anında talep edilmesinin problem doğurma olasılığıdır. Her ne kadar kapsam altına alınacak mevduat sınırlandırıldıysa da kapsam altında olsun olmasın tüm mevduatların ödendiği görülmüştür.

3.5.6. İspanya

İspanya'da mevduat kabul eden 3 kuruluş için 3 ayrı mevduat sigorta fonu bulunmaktadır. Bankacılık Kuruluşu Mevduat Koruma Fonu: 1977 yılında oluşturulan fon özel banka mevduatlarını kapsamaktadır. Tasarruf Bankaları Mevduat Garanti Fonu: 1977 yılında kurulan fon tasarruf bankalarını mevduatlarını güvence altına almaktadır.

Kredi Kooperatifi Mevduat Garanti Fonu: 1982 yılında kurulan fon, kredi kooperatiflerindeki mevduatları kapsamaktadır.İspanya'da bahsedilen fonlara girmek zorunlu olmamakla birlikte İspanyol merkez bankasından kredi almanın ön koşulu bu fonlardan birine girmek olduğundan hemen hemen tüm bankalar bu fonlardan birini üyesidir. Garanti fonlarının mevduatları, belli bir tutara kadar garanti etmek dışında genelde zor durumda olan ve ödeme güçlüğüne düşmüş kuruluşları tekrar eski gücüne kavuşturup sisteme kazandırmaktır. Tasfiye kararı nadiren verilmektedir.

Bankacılık kuruluşu mevduat garanti fonunun katılımcıları fon üyeleri ve İspanyol merkez bankasıdır. Üye kuruluşlar mevduatları üzerinden % 0,2 oranında katkı sağlarken İspanyol merkez bankası kuruluşlar tarafında sağlanan fon miktarının yarısı

oranında katılımda bulunur. Tasarruf bankaları mevduat garantisi fonunda ise İspanyol merkez bankasının katkısı bulunmazken üyelerin katkısı mevduatların % 0,02'siyken kredi kooperatifi mevduat garanti fonunda üyelerin katkısı %0,01'dir. İspanyol merkez bankası üyelerin koyduğu kadar fona katkıda bulunur. Bahsedilen kaynakların fonlara yetersiz gelmesi durumunda merkez bankası faizli veya faizsiz likitide sağlamaktadır (Aymergen,1997:29-31).

İspanya'da 2000 yılı sonuna kadar € 15,000 olan koruma bu tarihten itibaren € 20,000'e çıkarılmıştır. Diğer Avrupa Birliği Üyelerinin aksine finansal kurumların mevduatları da kapsam altındadır (Demirgüç-Kunt,2000:39).

3.5.7. Avrupa Birliği Mevduat Garantisi Yönetmeliği

Avrupa Ülkelerinin ekonomik ve kültürel entegrasyonu için yapılan düzenlemeler kapsamında ortak bankacılık sistemi ve bunun uyumu için üye ülkeler arasında temel standartları oluşturma çabası içine girmişlerdir. Bu amaca yönelik olarak üye ülkelerin kredi kurumlarını düzenleyen çalışmalar 1985 yılında Avrupa Konseyinin 85/c356/10 sayılı direktifinde ele alınmıştır. Buna göre üye ülkelerin herhangi birinde kurulu bankalar ile diğer ülkede kurulduğu halde bu ülkede faaliyet gösteren şubeleri diğer ülkede mevduat sigorta sistemi olmasa bile faaliyet gösterdiği ülkedeki mevduat sigorta garantisinden faydalanır. Birlik içinde tek bir mevduat sigorta sistemini uygulanmasına ilişkin ikinci büyük adım 22 Aralık 1986 yılında çıkan " 87/63eec sayılı tasfiye karar"ında atılmıştır. Buna göre üye ülkeler gerekli düzenlemeleri yapıp mevduat sigorta sistemlerini bu tarihte alınan standartlara uygun hale getirmek için çalışmaları 1 Ocak 1990 tarihine kadar tamamlama kararı almışlardır. Ancak konseyin bu kararı amacına ulaşamamış ve üye ülkeler arasında yeknesaklık sağlanamamıştır (Yılmaz-Kadılar,1996:28-33).

Üye Ülkeler arasında yaşanan sıkıntının sebebi hangi ülkede uygulanan sistemin uygulanacağı konusunda yaşanan anlaşmazlıktır. Bu anlaşmazlığı aşmak için üye ülkelerdeki kredi kurumlarındaki mevduatın korunması amacı ile mevduat Garanti Sistemlerine ilişkin 30 Mayıs 1994 gün ve 94/19/ec sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey yönergesi kabul edilmiştir. Yönergenin ana esasları şunlardır:

1. Bu Yönergede alınan en önemli kararlardan biri Home Control Principle'dir. Bu prensibe göre kredi kurumlarının diğer ülkelerde açtıkları şubelerdeki mevduatları kredi kurumunun bulunduğu ülkenin garanti sistemiyle korunur. Yurt dışı şubeler

buldukları ülkelerden daha düşük garanti kapsamında iseler ilgili ülkeler bu haksız rekabeti önlemek için kendi garanti kapsamını ortadan kaldıracak ek garanti sağlamak zorunda kalacaklardır.

2. Üye Ülkelerdeki kredi kurumları ülkelerdeki mevduat garanti sistemine katılmak zorundadırlar. Ama üye ülkeler gerekli gördüğü durumlarda kredi kurumlarını üye olma yükümlülüğünden çıkarabilir.

3. Mevduat Garanti kapsamı 20,000 € ile sınırlandırılmıştır. Ancak geçiş süreci olan 31 Aralık 1999 tarihine kadar kendi oranlarını uygulamakta özgür kalacaklardır. Üye ülkeler mevduat daha kapsamlı ve daha yüksek bir koruma sınırı getirebilirler. Yönergedeki bu madde farklı kapsamlara sahip üye ülkeler arasında tartışmalara yol açmaktadır. Yönergede belirlenen koruma tutarı 5 yılda bir revize edilecektir.

4. Garanti kapsamına alınan kısmın 20,000 €'nun altına düşmeyecek şekilde mevduatın % 90'ı güvence altına alınmış kalanı müdiinin riskine bırakılmıştır.

5. Garanti kapsamında ödeme yapabilmesi için mevduatın bulunduğu kredi kurumunun borç ödeme yeteneğini kaybetmesi gerekmektedir.

6. Garanti kapsamındaki mevduat yargı organlarının kararını izleyen 3 aylık sürede ödeme yapmakla yükümlüdür. Bu süre istisnai durumlarda üçer ayı geçmemek üzere 2 kez uzatılabilir.

Üye ülkeler genel hatları belirtilen yukarıda ki şartlar ışığında kendi sistemini revize etmek, eğer yoksa yeniden oluşturmak durumundadırlar. Burada önemli olan üye ülkelerin bire bir olmasa da temel olarak sisteme uyumlu olmalarıdır. Fakat yönerge mevduatın korunması konusunda özel sektörün mü kamu sektörünün mü rol alacağı konusunda bilgi vermemektedir. Açıkta kalan diğer bir husus ise sigorta garantisi kapsamında bir fon oluşturup oluşturmayacağı, oluşturacaksa kaynağın nasıl sağlanacağıdır. Yönerge İngiliz sistemine daha yakın bir sistemi savunmaktadır. Hem sigortanın hem de müdiinin riski paylaşması esas alan bu sistem co-insurance prensibine dayanmaktadır. Bu durum özellikle müdilerine limitsiz güvence sağlayan alman sistemi ile çelişmektedir. Her ne kadar üye ülkelerdeki sistemlerin 2000 yılında sistemlerin entegrasyonunu amaçlıyorsa da mevcut anlayış kalıplarından dolayı pek mümkün olmamıştır.

3.6. ÜLKEMİZDE MEVDUAT SİGORTA SİSTEMİ VE TASARRUF MEVDUATI SİGORTA FONU (TMSF)

Tasarruf mevduatının korunması ile ilgili olarak ülkemizdeki ilk yasal düzenleme 1933 tarih ve 2243 sayılı Mevduatı Koruma Kanunu'dur. Bu kanuna göre bankaların mevduat munzam karşılığı olarak Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde bulundukları mevduat, söz konusu bankalarda açılmış bulunan tasarruf mevduatı hesaplarının bir karşılığı olarak kabul edilmiş ve üçüncü kişiler tarafından haczedilemeyeceği hüküm altına alınmıştır. Daha sonra bu kanunu değiştiren 1936 tarihli ve 2999 sayılı Bankalar Kanunu ile tasarruf mevduatı sahiplerinin bankalarda buldukları mevduatın % 40'ına tekabül eden miktarı, bu mevduatı kabul etmiş olan bankanın aktifinde mevcut bütün kıymetler üzerinde imtiyazlı alacaklı kabul edilmiş ve iflas durumunda bu kısmın, tasfiyenin sonucu beklenmeksizin mevduat sahiplerine ödeneceği hükmü getirilmiştir. 1958 tarih ve 7129 sayılı Bankalar Kanunu ile bu oran % 50'ye çıkartılmıştır 1960 yılında yürürlüğe giren 153 sayılı Kanun ile 7129 sayılı Bankalar Kanunu'nda önemli sayılabilecek bir değişiklik yapılmış ve bankalarda tedrici tasfiye esası kabul edilerek "Bankalar Tasfiye Fonu" adı ile bir fon kurulmuştur. Bu tarihten 1983 yılına kadar olan sürede gerek yasal düzenlemelerin aksayan yanları gerekse sistemin ihtiyaçlarını karşılaması açısından yeni bir düzenlemenin yapılmasının gerekliliği giderek kendini hissettirmeye başlamış ve nihayet 22.07.1983 tarihinde yürürlüğe giren ve 7129 sayılı Kanun'u yürürlükten kaldıran Bankalar Hakkında 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile "Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu" kurulmuştur.

3.6.1. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF), Bankalar Hakkında 22.07.1983 tarihli 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile bankalardaki tasarruf mevduatını sigorta etmek amacıyla tüzel kişiliği haiz olarak kurulmuştur. TMSF'yi, ilgili Bakanlıkça hazırlanacak bir Yönetmelik dâhilinde idare ve temsil etme görevi Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB)'na verilmiştir. TMSF'nin Maliye Bakanlığı'nca hazırlanan ilk yönetmeliği 25.10.1983 tarihinde yayımlanmıştır. 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin TMSF ile ilgili düzenlemeleri 25.04.1985 tarih ve 3182 sayılı Bankalar Kanununun 65 inci maddesiyle

yasalaşmıştır. 3182 sayılı Kanun'un 65 inci maddesi 3182 sayılı Kanun'da değişiklik yapan 16.06.1994 tarih ve 538 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile tadil edilmiş ve TMSF, tasarruf mevduatını sigorta etmenin yanı sıra, bankaların mali bünyelerini güçlendirme ve gereğinde yeniden yapılandırma ile görevli kılınmıştır. 3182 sayılı Bankalar Kanunu 18.06.1999 tarih ve 4389 sayılı Bankalar Kanunu ile yürürlükten kaldırılmıştır. Yeni Kanun'un 15/1 inci maddesinde Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun bir kamu tüzel kişisi olduğu belirtilmektedir. Kanun'un 15/4 üncü maddesi ile TMSF'nin Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu tarafından hazırlanacak Yönetmelik dahilinde Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunca (BDDK) idare ve temsil olunmasına hükmedilmiştir. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nca hazırlanan ve TMSF'nin teşkilat, görev, yetki ve sorumlulukları ile fon mevcudunun kullanılış şekil ve esaslarını belirleyen Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetmeliği 26.08.2000 tarih ve 24152 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış, TMSF'yi idare ve temsil görevi ise 31.08.2000 tarihinden itibaren 4491 sayılı Kanun ile değişik 4389 sayılı Bankalar Kanunu ile teşkil olunan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'na intikal etmiştir.

TMSF'nin Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nca hazırlanan ilk Yönetmeliği 03.08.2001 tarih ve 24482 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan yeni Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetmeliği ile yürürlükten kaldırılmış, bu Yönetmeliğin bazı hükümleri de sırasıyla 18.01.2002 ve 02.04.2002 tarihli 24644 ve 24714 sayılı Resmi Gazete'lerde yayımlanan Yönetmelik değişiklikleri ile yeniden düzenlenmiştir (TMSF,2001).

12.12.2003 tarih, 5020 Sayılı Kanun ile, TMSF bir kez daha yeniden yapılandırılmış, ve BDDK' dan ayrılarak ayrı bir "kamu tüzel Kişiliği"ne kavuşturulmuştur. Böylece, BDDK ile ilişkisi sona erdirilen TMSF'nin yönetimi tamamı ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Kuruluna ve TMSF Başkanlığına bırakılmıştır. Ayrıca Tasarruf Mevduat Sigorta Fonu idari ve mali özerkliğe haiz bir kamu tüzel kişiliği olarak düzenlenmiş ve yetkileri açık bir şekilde belirtilmiştir. Bu durum daha sonra düzenlenen, en son 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ile de korunmuş olup, TMSF'nin yetki ve görevleri geniş bir şekilde düzenlenmiş bulunmaktadır.

3.6.2. Bankacılık Krizleri ve Mevduat Sigorta Fonu

Bankaların karşılaştıkları en önemli sorunlardan birisi, mevduat sahiplerinin birikimlerini bankadan aynı zamanda çekmek istemesidir. Bankaların aktif-pasif yönetiminde likidite uyumsuzluğu, diğer bir ifadeyle, banka pasiflerinin likiditesinin çok yüksek, fakat banka aktiflerinin (örneğin, banka kredileri) likiditesinin düşük olması, bankaların "bankaya hücum" riskine karşı duyarlılığını artırmaktadır. Bankacılık sisteminde mevduat sahiplerinin tümü mevduatlarını aynı zamanda bankadan çekmek isterse, bankacılık krizleri ortaya çıkabilmektedir.

Bankacılık krizleri son yıllarda, uluslararası finansal sistemin istikrarını küresel boyutta ciddi biçimde tehdit ettiği gözlemlenmektedir. Son yirmi beş yılda gelişmiş ve gelişmekte olan 93 farklı ülkede 112 sistemik bankacılık krizi olayı gözlemlenmiştir. Büyük ölçekli bankacılık krizleri ulusal ekonomilere ciddi maddi külfet getirmektedir. Bankacılık krizlerinde mevduat sahipleri birikimlerine, 'iyi' borçlular ise (ödünç aldıkları borçlan zamanında ve tüm yükümlülükleri ile beraber geri ödeyen güvenilir kredi sahipleri) kredi kaynağına erişememekte, vergi mükellefleri ise bankacılık krizlerinin yol açtığı maddi külfetin faturasını ödemekle yükümlü kılınmaktadır.

Bankacılık krizlerinin ağır faturasından kaçınmak için yasa koyucular, bankacılık sektörünün çerçevesinde *finansal emniyet ağı* oluşturmaktadır. Finansal emniyet ağı, olası bankacılık krizlerinde, bankacılık sektörü, finansal sistem ve ekonomiyi olumsuz etkilerden koruyabilmek için çeşitli araçlar içermektedir. Bu araçlar içerisinde doğrudan veya dolaylı mevduat sigortası, Merkez Bankası rezervleri ve politikaları, banka iflaslarının çözüm prosedürleri ile bankaların denetlenmesi ve düzenlenmesi stratejileri vardır.

Finansal emniyet ağı içerisinde finansal ekonomi yazınında en fazla tartışma konusu olan araç doğrudan mevduat sigortasıdır. 1980 yılında 16 ülkede doğrudan mevduat sigortası uygulanırken, bu rakam 1999 yılında 68 ülke olmuştur. 1994 yılında yeni oluşturulan Avrupa Birliği tek bankacılık sisteminde mevduat sigorta sistemi getirilmiştir. Ülkelerin mevduat sigortasının yaygın biçimde kabul etmesinin temel nedeni, sistemin kabul edildiği zaman hiçbir bütçe harcamasına gerek duyulmaması ve sistemin bankacılık paniklerine karşı masrafsız bir çözüm yolu olarak görülmesidir. Diğer taraftan, mevduat sigortasının küçük mevduat sahiplerini koruduğu ve küçük ölçekli bankaların mevduat pazarında büyük ölçekli bankalar ile rekabet gücünü artırdığı da iddia edilmektedir. Mevduat sigorta sistemlerinin Bretton Woods kurumları

(özellikle, IMF) tarafından savunulması ve önerilmesi, bu sistemin yaygınlaşması için bir etken olmuştur.

3.6.3. Mevduat Sigortası Sisteminin Tarafı Olarak Bankaların Genel Yaklaşımı

Uluslararası yaklaşımlar da dikkate alınarak mevduat sigorta sistemlerine ilişkin uygulamalarda başlıca şu özelliklerin altı çizilmektedir

1. Sistemin yasa ve yönetmelikler ile açıkça tanımlanması, mali güç ile uygun risk alınması
2. Gözetim ve denetim otoritesinin zor durumdaki mevduat kurumlarına acil çözümler sağlayabileceği bir mekanizmanın olması
3. Mevduat sigortası kapsamının makul ve sigorta aritmetiğine uygun düzeyde tutulması
4. Üyeliğin zorunlu olması
5. Sistemi güçlendirmek amacıyla Fon'a yeterli kaynağın sağlanması
6. Bir bankanın iflası durumunda mevduatların ivedilikle ödenmesi
7. Riske ayarlı prim sistemi olması
8. İflas düzenleme ve prosedürlerinin etkin olarak uygulanması
9. Bankalar hakkında piyasa için gerekli kamuoyu bilgilendirme yönteminin düzenlenmesi
10. Mevduat Sigorta Kurumunun bağımsız olması
11. Denetim Otoritesi ve Merkez Bankası ile yakın işbirliği içinde olunması

Birçok çalışmada da belirtildiği üzere piyasa disiplinine paralel olarak mevduat sigorta sistemlerinin, banka iflaslarının önlenmesi ve küçük tasarruf sahiplerinin korunmasındaki başarısında özellikle sistemin fonlama yapısı ve sigorta kapsamı olmak üzere iki özellik etkili olmaktadır.

3.6.4. Mevduat Sigorta Sistemine İlişkin Bazı Sorunlar

Mevduat sigortası sisteminin yaratabileceği en önemli sorunun, bankaların "*iş ahlakının bozulması*" veya "*ahlaki tehlike*" (moral hazard) olarak adlandırılabilir etki olduğu yönünde, mevduat sigortası yazınında fikir birliği olduğu görülmektedir. İş ahlakının bozulması etkisi, bankalardaki mevduatın sigortalanmasının bankaları daha fazla risk almaya teşvik etmesi nedeniyle ortaya çıkmaktadır. Sözü edilen etki, bankalardaki mevduatın tümünün sigortalandığı (yüzde 100 mevduat sigortası uygulaması) ve sistemdeki tüm bankaların aynı oranda mevduat sigortası primi ödedikleri sigorta sistemlerinde maksimum büyüklüğe ulaşmaktadır, iş ahlakının bozulması etkisi, bankaların sınırlı sorumluluk ilkesine göre faaliyette bulunan işletmeler olması nedeniyle ortaya çıkmaktadır. Nezdindeki mevduat sigortalı olan bir banka, aktif tercihini, riski ve getirisi yüksek olan alanlara (örneğin, riskli kredilere) yöneltmenin, bankanın ortakları açısından daha kazançlı olduğunu algılayacaktır. Sistemdeki bankaların tümünün benzer şekilde davranmaları durumunda, mali sektörün beklenmedik olumsuz gelişmelere dayanabilirliği azalacak ve sistem zayıflamış olacaktır.

Mevduat sigortası sistemi, bankaların davranışını etkilediği gibi, mevduat sahiplerinin davranışını da etkilemektedir. Tüm bankalar için eşit mevduat sigortası primi sisteminin yürürlükte olduğu ve bankalardaki mevduatın tümünün sigortalı olduğu bir sistemde mevduat sahipleri, mevduatlarının bulunduğu bankanın riskindeki değişimlerle ilgilenmeyecektir. Bu nedenle, mevduat sahipleri, bankanın riski yükselirken mevduatlarına ödenecek faiz oranında bir artış talep etmeyecekler, teknik deyimle, bankanın riskini fiyatlandırmayacaklardır. Bu durumda bankanın risk alma eğilimi artacaktır.

Mevduat sigortası sistemi nitelik olarak bir kamu işlevidir. Çünkü mevduat sigortası sistemi, mevduat piyasasındaki tarafların tümünün (bankalar ve mevduat sahipleri ile bankaların diğer borçlu ve alacaklılarının) çıkarlarının gözetilmesini ve piyasanın istikrarının korunmasını amaçlamaktadır. Görüldüğü gibi bu işlevi yerine getirebilecek olan bir kurumun, piyasalardaki tarafların üzerinde ve onlardan farklı (ve kar maksimizasyonu dışında) bir amaç fonksiyonunun olması, başka deyişle, piyasalardaki oyunun kurallarına göre oynanmasını sağlayacak bir hakem rolünü üstlenmesi gerekmektedir. Uluslararası uygulamalara bakıldığında, mevduat sigortası kurumlarının büyük çoğunlukla kamusal bir örgütlenmeye sahip olduğu görülmektedir.

Yukarıdaki tartışmaya dayanarak, mevduat sigortası kurumunun bir kamu birimi olarak örgütlenmesinin sistemin amacına daha uygun olacağı söylenebilir. Kuşkusuz, mevduat sigortası sisteminin oluşturulması yoluyla sistemde ortaya çıkabilecek sorunların devletin müdahalesine gerek olmaksızın sistem içinde çözümlenmesi arzulanan bir yapıdır. Ancak ülkenin uzun bir devletçi geleneğe sahip oluşunun, mevduat sahiplerinin özel sektörden daha çok kamu kurumlarına güvenmesi sonucunu doğurduğu gözden kaçırılmamalıdır. Ayrıca, kamu birimi olarak örgütlenecek bir mevduat sigortası biriminin, sıkıntının yaygınlaşması durumunda gerekli fonları sağlaması, özel sektör birimi olarak örgütlenecek bir mevduat sigortası birimine oranla daha kolay olabilecektir. Bu nedenlerle, oluşturulacak mevduat sigortası biriminin kamu birimi olarak örgütlenmesi bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu bölümde ele alınması gereken son nokta, kamu birimi niteliğinde oluşturulacak olan mevduat sigortası biriminin nasıl oluşturulacağıdır.

Mevcut sistemde mevduat sigortası işlevini yerine getirmekle görevli olan Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF), bağımsız bir kurum olarak örgütlenmesi isabetli olmuştur. Şöyle ki; mevduat sigortası sisteminde belirleyici rolün siyasi iradeye verilmiş olması ve sistemin işleyişini belirleyen kuralların eksiklikler, belirsizlikler yaratarak, mevduat sahiplerinin mevcut sisteme olan güvenlerinin tam olarak oluşmasını engellemektedir. Bu nedenlerle gelişmiş ekonomilerde olduğu üzere mevduat sigortası sisteminin objektif kararları istikrarlı bir şekilde alabilmesi için bağımsız bir kurum olarak örgütlenmiş olmasının yerindeliği ortaya çıkmaktadır.

3.7. TÜRKİYE'DE MEVDUAT SİGORTA SİSTEMİNE İLİŞKİN SON DÜZENLEMELER

3.7.1. Tasarruf Mevduatı ve Katılım Fonu Sigortası

Tasarruf mevduatı ve katılım fonu sigortası, mevduat ve katılım fonu toplamaya yetkili mevduat ve katılım bankalarının (kredi kuruluşlarının) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından faaliyet izinlerinin kaldırılması durumunda, mevduat ve katılım fonu hak sahiplerinin maruz kalacağı kayıpların devlet veya bu amaçla kurulmuş özel bir kurum tarafından kısmen ya da tamamen ödenmesinin garanti edilmesidir. Türkiye'de mevduatın ve katılım fonlarının sigortalanması yetki ve görevi kamu tüzel kişiliğini haiz Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na (TMSF) aittir.

3.7.2. Türkiye'de mevduat ve katılım fonu sigorta sistemine dâhil bankalar

Türkiye'de faaliyet gösteren, mevduat ve katılım fonu kabulüne yetkili yerli ve yabancı tüm kredi kuruluşları ile merkezi yurt dışında bulunan kredi kuruluşlarının Türkiye'deki şubelerinde bulunan mevduat ve katılım fonları sigorta sistemine dâhildir.

Tasarruf mevduatı ve katılım fonuna ilişkin sigorta primleri ilgili kredi kuruluşu tarafından TMSF'ye ödenir.

Türkiye'de faaliyet gösteren bir kredi kuruluşunun yurt içi şubelerinde gerçek kişiler adına açılmış olan ve münhasıran çek keşide edilmesi dışında ticari işlemlere konu olmayan Yeni Türk Lirası döviz ve kıymetli maden cinsinden;

- a) Tasarruf mevduatı hesaplarının anaparaları ile bu hesaplara ilişkin faiz reeskontları toplamının
- b) Katılma hesapları birim hesap değerleri ve özel cari hesapların 50 bin TL'ye (ellibin TL) kadar olan kısmı sigorta kapsamındadır.

Yurt dışında yaşayan yerli ya da yabancı gerçek kişilere ait yurt içi şubelerde bulunan tasarruf mevduatı hesaplarının anaparaları ile bu hesaplara ilişkin faiz reeskontları toplamı, katılma hesapları birim hesap değerleri ve özel cari hesapların sigorta kapsamındadır.

Bir gerçek kişinin birden fazla bankada hesabı bulunmakta ise, her bir bankadaki hesap veya hesaplarının, belirtilen limite kadar olan kısımları (limitler her bir banka için ayrı ayrı geçerli olmak üzere) garanti kapsamındadır.

Gerçek veya tüzel kişiler adına açılan ticari işlemlere konu olan hesaplar (münhasıran çek keşide edilmesi hariç) sigorta kapsamında değildir.

Kıyı Bankacılığı (Off-Shore) faaliyetinde bulunan kredi kuruluşlarında açılan hesaplar sigorta kapsamında değildir.

Türkiye'de faaliyet gösteren mevduat ve katılım fonu kabulüne yetkili bulunan kredi kuruluşları yurt dışında kurulu ortaklıkları, başka banka veya finansal kuruluşlar adına Türkiye'de ikamet eden kişilerden mevduat veya katılım fonu kabul etmeleri, evrak ya da cüzdan bulundurmaları, personel istihdam etmeleri, bu kuruluşların reklamını yaptırmak suretiyle müşterilerini anılan kuruluşlara yönlendirmeleri, bu ve

benzeri yöntemler kullanarak yurt dışında kurulu kuruluşlar adına mevduat ve katılım fonu kabul etmeleri yasaktır.

5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 63 üncü maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, 07.11.2006 tarihli ve 26339 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan "Sigortaya Tabi Mevduat ve Katılım Fonları ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunca Tahsil olunacak Primlere Dair Yönetmeliğin" 5'inci maddesi uyarınca;

a) Kredi kuruluşunun hâkim ortakları ile bunların ana, baba, eş ve velayet altındaki çocuklarına ait mevduat ve katılım fonu ile diğer hesaplar,

b) Kredi kuruluşunun yönetim veya müdürler kurulu başkanı ve üyeleri, genel müdür ve yardımcıları ile bunların ana, baba, eş ve velayet altındaki çocuklarına ait mevduat ve katılım fonu ile diğer hesaplar,

c) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 282'nci maddesindeki suçtan kaynaklanan malvarlığı değerleri kapsamına giren mevduat ve katılım fonu ile diğer hesaplar sigortaya tabi değildir.

Kredi kuruluşları tarafından satışına aracılık edilen devlet tahvili, hazine bonosu, yatırım fonu gibi yatırım araçları TMSF'nin sigorta kapsamında değildir.

Serbest bölgelerdeki bankacılık faaliyetlerinin 5411 sayılı Bankacılık Kanunu kapsamında bulunmasından hareketle, kredi kuruluşlarının serbest bölgelerdeki şubeleri nezdindeki hesapları da sigorta kapsamındadır.

TMSF, 5411 sayılı Kanunun 63 üncü maddesinin altıncı fıkrası uyarınca yalnızca faaliyet izni kaldırılan kredi kuruluşları nezdinde bulunan ve doğruluğu hiçbir şüpheye yer vermeyecek şekilde kanıtlanan mevduat ve katılım fonunun sigorta kapsamındaki kısmını öder.

Veli ya da vasi tarafından ergin olmayan (18 yaşından küçük) veya vesayet altındaki kişiler adına açılmış tasarruf mevduatı hesapları ve katılma hesapları da sigorta kapsamındadır. Veli ya da vasinin ayrı kredi kuruluşunda kendisine ait başka bir tasarruf mevduatı veya katılma hesabı var ise velinin / vasinin kendi hesabı da ayrıca sigorta kapsamındadır. Küçük ile veli mevduat güvence tutarından ayrı ayrı yararlanır.

Bir gerçek kişinin birden fazla mevduat bankasındaki hesapları her bir banka için ayrı ayrı hesaplanır. Yani hesaplanan anaparaları ile bu hesaplara ilişkin faiz

reeskontları toplamı 50 bin TL'ye kadar olan kısmı her bir mevduat bankası için ayrı ayrı sigorta kapsamındadır.

Bir gerçek kişinin birden fazla katılım bankasındaki hesapları her bir banka için ayrı ayrı hesaplanır. Yani Katılma hesapları birim hesap değerleri ve özel cari hesapları toplamı 50 bin TL'ye kadar olan kısmı her bir katılım bankası için ayrı ayrı sigorta kapsamındadır.

Bir gerçek kişinin bir mevduat bankasında ayrı veya farklı şubelerinde birden fazla mevduat hesabı bulunması halinde o gerçek kişiye ait tüm mevduat hesapları toplamının 50 bin TL'ye kadar olan kısmı sigorta kapsamındadır.

Bir gerçek kişinin bir katılım bankasında ayrı veya farklı şubelerinde birden fazla katılım yada özel cari hesabı bulunması halinde o gerçek kişiye ait tüm katılım ve özel cari hesapları toplamının 50 bin TL'ye kadar olan kısmı sigorta kapsamındadır.

Bir gerçek kişinin hem mevduat ve hem de katılım bankasında bulunan hesaplarına ilişkin sigorta tutarı her bir kredi kuruluşu için ayrı ayrı hesaplanır; yani mevduat hesaplarının anaparaları ve bu hesaplara ilişkin faiz reeskonttan toplamı ile katılım hesapları birim hesap değerleri ve özel cari hesapları toplamı 50 bin TL'ye kadar olan kısmı ayrı ayrı sigorta kapsamındadır.

Ortak hesap sahiplerinin sigorta kapsamı hesaba ortak olanların her biri için ayrı ayrı hesaplanır Ortak hesapta hesap sahiplerinin payları belirtilmemiş ise her hesap sahibinin eşit oranda paya sahip olduğu kabul edilir.

Ortak hesap sahiplerinin ayrı bankada ayrı ayrı başka hesapları da var ise ortak hesaptaki tutar ile diğer hesaplardaki tutarların toplamının 50 bin TL'ye kadar olan kısmı sigorta kapsamında olacaktır.

18 yaşından küçük kişiler adına açılmış mevduat, katılım ve özel cari hesapları sigorta kapsamındadır.

Sigorta kapsamındaki tüm ödemeler TL olarak yapılır. Döviz hesaplarının TL karşılıkları ilgili kredi kuruluşunun faaliyet izninin kaldırıldığı tarihteki TC. Merkez Bankası A.Ş.'nin döviz alış kurları esas alınarak, altın cinsinden açılan hesapların karşılıkları ise ilgili kredi kuruluşunun faaliyet izninin kaldırıldığı tarihteki İstanbul Altın Borsası seans kapanış fiyatı ve TC. Merkez Bankası A.Ş.'nin döviz alış kurları esas alınarak belirlenir.

23.02.2007 tarih ve 26443 sayılı Resmi gazetede yayınlanan "Faaliyet İzni Kaldırılan Bankalardaki Sigortalı Mevduat ve Sigortalı Katılım Fonunun ödenmesi ile Bu Bankaların İflas ve Tasfiyesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin" 10

uncu maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, doğruluğu hiç bir şüpheye yer vermeyecek şekilde tespit edilen mevduat ve katılım fonunun sigorta kapsamındaki kısmının tespiti ve ödeme süresi, bankanın faaliyet izninin kaldırıldığı tarihten itibaren 3 aydır. Gerektiğinde bu süre üç ay uzatılabilir. Zorunlu nedenlerle üç aylık uzatma süresinin yetersiz kalması halinde bu süre Fon Kurulunca her biri üç ayı geçmemek üzere iki kez daha uzatılabilir, ödemeler, Fon Kurulu karar ile doğrudan veya TMSF tarafından ilan edilecek bir banka aracılığıyla gerçekleştirilir.

Kredi kuruluşlarının iflası halinde mevduat ve katılım fonu sahipleri, TMSF'nin imtiyazlı alacaklarından ve Devlet ile sosyal güvenlik kuruluşlarının 6183 sayılı Anime Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun kapsamındaki alacaklarından sonra gelmek üzere sigortaya tâbi olmayan kısım için 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 206'ncı maddesindeki üçüncü sıra anlamında imtiyazlı alacaklılardır. Bu alacakların iflas masasında ilgili sırasına kaydedilebilmesi için alacaklının yazılı talebi gerekir.

Kredi kuruluşları, bir kişiye ait tasarruf mevduatı, katılım fonu ile bu mahiyetteki altın depo ve döviz hesaplarının sigortalanmasına ilişkin içeriği TMSF tarafından belirlenen yazılı açıklamayı şubelerinin görünen bir yerine asmak zorundadırlar.

5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 73 üncü maddesinin birinci fıkrasında, sıfat ve görevleri dolayısıyla öğrendikleri bankalara veya müşterilerine ait sırlan bu konuda kanunen açıkça yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklayan banka mensupları, diğer görevliler ve üçüncü kişiler hakkında ceza uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 62'nci maddesinin birinci fıkrasına ve 01.11.2006 tarih 26333 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Mevduat ve Katılım Fonunun Kabulüne, Çekilmesine ve Zamanaşımına Uğrayan Mevduat, Katılım Fonu, Emanet ve Alacaklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin" 8 inci maddesine göre, bankalar nezdindeki her türlü mevduat, katılım fonu emanet ve alacaklar; hak sahibinin en son talebi, işlemi veya herhangi bir şekilde yazılı bir talimatı tarihinden başlayarak on yıl içinde aranmazlar ise zamanaşımına uğrar. Ergin olmayanlar adına ve yalnızca bunlara ödeme yapılmak kaydıyla açtırılan hesaplarda, zamanaşımı süresi küçüğün ergin olduğu tarihte, vadeli hesaplarda zamanaşımı süresi vade bitiminde işlemeye başlar.

"Mevduat ve Katılım Fonunun Kabulüne, Çekilmesine ve Zamanaşımına Uğrayan Mevduat, Katılım Fonu, Emanet ve Alacaklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin" 9 uncu maddesi uyarınca, kiralık kasalardaki kıymetler için

zamanaşımı, kasanın en son açıldığı tarihten itibaren başlar. Yetkili merciler tarafından üzerine bloke konulan hesaplarda ise zamanaşımı süresi blokenin bulunduğu tarihte durur hesaptaki blokenin kaldırıldığı tarihten itibaren işlemeye devam eder.

"Mevduat ve Katılım Fonunun Kabulüne, Çekilmesine ve Zamanaşımına Uğrayan Mevduat, Katılım Fonu, Emanet ve Alacaklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin" 8 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, Bankalar bir takvim yılı içinde zamanaşımına uğrayan ve tutarı 50 TL ve üzerindeki her türlü mevduat, katılım fonu, emanet ve alacakların hak sahiplerini, başvuruda bulunmadıkları takdirde hesaplarının TMSF'ye devredileceği hususunda, izleyen takvim yılının Ocak ayı sonuna kadar iadeli taahhütlü mektupla uyararak zorundadır. Söz konusu mevduat, katılım fonu, emanet ve alacaklar ile tutan 50 TL'nin altındaki her türlü mevduat, katılım fonu, emanet ve alacaklar Şubat ayının başından itibaren bankaların internet sitesinde liste halinde üç ay müddetle ilan edilir. Bankalar, söz konusu listelerin kendi internet sitesinde ilan edildiği hususunu, Şubat ayının onbeşinci gününe kadar ülke genelinde yayım yapan tirajı en yüksek iki gazetede iki gün süreyle ilan etmek zorundadırlar. İnternet sitelerinde ilan edilen bu listeler, bankalar tarafından eşzamanlı olarak ayrıca TMSF'ye gönderilir. TMSF bu listeleri Nisan ayının sonuna kadar konsolide edilmiş olarak internet sitesinde yayınlar.

3.8. IMF'İN MEVDUAT SİGORTASINA YÖNELİK TEMEL PRENSİPLERİ VE TÜRKİYE'DEKİ MEVCUT UYGULAMA

Türk bankacılık sektöründe 1980 yılından itibaren uluslararası standartlardaki gelişmelere ve değişen koşullara uyum konusunda önemli adımlar atılmıştır. 1999 yılında yürürlüğe giren 4389 sayılı Bankalar Kanunu bu bağlamda bir dönüm noktasıdır. Bu kanun ile bankacılık sektörünü düzenleme, denetim ve gözetim fonksiyonu idari ve mali özerkliğe sahip Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumuna verilmiştir. Bankalardaki tasarruf mevduatı ise kamu tüzelkişiliğini haiz Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından sigorta edilmektedir.

Uluslararası Para Fonu (IMF), ekonominin normal zamanlarında uygulanabilecek sınırlı ve resmi mevduat sigorta sistemi için 20 temel prensip belirlemiştir. Bu prensipler bankacılık sistemini güçlü kılmak ve krizlerin önüne geçmek için uygun bir mevduat sigorta sistemine ulaşmak amacıyla ortaya çıkmıştır. Ancak unutulmamalıdır ki, mevduat sigortası açık ve anlaşılır yasalarla ve etkin bir

denetim sistemiyle birlikte uygulanırsa finansal sektörün istikrarının sürdürülmesine katkı sağlar. Bu prensiplerin büyük bölümü sistemik bir krizde söz konusu olabilecek tam garanti uygulaması için de geçerlidir (Garcia,2000:10).

IMF'in belirlediği bu 20 temel prensip ışığında Türkiye'de uygulanan mevduat sigorta sistemini incelemek yararlı olacaktır.

- Mevduat Sigorta Sisteminin Gerçekçi Hedeflere Sahip Olması

Avrupa birliği üyesi ülkelerin de aralarında yer aldığı pek çok ülkede mevduat sigorta sisteminin temel amacı küçük mevduat sahiplerinin korunmasıdır. Uygun tasarlanmış bir sistem küçük mevduat sahiplerinin yol açtığı sınırlı sayıdaki banka hücumlarını önler ve bankacılık sisteminin istikrarına katkı sağlar. Ayrıca küçük bankaların, batmasına izin verilemeyecek kadar büyük bankalarla rekabet edebilmesini sağlar.

Türkiye'de 4389 sayılı Bankalar Kanununda bankalardaki tasarruf mevduatının kamu tüzelkişiliğini haiz "Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu" tarafından sigorta edileceği belirtilmiştir. Fon, tasarruf mevduatının sigorta edilmesi, temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi ve/veya hisseleri kendisine intikal eden bankaların mali bünyelerinin güçlendirilmesi, yeniden yapılandırılması ve üçüncü kişilere devri ve anılan Kanun ile kendisine verilen diğer işleri de yapmakla görevli ve yetkili kılınmıştır. Bu ifadeden Fonun amacının sadece tasarrufların sigorta edilmesi olmadığı, bunun yanında sorunlu bankaların mali bünyelerini güçlendirmek ve sağlam bir tasfiye süreci oluşturmak gibi hedeflerinin de olduğu anlaşılmaktadır.

- Özel ya da Resmi Mevduat Sigorta Sistemi Arasında Dikkatli Seçim Yapılması

Özel ya da resmi mevduat sigortası arasında yapılacak tercih mevduat sigorta kurumunun çalışmalarında sahip olacağı hareket serbestliğini de etkileyecektir. Örneğin, yaygın banka iflasları ile başa çıkmada özel mevduat sigorta sistemleri yetersiz kalabilmektedirler. Bir mevduat sigortası sistemi, ancak toplumun güvenini kazanırsa ve finansal olarak güçlüyse başarılı olur. Bu sebeple mevduat sigortası sistemini kimin desteklediği büyük önem taşır. Bankacılık problemlerinin yoğun yaşandığı durumlarda genellikle devlet desteğine ihtiyaç duyulur. Bu yüzden pek çok

ülkede mevduat sigorta sistemleri kamu yararının gözetilmesi için bir kamu kurumu tarafından yürütülür. Tam garanti uygulaması ise mutlaka kamu otoritesince sağlanmalıdır.

Ülkemizde tasarruf mevduatlarını sigorta eden "Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu" da kamu tüzelkişiliğini haiz olarak kurulmuştur. Fon'un gelirlerinin büyük bir kısmını bankalardan tahsil ettiği sigorta primleri oluşturmaktadır. Ancak bu gelirlerinin yetersiz kaldığı durumlarda 4389 sayılı Bankalar Kanunu ile Hazine Müsteşarlığından izin almak kaydıyla borçlanabileceği, ihtiyaç hasıl olduğunda Hazine Müsteşarlığınca TMSF'ye ikrazen verilmek üzere özel tertip DİBS ihraç edilebileceği ve TCMB tarafından TMSF'ye avans verilebileceği hükme bağlanmıştır. Böylece temel olarak özel kesim (bankalar) tarafından fonlanan bir sistem olmasına karşın devlet desteği de sağlanmaktadır.

- Mevduat Sigorta Kurumunun Yetkilerinin Tanımlanması

Mevduat sigorta kurumunun rolü ve sorumluluklarının net bir şekilde belirlenmesi, yükümlülüklerini etkili bir şekilde yerine getirebilmesi ve örgüt yapısını buna uygun olarak tasarlaması açısından çok önemlidir. Buradaki temel nokta kurumun sorumluluklarının belirlenmesidir. Bu dar anlamda olabileceği gibi geniş anlamda da olabilir. Mevduat sigorta kurumunun geniş anlamda sorumluluğu; küçük mevduat sahiplerinin mevduatlarının sigorta edilmesi, sigorta primlerinin toplanması, fonun yönetilmesi, geri ödemelerin zamanında yapılması, denetim otoritesi ve diğer kurumlarla yakın işbirliği içinde çalışarak fon açısından risk oluşturan bankalarla ilgili elde edilen bilgilerin analiz edilmesi ve bilgi alışverişinde bulunulması yanında, müdahale edilen bankaların yeniden yapılandırılmalarından sorumlu olunması gibi görevleri kapsamındadır (Garcia,2000:13).

4389 sayılı Bankalar Kanununa dayanarak hazırlanan, Tasarruf Mevduatı Sigorta Mevduatı Yönetmeliğinde yer alan TMSF'nin görev ve yetkilerine baktığımızda ülkemizdeki mevduat sigorta sisteminin sorumluluğunun geniş anlamda tanımlandığını görüyoruz. Bu bağlamda Fonun;

- İlgili mevzuat çerçevesinde bankalardaki tasarruf mevduatını sigorta etmek, sigorta primleriyle diğer Fon gelirlerini tahsil etmek, sigorta kapsamındaki mevduatı izlemek, Fon mevcudunu yönetmek ve değerlendirmek,
- Bankacılık işlemleri yapma ve/veya mevduat kabul etme izni kaldırılan

bankaların; yönetim ve denetimini üstlenmek, mevduat sahiplerine sigorta kapsamında bulunan mevduatı doğrudan veya ilan edeceği bir banka aracılığı ile ödemek,

- Hisseleri Fona intikal eden bankaların; mali sistemde güven ve istikrarın sürdürülmesini temin etmek amacıyla, Fon Kurulunca gerekli görülen hallerle sınırlı olmak üzere, mali yapılarını inceleyip değerlendirerek, mali bünyelerinin güçlendirilmesi ve yeniden yapılandırılmasını ağırlamak için her türlü tedbiri uygulamak gibi görev ve yetkileri bulunmaktadır.

- Mevduat Sigorta Sisteminin Uygun Yasal, Politik, Finansal ve Raporlama Altyapısına Sahip Olması

Mevduat sigorta sisteminin, güçlü bir yasal altyapıyla desteklenmesi gerekmektedir. Bu şekilde, banka sahipleri ve yöneticilerinin sorumluluklarını net bir şekilde görmesi bankaların iç yönetiminin geliştirilmesine katkıda bulunacaktır. Uluslararası standartlardaki muhasebe ve raporlama sistemleri gerçekçi bir kredi değerlemesi sağlayacak ve piyasa disiplini güçlendirecektir. Ayrıca banka bilgilerinin topluma açıklanması piyasa disiplini üzerinde olumlu etki yapacaktır. Merkez bankası ve denetim otoritesi ile yakın ilişki içinde olması da mevduat sigorta sisteminin başarısında etkili unsurlardır (Garcia,2000:14).

4389 sayılı Bankalar Kanunu ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu yönetmeliği ile Türkiye'deki mevduat sigorta sisteminin büyük ölçüde uluslararası standartlara uyumlaştırılmış yasal çerçevesi çizilmiştir. Yine Bankalar Kanununun 13.maddesi uyarınca gözetim ve denetim otoritesi olan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun, bankalardan belirleyeceği esaslar ve örneklere uygun her türlü cetvel, rapor ve mali tablolar istemeye, uluslararası ilke ve standartları da dikkate alarak mali bünyeleri ve kaynaklarının kullanımı ile ilgili standart oranları, bu oranlar ile mali tabloların gerekli görüldüğü takdirde yayımlanmasına ilişkin esas ve usulleri, Türkiye Bankalar Birliğinin görüşlerini alarak tespiti yetkili olduğu ve bankaların da bu cetvel, rapor ve mali tabloları Kuruma tevdi etmek ve tespit edilecek oranlara uymakla yükümlü oldukları ifade edilmiş ve böylece bankaların hesap ve kayıt düzenine ilişkin uyacakları kurallar belirtilmiştir. Bu kapsamda yapılan çalışmalarla, bankaların bilançolarını uluslararası muhasebe standartlarına uygun oluşturabilmeleri için muhasebe uygulama yönetmeliğinde ve bankalarca uygulanacak muhasebe standartları,

tek düzen hesap planı ve izahnamesinde yapılan değişikliklerle uluslararası muhasebe standartlarına uyum konusunda çeşitli düzenlemeler yapılmıştır.

Türkiye'deki gözetim ve denetim otoritesi olan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, bankaların sermaye yapılarının güçlendirilmesi, bankaların düzenli ve emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye sokabilecek her türlü işlem ve uygulamaların önlenmesi, münferit sorunların sistemik risk yaratmasına izin verilmemesi için erken uyarı ve erken müdahale sistemlerinin geliştirilmesi, iç denetim ve risk yönetim sistemlerinin geliştirilmesi, kredi riskinin yanında piyasa ve operasyonel risklerin sermaye yeterliliğinde dikkate alınması gibi önlemlerle bankacılık sektöründe etkin bir gözetim ve denetim ağı kurmakta ve mevduat sigorta sisteminin başarılı olması için destek sağlamaktadır. Bu bağlamda yapılan çalışmalardan biri de ülkemizde yaşanan Kasım 2000 ve Şubat 2001 krizlerinin etkisiyle mali bünyeleri ve karlılık performansları kötüleşen bankaları daha sağlıklı bir yapıya kavuşturabilmek amacıyla Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu tarafından uygulamaya konulan "Bankacılık Sektörü Yeniden Yapılandırma Programıdır. Programın başlıca hedefleri kamu bankalarının yeniden yapılandırılması, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilen bankaların çözümlenmesi, özel bankacılık sisteminin daha sağlıklı bir yapıya kavuşturulması, gözetim ve denetim çerçevesinin güçlendirilmesi ve sektörde etkinliğin artırılması olarak sayılabilir.

4389 sayılı Bankalar Kanunda, olağanüstü hallerde Fon kaynaklarının ihtiyacı karşılamaması durumunda, Fon Kurulunun talebi üzerine, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na avans verilmesi mümkün kılınarak merkez bankası desteği açıkça belirtilmiştir. Ayrıca, BDDK ve Fon arasındaki bilgi, bilişim sistemleri ve benzeri alt yapı paylaşımlarının Kurum ve Fon arasında yapılacak protokollerle belirlenmesine olanak sağlanmıştır.

- Mevduat Sigorta Sistemi Uygulamasının Kanun ve Düzenlemelerle Açıkça Belirlenmesi

Mevduat sigortası bankacılık sistemini zayıflatan ve sigorta maliyetlerini arttıran teşvikler yaratabilir. Bunlardan biri olan ahlaki riski azaltmak için mevduat sigorta sistemi yasalarda net bir şekilde belirtilmelidir. Bu durumda, aşırı risk alan bankalarla çalışan mevduat sahiplerinin karşılaşılabileceği maliyetleri açıkça görebilmeleri mümkün olacaktır. Böylece mevduat sahipleri ya riskli bankalardaki mevduatları için daha

yüksek faiz talep ederek ya da mevduatlarını sağlam bankalara aktararak kendilerini koruyabileceklerdir. Tam garanti uygulamasının mevduat sigorta kurumu tarafından sağlanması durumunda, kurumun sorumlulukları net bir şekilde tanımlanmalı ve kamuoyu tarafından anlaşılır olmalıdır.

Öncelikle sigortaya tabi mevduatın, yatırım araçlarının ve kurumların açıkça belirtilmesi gerekmektedir. Mevduat kabul eden bankalar, mevduat sigorta sistemi tarafından sağlanan koruma için esas adaylardır. Sigortaya tabii mevduatın çeşitleri ülkeden ülkeye değişebilmektedir. Her çeşit mevduat, işlemiş faiziyle birlikte sigorta kapsamına girebilir. Ancak, Avrupa Birliğinin mevduat sigortası ile ilgili direktifine göre banka sahipleri, yöneticileri ve aileleri gibi ayrıcalık sağlanabilecek bankayla ilgili kişilerin mevduatları ve aşırı yüksek faiz oranına sahip mevduatlar sigorta kapsamı dışında sayılmıştır.

4389 sayılı Bankalar Kanununda, tasarruf mevduatı, gerçek kişiler tarafından bu nam altında açtırılan ve ticari işlemlere konu olmayan mevduat olarak tanımlanmış, bir bankanın sermayesinin yüzde on ve daha fazlasına sahip ortakları ile yönetim kurulu veya müdürler kurulu başkan ve üyelerine, genel müdür ve yardımcılara, kredi açmaya yetkili memurlarına, denetçilerine ve bunların ana, baba, eş ve çocuklarına ait o bankadaki tasarruf mevduatının sigortaya tabi olmadığı ifade edilerek, sigortaya tabi olacak tasarruf mevduatının kapsamı, tutarı, sigorta priminin tarifesi ile tahsil zamanı, şekli ve diğer hususların Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunca belirleneceği belirtilmiştir. Bu bağlamda, kurulun 31.10.2003 tarih ve 1143 sayılı kararına göre, Türkiye'de faaliyet gösteren ve mevduat kabulüne yetkili bulunan bankaların, yurt içi şubelerinde gerçek kişiler tarafından açılmış olan Türk Lirası cinsinden tasarruf mevduatı ile tasarruf mevduatı niteliğini haiz altın depo ve döviz tevdiat hesaplarının mevduat sigortasına tabi olduğu belirtilerek, Türkiye'de münhasıran kıyı bankacılığı faaliyeti göstermek üzere kurulan bankalarda bulunan mevduat mevduat sigortası kapsamı dışında bırakılmıştır. Ayrıca, bu hesapların anapara ve faiz tutarları toplamının, 3/7/2003 tarihinden itibaren uygulanmak üzere tamamının, 5/7/2004 tarihinden itibaren uygulanmak üzere 50 milyar Türk Lirasına kadar olan kısmının sigorta kapsamında olduğu ilan edilmiştir.

Mudilerine Fon'dan ödeme yapılacak bankanın bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul izninin kaldırıldığı tarih itibariyle mevduat hesaplarına tahakkuk ettirdiği faizlerin, söz konusu tarih itibariyle mevduat toplamları en yüksek beş bankaca uygulanan faiz oranlarının ortalaması ile bankaca kamuya ilan edilen ve Merkez

Bankasına bildirilen azami faiz oranları üzerinden hesaplanacak tutarları aşan kısmı sigorta kapsamı dışında bırakılmıştır.

Ayrıca söz konusu karara göre, sigorta kapsamında ödemelerin Türk Lirası olarak yapılacağı Döviz tevdiat hesaplarının Türk Lirası karşılıklarının, bankanın bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul izninin kaldırıldığı tarihteki Merkez Bankası döviz alış kurları esas alınarak belirleneceği, altın depo hesaplarının Türk Lirası karşılıklarının ise, bankanın bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul izninin kaldırıldığı tarihteki İstanbul Altın Borsası seans kapanış fiyatına ve Merkez Bankası döviz alış kurlarına göre belirleneceği hükme bağlanmıştır. 3.7.2003 tarih ve 1084 sayılı karara göre ise; Bankalar Kanununun Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna verdiği yetkiler çerçevesinde, TMSF tarafından, Bankalar Kanununun ilgili maddelerinin ihlal edilmesi sonucunda ilgili bankaların hisselerinin TMSF tarafından devir alınması halinde işlerlik kazanan, kayıtlı bilanço dışı yükümlülükler de dahil olmak üzere Türkiye'de kurulmuş mevduat bankalarının ve bu bankaların bilançolarında hesapları konsolide edilen yurt dışı şubelerinin yükümlülüklerinin tamamının garanti kapsamında olması uygulamasının 5/7/2004 tarihinden geçerli olmak üzere kaldırılmasına karar verilmiştir.

- Denetim Otoritesinin Erken Uyarı Sistemi Oluşturmasının Sağlanması

Denetim otoritesi yönetim ve sermaye standartlarına ilişkin kuralların uygulanmasını sağlar, risk alımına sınır getirir, topluma açıklayıcı bilgiler sunar, elindeki araçları kullanarak finansal sistemdeki sorunları anında düzeltici tedbirler alır ve bankaların ödeme problemlerini hızlı bir şekilde çözer. Herhangi bir banka zayıfladığında sisteme yük getirmeden sorunların erken uyarı sistemiyle çözümlenebilmesi etkin ve rekabetçi bir bankacılık sistemi için son derece önemlidir. Aynı şekilde yüksek sermaye yeterliliği kurallarının uygulanması risk alımını sınırlayarak banka problemlerini azaltır. Yine bu bankaların sermayedarlarına, sahiplerine ve yöneticilerine ödeme yapılmasının engellenmesi bu kesimlerin bankanın içini boşaltmalarını önleyici bir unsur olacaktır (Garcia, 2000:16).

Ülkemizde bankaların denetim ve gözetiminden sorumlu kurum olan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu da münferit banka sorunlarının sistemik risk yaratmasına izin verilmemesi için erken müdahale araçlarının geliştirilmesine yönelik

olarak çalışmaktadır. 4309 sayılı Bankalar Kanunu BDDK'ya bu kapsamda aşağıdaki yetkileri tanımıştır:

Denetlemeler sonucunda bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek nitelikte işlemlerin tespit olunması halinde Kurum, sorumluları hakkında yapılacak cezai işlem saklı olmak üzere, vereceği süreler içinde söz konusu işlemlerin düzeltilmesi ve tekrarına meydan verilmemesi için gerekli tedbirlerin alınması hususunda ilgili bankayı uyarır, istenen tedbirlerin alınmaması halinde Kurul, işlemlerin mahiyet ve önemine göre;

a) Yönetim kuruluna üye atamak,

b) Bankanın faaliyetlerini kısıtlamak,

c) Bankanın mevduat sigortası primlerini yükseltmek veya kabul ettiği mevduatı yüzde yüz oranına kadar karşılığa tabi tutmak olmak üzere, bankanın emin bir şekilde çalışmasına ve mevduat sahiplerinin korunmasına yönelik her türlü tedbiri almaya ve uygulamaya yetkilidir. Kurum, bir bankanın varlıklarının vade itibarıyla taahhütlerini karşılayamadığını veya bu durumun gerçekleşmek üzere olduğunu veya likiditeye ilişkin düzenlemelere uymadığını tespit ettiği takdirde; bankadan, onaylayacağı bir plan dahilinde bu durumun düzeltilmesini isteyebileceği gibi uygun bir süre vererek;

a) Uzun vadeli veya duran değerlere yatırım yapılmaması,

b) İştirakler ve gayrimenkuller gibi duran değerlerin elden çıkarılması da dahil olmak üzere, likiditenin güçlendirilmesi amacıyla, uygun göreceği her türlü tedbirin alınmasını isteyebilir.

Kurum, bir bankanın özkaynaklarının sermaye yeterliliğine ilişkin düzenlemelere göre yetersiz kaldığını ya da bu durumun gerçekleşmek üzere olduğunu tespit ettiği takdirde; bankadan, onaylayacağı bir plan dahilinde, sermaye artırımını veya sermaye benzeri kaynak temin edilmesi suretiyle bu durumun düzeltilmesini isteyebileceği gibi,

a) Kar dağıtılmamasını ve yönetim kurulu üyeleri ile genel müdür ve yardımcılara yapıları ek ödemelerin durdurulması,

b) Zarar doğurduğu tespit edilen faaliyetlerinin sınırlandırılması veya durdurulması,

c) Verimi düşük veya verimsiz varlıklarının elden çıkarılması da dahil olmak

üzere, özkaynakların güçlendirilmesi amacıyla, uygun göreceği her türlü tedbirin alınmasını isteyebilir.

Bunun yanında, denetimin şeklinin, kapsamının ve denetim kaynaklarının tahsisinin bankaların risk profillerine göre belirlendiği ve süreç denetimine dayanan bir denetim sistemi olan Risk Odaklı Denetim Sisteminin tesisine ilişkin çalışmalar BDDK bünyesinde başlamış bulunmaktadır. Bu kapsamda bankacılık sektörünün beklenmedik risk ve şoklara karşı dayanıklılığını artırmada önemli katkıları olacağı beklenen, bankaların bünyelerinde etkin bir iç denetim sistemi kurmaları ve karşılaşacakları riskleri en iyi şekilde yönetebilmelerine imkan verecek etkin bir risk yönetimi sistemi oluşturmalarına ilişkin usul ve prensiplerin belirlendiği "Bankaların İç Denetim ve Risk Yönetim Sistemleri Hakkında Yönetmelik" yayımlanmıştır. Yönetmeliğin yayımlanmasının ardından bankacılık sektöründe iç denetim ve risk yönetimi hususunda önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bu gelişmeler, bankacılık sektöründe iç denetim ve risk yönetimi alanlarında bilinçlenme seviyesini artırmış, aynı zamanda bankalarda, risk odaklı denetim sisteminin tesisi için gerekli alt yapının oluşturulması bakımından önemli bir başlangıç olmuştur. Risk odaklı ve daha sıkı bir gözetimi mümkün kılmak amacıyla, özkaynak, risk yönetimi, kredi limitleri ve kredi karşılıkları, muhasebe standartları ve bağımsız denetim, devir ve birleşmelerin özendirilmesi, konularında uluslararası standartlara uygun düzenlemeler getirilmiştir. Sınır ötesi gözetimin iyileştirilmesi için diğer ülke gözetim otoriteleri ile mutabakat protokolleri imzalanmıştır.

- Batık Bankaların Hızlı Bir Şekilde Çözümlemesi

Erken uyarı sistemi gözetim otoritesine, banka, yükümlülüklerini yerine getiremeyecek duruma düşmeden önce bankaya müdahale edebilme ve gerekirse bankanın hızlı bir şekilde kapanabilmesi için gerekli esasları belirleme imkânı verir. Kapanma kararında gecikilmesi bankanın ödeme gücünü yitirmesinin maliyetini daha da artırır. Çünkü banka sahipleri mevduat sigorta sistemini suistimal ederek bankanın içini boşaltabilirler veya garantiye güvenerek mevcut veya yüksek faizlerle açılan yeni mevduatlarla riskli işlemlere girebilirler.

Bu sebeple denetim otoritesi veya geniş yetkilere sahip mevduat sigorta sistemi, batık bankaların çözümüne yönelik olarak banka sahipleri ve yöneticilerinin bankayı

güçlü tutmalarını sağlayan ve banka üzerindeki kontrollerini kaybetmelerini önleyen bir sisteme sahip olmalıdır.

Mevduat sigorta sistemi oluşturulması, çözümlene sürecinde, batık bankalara müdahalenin ve bu bankaların kısmen ya da tamamen kapanması veya satılmasının kolaylaştırıldığı yasal ve kurumsal bir çerçeve çizilmesi için olanak sağlar. Yapılacak kapsamlı bir düzenleme maliyetli gecikmeleri engelleyerek problemlili bankaların çözümlenmesini ve finansal sistemin güçlü kalmasını sağlayacaktır. Çözümlene sürecinde gözetim otoritesi bankaya müdahale ettikten hemen sonra, banka, mevduat sigorta kurumuna devredilmelidir. Mevduat sigorta kurumu, batık bankayı başka bir kurumla birleştirmek, varlıkların bir kısmını sigortalı mevduat dahil satış veya devir işlemiyle başka bir bankaya aktarmak, varlıklarının tümünü yada bir kısmını tasfiye etmek suretiyle batık bankanın portföy değerini mümkün olduğunca yüksek tutmalıdır. Mevduat sigorta kurumu, kendisine yasalarla verilen çözümlene yetkisini kullanırken en az maliyetli yolu seçmelidir.

4389 sayılı Bankalar Kanununa göre; BDDK, bir bankanın mali bünyesinin güçlendirilemeyecek derecede zayıflamış olduğunu, yükümlülüklerini vadesinde yerine getiremediğini, yükümlülüklerinin toplam değerinin varlıklarının toplam değerini aştığını, faaliyetine devamının mevduat sahiplerinin hakları ve mali sistemin güven ve istikrarı bakımından tehlike arz ettiğini tespit ettiği takdirde bankanın temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimini Fona devretmeye veya bankacılık işlemleri yapma ve/veya mevduat kabul etme iznini kaldırmaya yetkilidir. Ayrıca, bir bankanın yönetim ve denetimini elinde bulunduran ortakların, banka kaynaklarını bankanın emin şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek biçimde kullandıklarını veya bankayı bu suretle zarara uğrattıklarını tespit ettiği takdirde, temettü hariç ortaklık hakları ile bankanın yönetim ve denetimini Fona devretmeye yetkilidir.

Fon, hisseleri kendisine intikal eden bankanın;

a) Gerektiğinde mali ve teknik yardım da sağlamak suretiyle, varlık ve yükümlülüklerini kısmen veya tamamen, mevcut bankalardan istekli olanlara ya da kurulacak bir bankaya devretmeye veya bankayı isteklisi bulunan başka bir bankayla birleştirmeye,

b) Malî sistemde güven ve istikrarın sürdürülmesini teminen, Kurulca gerekli görülen hallerle sınırlı olmak üzere; malî bünyesinin güçlendirilmesi ve yeniden

yapılandırılması için gerektiğinde sermayesini artırmaya, kanuni karşılık yükümlülüklerini ertelemeye veya düşürmeye; iştirak, gayrimenkul ve diğer aktiflerini satın almaya veya bunları teminat olarak alıp karşılığında avans vermeye ya da mevduat yapmaya; alacaklarını, zararlarını devralmaya, bu şekilde sahip olduğu aktifleri ve hisse senetlerini iskonto veya sair suretlerle üçüncü kişilere satmaya; doğmuş veya doğacak borçlarını garanti etmeye, her türlü alacak ve varlıkların nakde tahvilini kendisi sağlayabileceği gibi, yapacağı anlaşmalar çerçevesinde kamusal sermayeli olanlar da dahil olmak üzere diğer bankalar veya üçüncü kişiler aracılığıyla Fon nam ve hesabına bunları nakde tahvil ettirmeye,

c) Hisselerinin üçüncü kişilere devredilmesine imkan bulunmaması halinde, varlık ve yükümlülüklerini devralmaya ve/veya varlık ve yükümlülükleri ile ilgili her türlü işlemi yapmaya,

d) Uygun göreceği aktiflerini, teşkilatını ve aksine talebi olmayan personeli ile devir tarihi itibarıyla mevduat toplamları en yüksek beş bankaca uygulanan faiz oranları ortalamasını geçmemek üzere işlemiş faizleriyle birlikte sigortaya tabi tasarruf mevduatını ve pasifte yer alan karşılık kalemlerini, kurulacak bir bankaya ya da mevcut bankalardan istekli olanlara devretmeye ve/veya bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izninin kaldırılmasını Kuruldan istemeye,

e) Tasfiyelerine karar vermeye ve gerekli göreceği her türlü tedbiri almaya yetkilidir.

TMSF bünyesinde 2 banka kalmasına rağmen, devralınan bankaların sadece 6 tanesi satılabilmektedir. Rehabilitasyon için devralınan bankalardan bir çoğu tasfiye edilmiş veya birleştirilmiştir. Bu bankaların TMSF'de kaldıkları süre içinde zararları ve maliyetleri yükseldiğinden, kamu otoritesinin yükü artmıştır. Bu bakımdan, çözümleme sürecinde devralınan bankaların rehabilitasyonu işleminin amacına ulaştığı söylenemez. TMSF tarafından devralınan bu bankalardan rehabilite edilemeyecek durumda olanların hemen tasfiye edilmesi, kamu otoritesinin yüklendiği bu maliyetleri büyük ölçüde azaltabilirdi.

TMSF bünyesindeki bankaların yeniden yapılandırılmaları sürecinde başlıca sorunlar alacakların tahsilinde ortaya çıkmaktadır. Bunlar:

- 4672 sayılı Kanun ile görevlendirilen mahkemelerin diğer davalardan

kaynaklanan ağır iş yükü,

- Davaların uzaması için davalılar tarafından her yola başvurulması,
- Borçlunun mal varlığı TMSF alacağına yetmediği hallerde, tahsilatın mümkün olmaması,
- 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununda, borçlu tarafından yapılan itiraz mahkeme kararıyla takibin durmasının mümkün olmasıdır.

Hukuki süreçlerde yaşanan zorlukların da bir sonucu olarak, TMSF alacaklarının borçlularla protokole bağlanmak suretiyle çözümlenmesi kamu yararı açısından daha etkin bir yöntem olarak ortaya çıkmaktadır. TMSF'nin Takip ve Tahsilatını Hızlandırma Çabaları kapsamındaki yapılan yasal düzenlemeler aşağıda belirtilmiştir:

- Fon bankalarıyla ilgili davalarda asliye ticaret mahkemelerinin görevlendirilmesi sağlanmıştır.
- TMSF'nin her türlü alacağının tahsilinde 6183 sayılı Yasanın uygulanabilmesi imkânı getirilmiştir,
- TMSF'ye İstanbul Yaklaşımı çerçevesinde borç yeniden yapılandırma sözleşmelerine taraf olabilme hakkı tanınmıştır,
- TMSF'ye tahsilat çabalarını desteklemek çerçevesinde çeşitli istisna ve muafiyetler tanınmıştır.
- Fona intikal eden bir bankanın borçlarının, taahhütlerinin yüklenilmesi veya alacaklarının devralınması halinde; bu borç, taahhüt ve alacaklarla ilgili olarak açılmış ve açılacak her türlü ceza davalarında Fon, müdahil sıfatını kazanmıştır, davaların aleyhe sonuçlanması halinde, İcra ve İflas Kanununda öngörülen tazminat ve cezaların Fon hakkında uygulanmaması sağlanmıştır,
- Fon tarafından yüklenilen borçlar, taahhütler ve devralınan alacaklarla ilgili dava ve icra takiplerinde, her türlü sürenin 3 ay süreyle durmasına hükmedilmiştir,
- İcra ve İflas Kanununa göre yapılan ihalelerde Fonun teminat gösterme yükümlülüğü kaldırılmıştır,
- Fonun organizasyon yapısı güçlendirilmiştir.

- Fon'a intikal eden bankaların iştirak, şirket ve kuruluşlarının yönetim ve denetimine hakim olmak amacıyla, şirket organlarına görevli atama yetkisi düzenlenmiştir,

- Batık bankaların hakim ortaklarınca yapılan muvazaalı işlemler geçersiz sayılmış ve aksinin ispatı karşı tarafa yüklenmiştir.

- Fon lehine olan tedbirlerin hacze dönüştürülmesinde, diğer alacaklılarca muvazaalı işlemler yoluyla Fon alacaklarının teminatsız bırakılması engellenmiştir.

- Fona intikal eden bankaların hakim ortakları, yöneticileri, çalışanları ve bunların yakınlarının kullandıkları her türlü banka kaynağı hazine alacağı sayılarak, bunların takip ve tahsilinde Fon Kurulu talebi ile Hazine avukatlarının görevlendirilmesi mümkün kılınmıştır. Ayrıca bu kişiler aleyhine açılan her türlü davada ispat külfeti davalılara yüklenmiştir.

- Bankasına olan borcunu ödemeyen batık banka sahiplerine ağır cezalar getirilmiştir.

- **Düşük Korumanın Sağlanması**

Avrupa birliğindeki eğilim mevduat hesabına değil her bir mevduat sahibine koruma sağlanması yönündedir. Fonun tavsiyesi de sigorta sistemine üye kuruluştaki bir kişi tarafından açılan mevduatların toplamının sigorta kapsamında olması yönündedir. Koruma tutarı kişi başı milli gelirin 1 veya 2 katı olarak tespit edilebilir. Ayrıca mevduatların büyüklük itibarıyla dağılımına bakıldığında daha uygun düzenleme yapılabilir. Böylece sigorta kapsamı, toplam mevduat sayısının büyük çoğunluğunu kapsama alacak (%80), ancak mevduatların toplam değerinin küçük bir oranı (% 20) olacak şekilde tespit edilebilir (Garcia, 2000:24).

- **Mevduat Sigorta Kurumu Tarafından Mevduat Karşılığı Vadesi Geçmiş Kredilerin Netleştirilmesi**

Eğer mevduat sahibi aynı zamanda bankanın kredi müşterisi ise aldığı kredi karşılığında mevduatları netleştirilebilir. Ancak burada söz konusu kredinin tahsilinin mutlaka gecikmiş veya sorunlu hale gelmiş olması gerekmektedir. Kredi tutarı eğer

mevduattan büyükse mevduat düşüldükten sonra kalan kısım bankanın alacağı olur. Mevduatın krediden fazla olması durumunda ise, sigorta limiti netleştirmeden önceki tüm mevduata uygulanır ve netleştirmeden sonra mevduat sigorta limiti içindeki kalan kısım mevduat sigorta sistemi tarafından korunur (Garcia, 2000:27).

Yürürlükteki uygulamaya göre; Türkiye'de faaliyet gösteren ve mevduat kabulüne yetkili bulunan bankaların, yurt içi şubelerinde gerçek kişiler tarafından açılmış olan Türk Lirası cinsinden tasarruf mevduatı ile tasarruf mevduatı niteliğini haiz altın depo ve döviz tevdiat hesaplarının mevduat sigortasına tabi olduğu belirtilmiştir. Netleştirme uygulamasına yönelik herhangi bir yasal düzenleme bulunmamaktadır.

- Üyeliğin Zorunlu Olması

Mevduat kabul eden tüm kurumların mevduat sigorta sistemine üyeliği zorunlu olmalıdır. Aksi halde sadece zayıf kurumlar sisteme girer ve sistem finansal olarak varlığını sürdüremez. Çünkü sigortanın maliyetinin bankacılık sistemindeki mevduat kabul eden tüm kurumlar tarafından paylaşılması gerekmektedir.

Türkiye'de sisteme giriş zorunlu bulunmaktadır. 4389 sayılı Bankalar kanununun Bankaların kuruluşları ve faaliyete geçme esaslarını düzenleyen maddesine göre, bir bankanın kuruluşu esnasında yüzde beşi faaliyete başlamadan önce ve kalan yüzde beşi de faaliyete geçiş tarihinden itibaren bir yıl içinde olmak üzere kurucular tarafından Fona asgari sermayenin yüzde onu tutarında sisteme giriş payı yatırılmasının gerektiği belirtilmiştir.

- Mevduat Sigorta Sistemi Yeterli Deneyime Ulaştıktan Sonra Riske Dayalı Prim Sistemine Geçilmesi

Açık mevduat sigorta sistemine sahip ülkelerin üçte birinde riske dayalı prim sistemi mevcuttur. Önemli olan bu prim sistemin basit ve anlaşılabilir olmasıdır. Riske dayalı prim uygulanmasında belirlenen yaklaşımlardan biri mevduat yerine riske dayalı varlıklar üzerinden primin hesaplanmasıdır. Bu yaklaşım bankalara hesaplama konusunda ek bir maliyet yüklememekte ve sabit sigorta priminden riske dayalı prim sistemine geçişte bir ülke için uygun bir başlangıç noktası olmaktadır. Diğer yaklaşım ise yüksek sermaye yeterliliği rasyosu ve/veya denetim derecesine sahip bankaların

daha düşük prim ödemesidir. Amerika birleşik devletlerindeki uygulamaya göre sermaye derecelendirmeleri göz önüne alınmaktadır (Garcia, 2000:31).

Ülkemizde, tasarruf mevduatı, tasarruf mevduatı niteliğini haiz altın depo ve döviz tevdiat hesapları üzerinden yılda dört defa onbinde 25 oranında, 4389 sayılı Bankalar Kanunu uyarınca yürürlüğe konulan standart rasyoları tutturamayan bankalardan onbinde 26 oranında sigorta primleri tahsil edilmekteydi. Ancak, 31 Mayıs 2000 tarih ve 2000/682 sayılı Sigortaya Tabi Tasarruf Mevduatı ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nca Tahsil Olunacak Primler Hakkında Kararının uygulamasının bankalara getirmiş olduğu yüklerin azaltılmasını ve riske dayalı prim sisteminin etkinleştirilmesini sağlamak amacıyla Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu 31.10.2003 tarih ve 1143 sayılı kararı ile tahsil edilecek primlere ilişkin yeni düzenlemeler yapmıştır. Buna göre; tasarruf mevduatı sigorta primi tutarları, bankaların Mart, Haziran, Eylül ve Aralık ayları sonu itibarıyla düzenledikleri mali tabloları esas alınarak hesaplanmaktadır. Temel prim oranı üçer aylık dönemler itibarıyla, bankaların yurt içi şubelerinde gerçek kişiler tarafından açılmış olan Türk Lirası cinsinden tasarruf mevduatı ile tasarruf mevduatı niteliğini haiz altın depo ve döviz tevdiat hesapları toplamının on binde onikibuçüğüdür.

Bu orana;

a) Konsolide ve konsolide edilmemiş malî tablolar esas alınarak hesaplanan Sermaye Yeterliliği Standart Oranlarından en düşük olanı dikkate alınmak suretiyle, söz konusu oranları; yüzde sekiz veya yüzde sekizciden büyük ancak yüzde onikiden küçük olan bankalar için onbinde iki, yüzde sekizden küçük olan bankalar için onbinde beş,

b) İlgili üç aylık dönemdeki konsolide olmayan haftalık Yabancı Para Net Genel Pozisyon/Özkaynak Standart Oranlarının basit aritmetik ortalaması mutlak değer olarak yüzde yirmiden büyük olan bankalar için onbinde bir,

c) Bankanın dahil olduğu risk grubuna kullanılan krediler toplamı ilgili mevzuatla belirlenen sınırların üzerinde olan bankalar için onbinde üç,

d) Bankalarca Karşılık Ayrılacak Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre üçüncü, dördüncü ve beşinci gruplarda sınıflandırılan bilançonun aktifinde görülen kredilerinin ayrılan özel karşılıklar indirildikten sonraki net tutarları toplamının belirtilen Yönetmelik hükümleri uyarınca sınıflandırılan, bilançonun aktifinde görülen tüm kredilerinin toplam tutarına oranı yüzde beşten büyük olan bankalar için onbinde bir,

e) İlgili dönem bilançosunda görülen iştirakler, bağlı ortaklıklar, maddi duran varlıklar, peşin ödenen giderler ve vergi aktifi tutarlarının net toplamı özkaynak tutarına eşit ya da bu tutardan büyük olan bankalar için onbinde bir eklenmektedir.

- Bağımsız Ancak Sorumlu Bir Mevduat Sigorta Kurumunun Oluşturulması

Mevduat sigorta sisteminin tasarımı kredibilitesini önemli ölçüde etkileyecektir. Devlet desteği mevduat sigorta kurumunu daha güvenilir yapacağından kanunla belirlenmiş geniş yetkilere sahip kamu kurumu olarak kurulmalıdır. Ancak, kamu kurumu olarak faaliyet gösteren mevduat sigorta sistemi bazı sorunları da bünyesinde barındırır. Bunlardan biri banka operasyonları, gözetim ve denetimleri ve sigortanın işleyişi ile ilgili olarak siyasi otorite tarafından yapılan politik müdahalelerdir. Bu problem, mevduat sigorta kurumunun yönetimi, görevleri ve faaliyetleri bakımından hükümete ve/veya meclise sorumlu olan bağımsız bir organizasyon şeklinde oluşturulmasıyla çözülebilir. Ayrıca kanun ve düzenlemelerde politik müdahaleleri sınırlayıcı, yasaklayıcı kuralların yer alması buna yardımcı olacaktır. Mevduat sigorta kurumunun yönetim kurulu gerek üyelerin seçilme sistemi gerekse çalışma şekli bakımından bağımsız statüsünü yansıtmalıdır. Mevduat sigorta kurumu mali olarak şeffaf ve hesap verebilir olmalıdır ki, bankacılık sektörü ve tasarruf sahipleri kurumun performansını denetleyebilsin. Bu açıdan hesaplarının denetimden geçmesi toplumda bu kuruma karşı güveni arttıracaktır. Ayrıca yasalarla kurum çalışanlarına görevleriyle ilgili olarak dokunulmazlık ve koruma verilmelidir.

IMF'ye göre ideal olan mevduat sigorta kurumunun denetim ve para otoritesinden ayrı oluşturulmasıdır. Denetim otoritesi ve mevduat sigorta kurumunun farklı ancak tamamlayıcı sorumlulukları vardır. Ancak merkez bankası, denetim otoritesi ve mevduat sigorta kurumu sıkı işbirliği içinde çalışmalıdır (Garcia, 2000:37).

Türkiye'deki bankalarda bulunan tasarruf mevduatının sigorta edilmesi ile görevli kurum olan Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, kamu tüzel kişiliğini haizdir. Denetim ve para otoritesinden bağımsız bir yapıya kavuşmuştur. Fonun karar organı Fon Kuruludur. Fon, Başkan tarafından idare ve temsil olunur.

4389 sayılı Bankalar Kanununa göre, Fonun karar organı olan Fon Kurulu, ilgili bakanın önerisi üzerine Bakanlar Kurulunca atanan yedi üyeden oluşur. Bakanlar Kurulu, üyelerden birini başkan, birini de ikinci başkan olarak görevlendirir. Üyelerin

hukuk, iktisat, maliye, bankacılık, işletme, siyasal bilgiler, kamu yönetimi ve dengi dallarda veya bu dallarla ilgili mühendislik alanlarında en az lisans düzeyinde, mühendislik dalında lisans düzeyinde öğrenim görmüş olanların ise belirtilen alanlarda lisansüstü öğrenim görmüş olmaları gerekir. Üyeler; en az üçü bankacılık üzere maliye-finans alanında en az 10 yıl deneyim sahibi ve üst düzey yöneticilik yapmış veya yukarıda sayılan öğrenim dallarında en az 10 yıl öğretim üyeliği yapan adaylar arasından ilgili Bakanın önerisi üzerine Bakanlar Kurulunca atanır. Fon Kurulu başkan ve üyelerinin görev süreleri altı yıldır. Görevleri sona erenler yeniden atanabilir.

Fon işlemlerini yürütmede Başkana yardımcı olmak üzere Fon Kurulu kararıyla Kurum başkan yardımcısı statüsünde ve Kurum başkan yardımcılarında aranan şartları taşıyan üç Fon başkan yardımcısı atanabilir.

Başkanın görevde bulunmadığı izin, hastalık, seyahat ve diğer hallerde; kanun, kararname ve yönetmelikler çerçevesinde Başkana verilmiş olan görev ve yetkiler, İkinci Başkan tarafından kullanılır. Kurul, Başkan veya bulunmadığı hallerde İkinci Başkanın başkanlığında en az beş üyenin hazır bulunması ile toplanır. Kurul kararları en az dört üyenin aynı yöndeki oyuyla alınır.

Fonun hesap dönemi takvim yılıdır. Fon, yıllık bilanço ile gelir ve gider cetvelini, hesap dönemine ilişkin faaliyetlerini, sonraki dönem hakkında görüş ve önerilerini ve alınması gereken önlemleri içeren bir faaliyet raporunu düzenleyerek ilgili Bakana ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonuna gönderir. Ayrıca, Fon yılda iki kereden az olmamak üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonunu bilgilendirir.

Ayrıca, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Muhasebe Yönergesi ile TMSF'nin yıllık bilanço ve gelir tablosunun Türkiye'de faaliyette bulunan yetkili bir bağımsız denetim kuruluşuna onaylatılacağı hükme bağlanmıştır.

İşlem yapılan bankalarla ilgili olarak Fon Kurulu başkanı, üyeleri ve Fon personeli aleyhine görevlerinin ifası sebebiyle açılmış ve açılacak davalar, Fon aleyhine açılmış sayılır. Bu kişilerin görevlerini kötüye kullandıklarına hükmolunması halinde kendilerine rücu edilir. 4389 sayılı Bankalar Kanununun 15 inci maddesinin (4) numaralı fıkrasında;

"...Fon Kurulu başkan ve üyeleri ile Fon personeli, görevleri esnasında veya görevleri nedeniyle işledikleri ve kendilerine karşı işlenen suçlar bakımından Devlet memuru sayılırlar. Buna ilişkin soruşturmalar, Fon Kurulu başkanı ve üyeleri için ilgili

Bakanın, Fon personeli için ise Fon Kurulun izin vermesi kaydıyla genel hükümlere göre yapılır" hükmü yer almaktadır.

- Bankacıların Sadece Danışma Kurullarında Yer Alması

Özellikle özel mevduat sigorta sistemlerinde görülen kurumsal sorunlardan biri toplumun menfaatlerinden çok bankaların kendi menfaatlerini ön plana çıkarmasıdır. Ancak bankacıların mevduat sigorta kurumunun yönetiminde değil de danışma kurullarında yer alması bu sorunun aşılmasına yardımcı olabilir.

Türkiye'de uygulanan mevduat sigorta sistemi resmi bir sistemdir. 4389 sayılı Bankalar Kanununda da Kurula seçilecek üyelerin nitelikleri belirtilirken; hukuk, iktisat, maliye, bankacılık, işletme, siyasal bilgiler, kamu yönelimi ve dengi dallarda veya bu dallarla ilgili mühendislik alanlarında en az lisans düzeyinde, mühendislik dalında lisans düzeyinde öğrenim görmüş olanların ise belirtilen alanlarda lisansüstü öğrenim görmüş olmalarının gerektiği ve en az üçü bankacılık olmak üzere maliye-finans alanında en az 1ü yıl deneyim sahibi ve üst düzey yöneticilik yapmış veya yukarıda sayılan öğrenim dallarında en az 10 yıl öğretim üyeliği yapan adaylar arasından seçilebileceği belirtilmektedir. Ayrıca Kurul üyelerinin, özel bir kanuna dayanmadıkça resmi veya özel hiçbir görev alamayacakları ve görevlerinden ayrılmalarmı izleyen iki yıl içinde, yönetim ve denetimleri veya hisseleri Fona intikal eden bankalar hariç olmak üzere, bu Kanun kapsamına giren kuruluşlarda görev alamayacakları belirtilerek, Kurul üyelerinin tarafsızlığı garanti altına alınmıştır.

- Merkez Bankası ve Denetim Otoritesiyle Yakın İşbirliği İçinde Olunması

Bir diğer kurumsal problem finansal sistemi düzenleyici kurumlar arasındaki işbirliği eksikliğidir. Mevduat sigorta sisteminin başarısı gözetim otoritesi ve diğer kamu kurumlarından gelecek yeterli bilgi ve işbirliğine bağlıdır. Bu konularla ilgili yasal düzenlemeler yapılarak kurumlar arası işbirliği garanti altına alınabilir. Resmi mevduat sigortasının olduğu ülkelerde merkez bankası, denetim otoritesi, mevduat sigorta kurumu ve hazine arasında yakın işbirliği ve bilgi akışı sağlayacak yasal düzenlemeler şarttır. Burada hangi bilgilerin paylaşılacağına dikkatli bir şekilde belirlenmesi gerekmektedir. Ayrıca denetim otoritesi finansal güçlüğü düşmesi

muhtemel bankayla ilgili olarak gerekli hazırlıkları yapabilmesi için mevduat sigorta kurumunu bilgilendirmelidir.

Merkez Bankası'nın görevi sigorta kapsamı dışındaki mevduat sahiplerinin bankalara hücumlarını engellemek üzere ödeme gücü bulunan ancak likidite sıkışıklığı yaşayan bankalara borç vermek ve rezerv para büyüklüğünü uygun sınırlar içinde tutmak için verdiği bu krediyi sterilize etmektir. Sigorta kurumunun görevi ise ödeme güçlüğüne düşmüş, varlığını sürdüremeyecek durumdaki bankalarla ilgilenmek ve bu bankaların yeniden çözümlenmesini sağlamaktır. Bazen bu iki amaç arasında uyumsuzluk olabilmektedir. Bu problemi gidermek için mevduat sigorta sistemini yönelik yasalarda mevduat sigorta kurumu ve Merkez Bankası arasında yakın işbirliğine izin veren düzenlemeler yapılmalıdır. Çünkü geçici likidite sıkışıklığı ile ödeme gücünü kaybetme arasındaki ayırım güçtür. Merkez Bankası'nın ödeme gücü içine düşmüş bankaya kredi vermesi ahlaki riske neden olur, sigorta maliyetini arttırır ve parasal kontrolü azaltır (Garcia, 2000:39).

4389 sayılı Bankalar Kanununda, BDDK ve Fon arasındaki işbirliğini kolaylaştıracak önlemler alınmıştır. Ayrıca, Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerin, Fon tarafından istenecek her türlü bilgiyi vermeleri ve ibraz etmeleri gerekmektedir.

BDDK ve Merkez Bankası sistemdeki bankaların davranışlarını izleyebilmek ve zamanında tedbir alabilmek bakımından bilgi alışverişi ve günlük değerlendirme alanlarında yoğun işbirliği içerisinde bulunmaktadır. Mali sistemde likidite sıkışıklığı olduğu durumlarda BDDK, Hazine ve Merkez Bankası arasında etkili bir koordinasyon sağlanmaktadır.

- Bankacılık Sistemi Güçlüyken Sistemin Uygulanması

Bankacılık sistemi güçlüyken mevduat sigorta sistemi uygulamasına geçilmesi gerekmektedir. Sınırlı mevduat sigorta sistemine geçilmesinden önce sistemdeki bankaların yeniden yapılandırılma programı başarılı bir şekilde gerçekleştirilmiş olmalıdır. Böylece bankacılık sektörü mevduat sigorta sisteminin uygulamaya konulmasının getireceği ilave maliyetleri karşılayabilecek ve yapılacak düzenlemeleri yerine getirebilecek bir güce kavuşabilir. Bu da ortaya çıkacak maddi kayıpların eşit ve etkin bir şekilde paylaşımını sağlayacaktır. Aksi halde sağlıklı bir finansal sistemde

oluşabilecek bir kriz ortamında fon mevcudu yeterli seviyeye ulaşamadığı için fonun kendisine yönelik talepleri karşılayamama riski ortaya çıkabilir.

Tasarruf mevduatının korunması ile ilgili olarak ülkemizdeki ilk yasal düzenleme 1933 tarihinde yapılmasına karşın, bugünkü anlamda bir fon 1983 tarihinde oluşturulmuş ve Bankalar Hakkında 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile "Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu" kurulmuştur. Bankacılık sisteminde 1994 yılında yaşanan krizle birlikte tam garanti uygulamasına geçilmiş ve günümüze kadar gelen süreçte henüz tam anlamıyla sınırlı bir mevduat sigorta sistemi uygulamasına geri dönülemediği görülmüştür.

Türkiye'de Şubat 2001'de yaşanan mali krizin, kamu sektöründen başlayarak mali sektöre yayılan ve neticede reel sektör üzerinde büyük sıkıntı yaratan etkileri olmuştur. Bu nedenle, ekonomide büyümeyi ve firmaların tekrar karlı şekilde faaliyetlerini sürdürmelerine olanak sağlamak üzere kapsamlı bir kurumsal yeniden yapılandırma programının uygulanması gerekmiştir. Bunun yanında krizin mali sistem üzerindeki etkisini ve kurumsal sektörün mali sektörde yarattığı sorunları gidermek amacıyla mali sektörde de çeşitli düzenlemeler yapılması gerekmiştir. Bu kapsamda 15 Mayıs 2001 tarihinde Türk bankacılık sektöründe yıllardır süregelen yapısal sorunların çözümüne yönelik en kapsamlı program olan "Bankacılık Sektörü Yeniden Yapılandırma Programı" uygulamaya konulmuştur. 4743 sayılı "Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Hakkında Kanun" ile program güçlendirilerek özel sermayeli bankaların sermayelerinin güçlendirilmesi ve kamu desteği sağlanması ile şirketlerin bankalara olan borçlarının yeniden yapılandırılmasının yasal çerçevesi oluşturulmuştur .

Ayrıca tam garanti uygulamasının 5.7.2004 tarihinden itibaren kaldırılacağı ve sınırlı mevduat sigorta sistemi uygulamasına geçileceği kamuoyuna ilan edilmiş bulunmaktadır.

- Yeterli Fon Kaynağına Sahip Olunması

Pek çok ülkede mevduat sigorta sistemi bir fon oluşturularak bankalara periyodik olarak prim ödeme zorunluluğu getirmektedir. Yeterli kaynaklara sahip bir fon bankacılık problemleriyle başa çıkmada esnekliği artırır. Bu da mevduat sigorta sistemi ve bankacılık sektörüne güveni sağlar.

Fon mevcudu için belirlenecek hedef normal şartlarda giderleri karşılaması yeterli tutardır. Hedeflenen fon büyüklüğü belli sayıda küçük bankadaki sigortalı mevduatı korumaya olanak verecek şekilde, sigortalı mevduatın bir yüzdesi olarak belirlenebilir. Çünkü mevduat sigorta sistemi münferit bankalardaki sorunlarla başa çıkabilir. Sistemik bir krizde hükümet daha kapsamlı tedbirler almalıdır.

Öncelikle fon, mevduat sigorta sistemine güveni sağlayacak ve kullanabilecek bir seviyede olmalıdır, daha sonra ise bir yıldaki toplam mevduatın bir yüzdesi olarak belirlenecek 3 aylık yada 6 aylık olarak tahsil edilecek prim sistemi belirlenmelidir. Prim oranları mevduat sigorta kurumu tarafından kararlaştırılmalı ancak yıllık mevduatın %1'ini geçmemelidir. Hedef fon mevcuduna ulaşıldıktan sonra prim oranları indirilebilir yada hedefinden altında kalması halinde ek primler tahsil edebilir. Riske dayalı prim sistemi prensip olarak daha adildir ve sağlam kurumlar yaratır. Bankaların primleri gider olarak kaydedebilmesi sağlanmalıdır (Garcia, 2000:43).

Tam garanti uygulamasında ise fon mevcudunun korunması için çeşitli tedbirler alınmalı ve garantinin boyutu fon kaynaklarını ve devlet bütçesini zorlamayacak şekilde biçimlendirilmelidir.

Uluslararası Para Fonunun tavsiyesi, bankacılık sistemi ya da sistemdeki büyük bankalar ödeme gücü ve karlılık anlamında kabul edilebilir bir finansal sağlamlığa ulaştırılmak üzere yeniden yapılandırma programları olumlu sonuçlar verinceye kadar sınırlı mevduat sigorta sistemine geçilmemesi yönündedir.

TMSF'nin finansal kaynakları 4389 sayılı Bankalar Kanununda belirtilmiştir. Bu kaynaklar başlıca;

- Sigorta primlerinden,
- Zamanaşımına uğrayan mevduat, emanet ve alacaklardan,
- Asgari sermayenin % 10'u tutarında Fona yatıracakları sisteme giriş payından,
- Kanunun 8' inci maddesinin ikinci fıkrası hükümleri çerçevesinde, devralan bakımından verilen hisse devir izinlerinde, hisseleri devralan ortaklar tarafından, devralınan hisselerin nominal bedelinin veya borsa değeri daha yüksek olduğu takdirde borsa değerinin yüzde biri oranında TMSF'ye yatırılacak tutarlardan,
- Son ilan tarihinden itibaren altı ay içinde aranmadığı için fona irat kaydedilen miktarlardan,
- Kanun hükümlerine aykırılık dolayısıyla hükmolunacak adli para cezaları ile idari para cezalarının yüzde ellisinden,

- Türkiye Bankalar Birliğince alınan özel ve genel nitelikteki tedbirlere zamanında ve tam olarak uymayan üyeleri hakkında Türkiye Bankalar Birliği Yönetim Kurulunca uygulanan para cezalarından,

- 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 40'ıncı maddesinin ikinci fıkrası gereğince tahsil edilen zorunlu karşılık ve umumi dispoñibilite cezai faizlerinden,

- Fon mevcudunun gelirleri ile sair gelirler olarak sayılabilir.

- Fon Gelirlerinin Akılcı Bir Şekilde Değerlendirilmesi

Fon kaynakları güvenli ve risksiz alanlara yatırım yapılmalıdır. Genellikle fon kaynaklarının değerlendirilmesinde en güvenli yol kamu kağıtlarına yatırımdır.

TMSF mevcudu Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Plasman Yönergesine istinaden yönetilmektedir. TMSF mevcudunun değerlendirilmesi veya idari ve tahsilat işlemlerinin yürütülmesi amacıyla belirlenen kriterler dahilinde uygun görülecek bankalar nezdinde hesaplar açılmakta ve TMSF mevcudu TCMB ve diğer bankalar nezdinde değerlendirilmektedir.

- Mevduat Geri Ödemelerinde Gecikmenin Olmaması

İyi tasarlanmış bir mevduat sigorta sisteminde mevduat sahiplerine yapılacak geri ödemeler en geç 30 gün içinde gerçekleştirilmelidir. Ödemeler çeşitli şekillerde yapılabilir. Ancak nakit ödemeden kaçınılmalıdır. Genellikle tercih edilen yol sigorta kapsamındaki mevduatların başka bir banka aracılığı ile ödenmesidir. Hangi yöntem seçilirse seçilsin önemli olan ödeme sisteminin sürekliliğinin tehlikeye düşmemesi ve banka hücumları yaşanmaması için mevduat sahiplerinin fonlarına bir ya da iki gün içinde ulaşabilmesidir (Garcia, 2000:12).

4389 sayılı Bankalar kanununda, Fonun, yönetim ve denetimi kendisine intikal eden bankadaki, kapsamı Kurulca belirlenen sigortalı mevduatı doğrudan veya ilan edeceği başka bir banka aracılığı ile ödeyeceği belirtilmektedir. Bu bağlamda standart bir süre verilmemiştir. Ancak, ülkemizde uygulamada olan tam garanti sistemi, TMSF tarafından, Bankalar Kanununun ilgili maddelerinin iptal edilmesi sonucunda ilgili bankaların hisselerinin TMSF tarafından devir alınması suretiyle uygulandığından, bu

bankalar TMSF'ye devrolduktan sonra da her türlü bankacılık işlemi yapmaya ve mevduat kabul etmeye devam etmektedirler.

Yine söz konusu kanunda, Türkiye'de şubesi bulunan yurtdışında kurulu bankaların herhangi bir nedenle bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme yetkilerinin kaldırılması, faaliyetlerinin durdurulması, iflas veya tasfiyelerine karar verilmesi veya konkordato ilan etmeleri halinde, bu şubelerin mevcut ve alacaklarının yurtdışına transferine ilişkin esaslar BDDK tarafından belirleneceği belirtilmiştir.

- Mevduatların Dağılımı ve Bankaların Durumuyla İlgili Sağlıklı Bilgiler Elde Edilebilmesi

Gözetim ve denetim otoritesi gerektiğinde hızlı bir şekilde problemlili bankaya el koyabilmek ve erken uyarı sistemi aracılığıyla iyileştirici tedbirleri alabilmek için her bir bankanın güncel ve doğru bilgilerine gereksinim duyar. Bu bilgiler temel olarak gözetim ve denetim elemanlarının bankalarla ilgili hazırladıkları raporlardan elde edilir. Denetim otoritesi bankaları yakından izleyerek, durumlarıyla ilgili göstergeleri piyasalardan da takip etmelidir.

Mevduat sigorta kurumu da genel olarak bankacılık sektörü ve aynı zamanda kendisine maliyet getirebilecek zayıf bankaların durumları hakkında ayrıntılı bilgiye sahip olmalıdır. Koruma limitini doğru tespit edebilmek ve kendisinden talep edilebilecek finansal yardımları öngörebilmek için mevduatların büyüklük itibarıyla toplam bankacılık sektöründeki ve zayıf bankalar arasındaki dağılımına ilişkin bilgilere ihtiyaç duymaktadır.

4389 sayılı bankalar kanununa göre kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişiler, gözetim ve denetim otoritesi olan BDDK ve TMSF tarafından istenecek her türlü bilgiyi ibraz etmeye mecburdurlar.

Ayrıca bankalar, Türk lirası tasarruf mevduatı hesapları ve tasarruf mevduatı niteliğindeki altın depo ve döviz tevdiat hesaplarından bir bankadaki bir kişiye ait sigortaya tabi miktar dahilindeki tasarruf mevduatlarının döviz ve Türk Lirası olmak üzere ayrı ayrı toplamları, her yılın Haziran ve Aralık ayları itibarıyla ve takip eden ayın sonuna kadar Fon'a bildirmek zorundadır.

BDDK, bankacılık sektörüne yönelik düzenleme, gözetim ve denetim faaliyetlerinin yanı sıra, bankacılık sektörü ağırlıklı olmak üzere mali sektöre yönelik

analiz ve araştırma faaliyetleri yürütmektedir. BDDK'nın araştırma faaliyetleri gözetim ve denetim teknikleri ile mali sektöre ilişkin yapısal konularda yoğunlaşmaktadır.

- Mevduat Sahiplerine Güven Verilmesi İçin Kamuoyuna Yeterli Bilgi Verilmesi ve Açıklamalarda Bulunulması

Kamuoyunu aydınlatma amacına yönelik olarak 28 Eylül 2002 tarih ve 819 sayılı Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu Kararı ile Kurumsal İletişim Dairesi Başkanlığı kurulmuştur. Söz konusu Daire bankacılık sektörü ve Kurum faaliyetleri konusunda kamuoyunun düzenli olarak bilgilendirilmesi; müşteri şikayetlerinin cevaplandırılması; müşterilerin, hak ve yükümlülükleri konusunda aydınlatılması; finansal sistem hakkında bilinçli bir toplum yaratılması amacıyla çalışmalarına başlamıştır.

Kurum, finansal istikrar için gereken güven ortamının toplumda oluşması için bankacılık sektörüyle ilgili alınan kararları gerek basın duyurularıyla gerek internet sitesi aracılığıyla açıklamaktadır. Düzenleyici işlem niteliğindeki yönetmelik ve tebliğler, Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe konulmakta, tüzel nitelikli kararlardan gerekli görülenler, Kurumun haftalık bülteni ile ilgili kişi ve kuruluşlara duyurulmaktadır. Gelişme Raporları, Basın Duyuruları, Yıllık Raporlar, Sektör Değerlendirme Raporları, Bankacılık Sektörü Mali Tabloları, TMSF Faaliyet Raporları, TMSF Aylık Mali Tabloları kamuya açık raporlar olarak kamuoyuna sunulmaktadır.

Bankacılık sisteminin yeniden yapılandırılması sürecinde, kamuoyu "gelişme raporları" ile düzenli olarak bilgilendirilmiş ve şeffaflık açısından önemli aşamalar kaydedilmiştir

Aynı zamanda, Fonun faaliyetlerini daha iyi anlatabilmesi ve kamuoyu ile sağlıklı diyalog kurabilmesi için Fon bünyesinde Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü kurulmuştur. Müdürlüğün amacı; Fonun iletişim becerilerini geliştirmek, kurumsal amaçlar ve politikalar doğrultusunda belirlenen iletişim stratejilerini uygulamak, Fonun çalışma alanıyla ilgili hedef grupların düşünce ve görüşlerini öğrenme araçlarını geliştirmek, Fon kimliği ve imajıyla ilgili projeleri gerçekleştirmek, Fon raporlarının ve yayınlarının basın ve dağıtım hizmetlerini yürütmek, Fonun görev alanıyla ilgili düzenlemeleri ilgili birimlerle koordineli olarak Fonun ve ilgililerin kullanımına sunmak, basın bültenlerini hazırlayarak ilgililere sunulmasını sağlamak, Fonun basın duyurularının ve açıklamalarının hazırlanmasına yardımcı olmak ve basın yayın

organlarına duyurmak, kamuoyunun bilgi gereksiniminin tespitine yönelik anketler yaptırmaktır. Ayrıca, Fon; dava, alacak, takip, tahsil, yeniden yapılandırma ve diğer faaliyetleri ile ilgili olarak üçer aylık dönemler itibarıyla yayımlayacağı raporlarla kamuoyunu bilgilendirmektedir.

IMF'nin ilgili ülkelere uygulanması için önerdiği bu tedbirler, hükümetlerce sağlıklı şekilde uygulanmadığı veya uygulamalar için çıkarılan yasaların o ülke özelinde ihtiyaçları karşılamadığı durumlarda bankacılık sektörüne arzu edilen güven tesis edilememektedir.

Ekonomik krizler sadece bankalara olan güvenin azalması sonucunda ortaya çıkmazlar. Bankacılık sektörü, hükümetlerin uyguladıkları popülist politikalar, kayıt dışı ekonominin ülke ekonomisindeki payının büyüklüğü ve analiz edilememesi, ülke ekonomisinin ilişkili olduğu diğer ekonomilerde yaşanan krizler gibi faktörlere bağlı olarak karşılaşılan krizlerden etkilenir, bankacılık sektörüne olan güven azalır ve kimi zaman krizin derinleşmesi sonucunu doğurur.

Ayrıca krizleri, üretkenlik bakımından zayıf olmak, başka ekonomilere bağımlılık ve dengesiz sektör dağılımları gibi faktörler tetiklemektedir.

4. GÜNCEL BULGULAR IŞIĞINDA TASARRUF MEVDUATI SİGORTA FONUNU DURUM ANALİZİ

4.1. TASARRUF MEVDUATI SİGORTA FONU

Pek çok ülkenin finansal krizin etkilerini azaltmak üzere, yüksek maliyetli kurtarma paketleri açıklamasına rağmen, gelişmiş ülkelerde başlayan ve tüm dünyaya yayılan global krizin mali, ekonomik ve sosyal etkileri 2009 yılında da hissedilmeye devam etmiştir. Türk bankacılık sektörü ise, makro basiretlilik ve ihtiyatlı denetim ilkelerine uyma çabaları yanı sıra etkin mevduat sigortacılığı ve finansal güvenlik ağındaki koordinasyon ve işbirliği sayesinde krizin etkilerini azaltmaya çalışmıştır.

Global kriz, finansal sisteme duyulan güven açısından ülkemizdekine benzer etkin bir mevduat sigorta sisteminin önemini ortaya koymuştur. Öte yandan, TMSF faaliyet raporlarında belirtildiği gibi, TMSF tasfiye ve geri kazanım faaliyetleri, krizin reel sektör üzerinde yarattığı daralmanın sonuçlarından olumsuz etkilenmiştir.

Dünya finansal sistemine duyulan güvenin artırılması amacıyla G20 öncülüğünde Finansal İstikrar Kurulunun (FSB) ve Uluslararası Para Fonunun (IMF) yeni finansal mimariyi düzenleyen ve denetleyen kurumlar olarak sorumlulukları artırılmıştır. Global finans sistemindeki risklerin ve risk yönetim süreçlerinin kontrol edilmesine yönelik olarak, mevduat sigortacılığı da dahil olmak üzere birçok alanda uluslararası temel düzenlemeler oluşturulmaya başlanmıştır. Bu kapsamda, Haziran 2009'da Uluslararası Mevduat Sigortacıları Birliği (İADI) ile Basel Bankacılık Denetim Komitesi (BCBS) tarafından "Etkin Mevduat Sigorta Sistemleri İçin Temel Prensipler" yayımlanmıştır. TMSF tarafından yapılan öz değerlendirmelerde, mevduat sigortacılığına ilişkin uygulamaların bu ilkelerle büyük ölçüde uyumlu olduğu görülmüştür (TMSF,2010:6).

TMSF'nin vizyonuna paralel olarak stratejik yönetim anlayışının içselleştirilmesi sonucunda, Kurumsal Karne (Balanced Scorecard) sistemine tam olarak işlerlik kazandırılmıştır. Bu kapsamda, hedef-performans ilişkisine yönelik raporlamaların değerlendirildiği strateji zirveleri gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, Kurum faaliyetlerinin daha etkin bir şekilde yürütülebilmesi için başlatılan Kurumsal Risk Yönetimi, Finansal Risk Yönetimi, Risk Esaslı İç Denetim Modeli ve Acil Eylem Planı gibi projeler tamamlanmıştır (TMSF,2010:6).

TMSF'nin yeni stratejilerinin belirlenmesinde geçmiş tecrübelerden yararlanılması, sorunlu banka çözümlene sürecinde gerçekleştirilen işlemlerin şeffaflığının ve hesap verilebilirliğinin artırılması, banka çözümlene uygulamaları hakkında kaynağından bilgi verilmesi amacıyla yürütülen Raf Temizliği Projesi, 2009 yılında tamamlanmıştır.

TMSF faaliyetlerinin önemli bir kısmını oluşturan çözümlene faaliyetleri kapsamında bugüne kadar 18.657 milyon USD tutarında tahsilat sağlanmış, 6.805 milyon USD diğer kurum ve kuruluşlara, 9.692 milyon USD ise Hazine Müsteşarlığına aktarılmıştır. Bu kapsamda, 2009 yılında sağlanan tahsilat tutarı 535 milyon USD olmuştur. Fona devredilen 4 banka hakim ortağı ile yapılan protokoller kapsamında nakit borçlar tahsil edilmiş olup, halen 4 banka hakim ortağının Fona olan borcu protokoller kapsamında takip edilmektedir. Diğer hakim ortaklardan olan alacakların tahsili amacıyla gerekli çalışmalar ise sürdürülmektedir.

Etkinlik, hesap verebilirlik ve şeffaflık prensiplerine bağlı bir şekilde yapılan çalışmalarla, TMSF'ye devredilen bankaların çözümlenmesi, kamu kaynağının geri kazanılması, mevduat sigortacılığında uluslararası standartlara ulaşılması ve stratejik yönetim anlayışıyla TMSF'nin kurumsallaştırılması açısından önemli aşamalar kaydedilmiştir. Geçmişteki deneyimlerle Fon, finansal istikrara katkı sağlamak adına stratejik hedeflerine uygun olarak çalışmalarını sürdürmektedir.

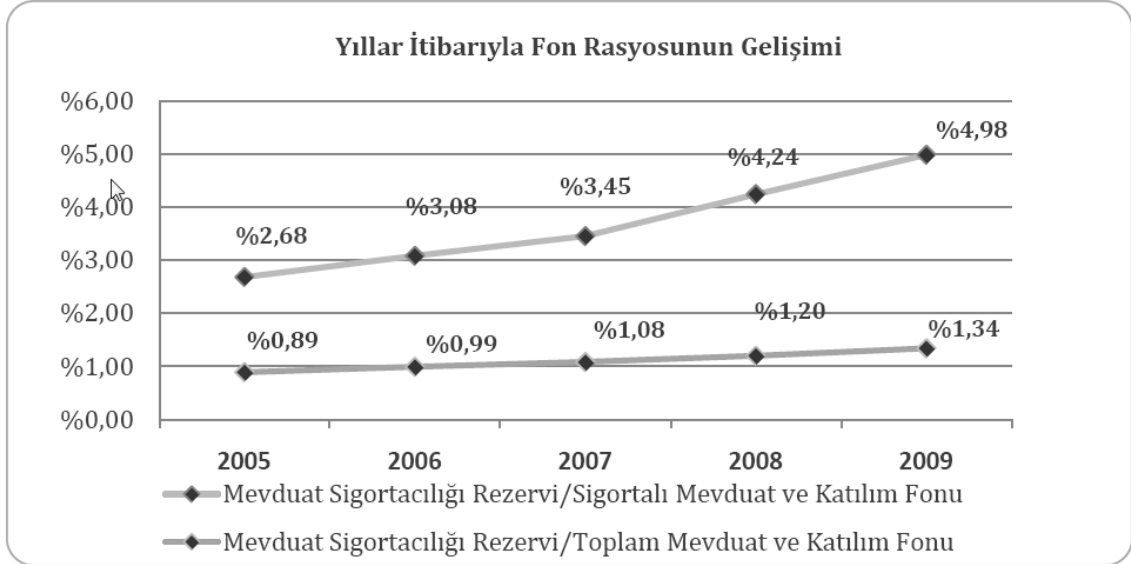
Aşağıda, TMSF'ye ait en önemli göstergelerden biri olan mevduat sigorta rezervi ile fonun faaliyetlerine ilişkin diğer güncel veriler ve analizlere değinilmiştir.

4.1.1. Mevduat Sigortacılığı Rezervi

Tüm mevduat sigortacılığı faaliyetleri sonucunda 2009 yılı sonu itibarıyla mevduat sigortacılığı rezerv tutarı 4.304 milyon USD'ye (6.481 milyon TL) ulaşmıştır. DİBS'lere ilişkin faiz gelir reeskontu ve değerlendirme farkı olan toplam 415 milyon TL dahil edildiğinde rezerv tutarı 6.896 milyon TL'ye ulaşmaktadır. Söz konusu rezerv tutarının, 31.12.2009 tarihi itibarıyla yaklaşık 139 milyar TL olan sigorta kapsamındaki tasarruf mevduatı ve katılım fonu toplamına oranı (Fon rasyosu) % 4,98'dir ki grafik: 1'de görüldüğü üzere rasyo olumlu bir artış seyrindedir.

Mevduat sigortacılığı rezervinin yeterli düzeyde olması, Fonun "Mevduat Sahibinin Güvenini ve Farkındalığını Artırmak" ve "Finansal Sistemin İstikrarına Katkıda Bulunmak" stratejik hedeflerine ulaşmaya önemli katkı sağlamaktadır. Yıllar

itibarıyla Fonun mevduat sigortacılığı faaliyet rezervinin toplam ve sigorta kapsamındaki tasarruf mevduatı ve katılım fonuna oranı Grafik 1'te gösterilmektedir.

Grafik 1: Yıllar itibarıyla Fon rasyosunun gelişimi (TMSF,2010:27)

Fon 2009 yılında, 489 milyon USD'lik kısmi prim gelirlerinden olmak üzere toplam 518 milyon USD tutarında faaliyet geliri, 327 milyon USD tutarında finansal gelir elde etmiştir. Fonun bütçe ve diğer mevduat sigortacılığı giderleri ise 32 milyon USD olarak gerçekleşmiştir.

Grafik: 2'de görüldüğü gibi 2010 yılında Fon 519 milyon USD tutarında faaliyet geliri, 405 milyon USD tutarında finansal gelir tahsil etmeyi ve 30 milyon USD tutarında bütçe ve diğer mevduat sigortacılığı gideri yapmayı hedeflemektedir. Bu çerçevede Fonun 2010 yıl sonu itibarıyla ulaşmayı hedeflediği mevduat sigortacılığı rezerv tutarı ise 5.071 milyon USD'dir.

Tablo 2: Mevduat sigortacılığı faaliyetleri 2009 yılı mali hedefleri ve gerçekleştirmeleri. (TMSF,2010:27)

	2009 Yılı			31.12.2009 İtibarıyla	2010 Yılı
	Performans Hedefi	Gerçekleşme	Gerçekleşme Oranı	Gerçekleşme Kümülatif	Performans Hedefi
Rezerv (dönem başı)	3.456	3.456	-	-	4.304
Mevduat Sigortacılığı Faaliyet Gelirleri	499	518	% 104	7.194	519
Finansal Gelirler (Faiz vb.)	318	327	% 103	2.997	405
Bütçe Giderleri	-33	-32	% 97	-256	-30
Çözümleme Faaliyetlerine Aktarılan	-	-	-	-4.227	-
<i>Evalüasyon ve Değerleme Farkı</i>	<i>-58</i>	<i>35</i>	<i>-% 60</i>	<i>-1.404</i>	<i>-127</i>
Rezerv (dönem sonu)	4.182	4.304	% 103	4.304	5.071

4.1.2. Risk Esaslı Prim Tarifesi

Bankacılık Kanununun 63'üncü maddesinde kredi kuruluşları nezdindeki tasarruf mevduatı ve gerçek kişilere ait katılım fonlarını, sigortaya tabi kısım üzerinden sigorta ettirmek ve bunun üzerinden prim ödemek zorunda oldukları belirtilerek sigortaya tabi olacak tasarruf mevduatı ve gerçek kişilere ait katılım fonlarının kapsam ve tutarı ile risk esaslı sigorta priminin tarifesi, tahsil zamanı ve şeklinin belirlenmesi yetkisi Fona verilmiştir. Kredi kuruluşlarının ödeyecekleri sigorta prim tutarları 07.11.2006 tarih ve 26339 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Sigortaya Tabi Mevduat ve Katılım Fonları ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunca Tahsil Olunacak Primlere Dair Yönetmelik" düzenlenmiştir.

Mart 2003 prim döneminden itibaren uygulanmaya başlayan sigorta prim tarifesi, ilk uygulandığı dönemlerde bankaların önemli bir kısmının temel prim oranından farklı oranlarda prim ödemelerini sağlamış, ancak zaman içinde risklilik düzeylerine göre prim oranlarını farklılaştırmadaki etkinliği azalmıştır. Bu nedenle, bankaların risklilik düzeylerine göre prim ödemelerini sağlamak ve bankaları aşırı risk almaktan kaçınmaları konusunda teşvik etmek amacıyla yeni bir prim tarifesi

hazırlanması ihtiyacı doğmuş ve yürürlükteki prim tarifesi Mart 2009'da uygulanmaya başlamıştır.

Prim tarifesine göre, tasarruf mevduatı ve katılım fonu sigorta prim tutarları kredi kuruluşlarının Mart, Haziran, Eylül ve Aralık ayları sonu itibarıyla düzenledikleri mali tabloları esas alınarak hesaplanan, sigortalı mevduat/katılım fonları ile sigorta prim oranlarının çarpılması suretiyle belirlenmektedir. Kredi kuruluşları, sermaye yeterliliği, aktif kalitesi, karlılık, likidite ve diğer risk alanları olarak belirlenen beş bölüm altında yer alan toplam 14 adet risk faktörü üzerinden değerlendirilmekte olup her bir bölüm için belirlenmiş olan eşik değerlere göre en düşük "0" ve en yüksek "100" değer aralığında toplam puan almaktadırlar. Prim tarifesine esas alınan risk faktörleri ve puanları Tablo 3'te gösterilmektedir.

Tablo 3: Risk faktörleri ve puanları.(TMSF,2010:28)

Risk Kriterleri	Eşik Değerler	Puan
1 Sermaye Yeterliliği		25
Sermaye Yeterlilik Oranı		20
- Konsolide	% 10-16	I. Grup 20
- Solo	% 10-16	II. Grup 13
- Ana sermaye	% 8-14	III. Grup 0
Varlık Sermaye Çarpanı	10-15	5-3-0
2 Aktif Kalitesi		20
Grup Kredileri Oranı	% 8-15	5-3-0
Takipteki Krediler Oranı	% 1-3	5-3-0
Nakdi Kredi Yoğunluk Oranı	% 20-30	5-3-0
Büyüme Oranı	% 15-25	5-3-0
3 Karlılık		10
Karlılık Oranı	% 5-3	5-3-0
Etkinlik Oranı	% 50-75	5-3-0
4 Likidite		10
Serbest Sermaye Oranı	% 60-80	5-3-0
Sigortalı Mevduat Oranı	% 20-30	5-3-0
5 Diğer Faktörler		35
BDDK'nın Derecelendirme Notu	1-2-3-4-5	30-24-16-8-0
Halka Açıklık Oranı	% 25-10	5-3-0
TOPLAM		100

Kredi kuruluşları, toplam puanlarına göre "A","B","C" ve "D" şeklindeki dört prim kategorisinden birine dahil olmakta ve dahil olunan bu kategorilere göre onbinde 11 ile 19 arasında belirlenen prim oranları üzerinden sigorta primi ödemektedirler. Prim kategorileri ve prim oranları Tablo 4'te sunulmaktadır.

Tablo 4 : Prim kategorileri ve prim oranları.(TMSF,2010:29)

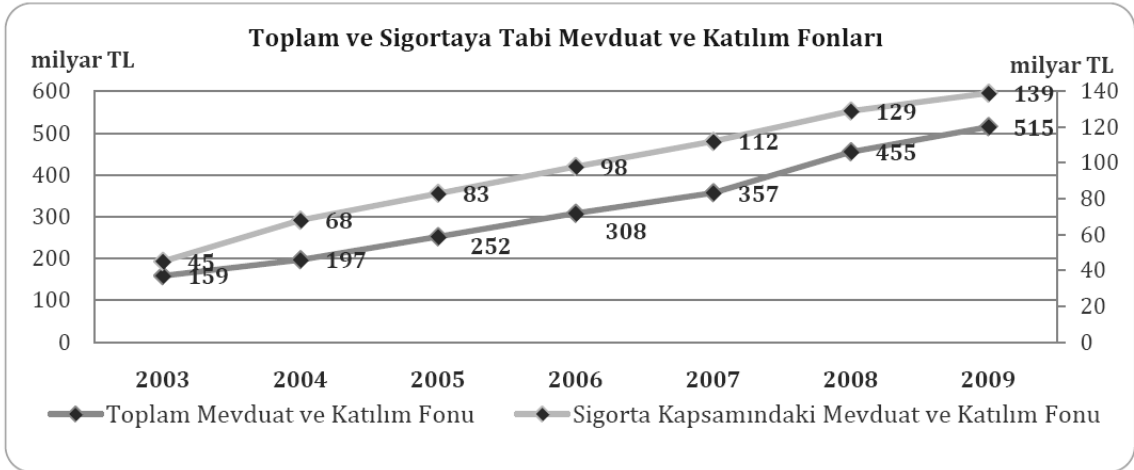
Toplam Puan	Prim Kategorisi	Prim Oranı (Onbinde)
≥ 85	A	11
≥ 70 ve < 85	B	13
≥ 50 ve < 70	C	15
< 50	D	19

Bankalar sigorta primi tahsilatına esas olmak üzere, "sigorta prim cetvellerini" ilgili prim dönemini takip eden kırkbeşinci günün sonuna kadar Fona göndermekle yükümlüdürler. Söz konusu cetveller esas alınmak suretiyle hesaplanan sigorta prim tutarları, kredi kuruluşlarınca dönemi izleyen ikinci ayın son işgününe kadar Fonun hesaplarına ödenmektedir.

Sigorta primlerinin doğru olarak tahsil edilebilmesi, risk faktörlerinin ve sigortalı mevduat tutarlarının doğru olarak belirlenmesine bağlıdır. Bu kapsamda risk faktörlerinin doğru bir şekilde hesaplanıp hesaplanmadığının tespiti BDDK ile yapılan bilgi paylaşımı ve işbirliği protokolü çerçevesinde ulaşılan veri tabanı kullanılmak suretiyle Fon tarafından yapılabilmektedir. Diğer taraftan, sigortaya tabi mevduat tutarlarının doğru olarak belirlenip belirlenmediği ise BDDK tarafından kredi kuruluşları nezdinde yapılan yerinde denetimlerde tespit edilmektedir (TMSF,2010:29).

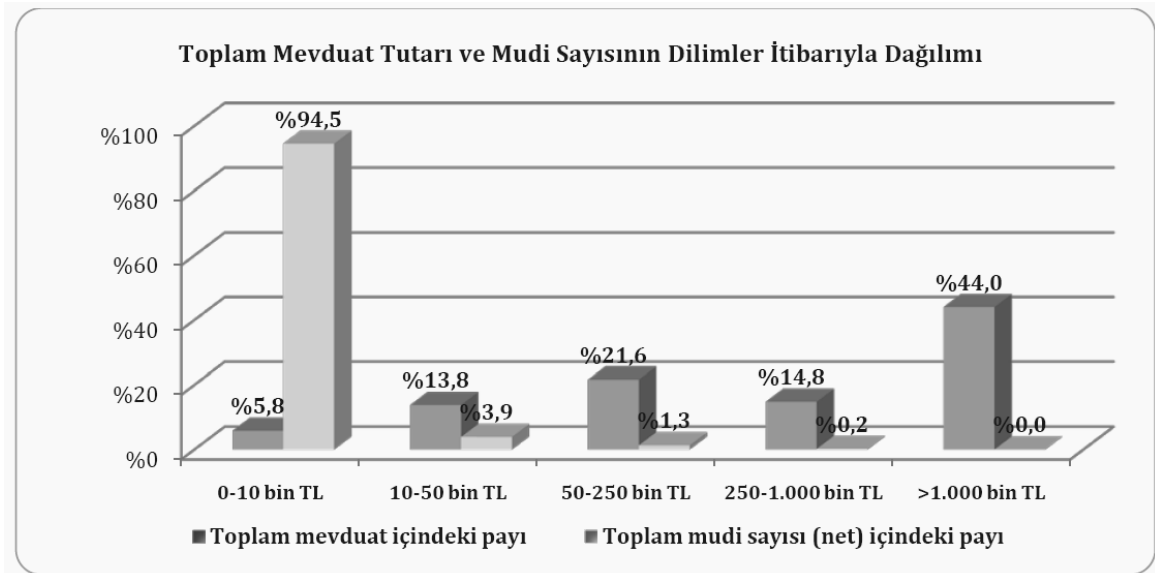
4.1.3. Mevduat ve Katılım Fonlarının Analizi

Bankacılık sektöründe faaliyet gösteren 32 mevduat bankası ile 4 katılım bankası mevduat sigorta sistemi üyesidir. Bu kredi kuruluşları nezdindeki mevduat ve katılım fonu tutarı, 2009 yılı sonu itibarıyla % 13 artış göstererek toplam 515 milyar TL'ye ulaşmıştır. Sigorta kapsamında olan tutarlar da % 7 artış göstererek 139 milyar TL'ye yükselmiştir. Dolayısıyla toplam mevduat ve katılım fonunun % 27'si sigorta kapsamındadır (Grafik:2).

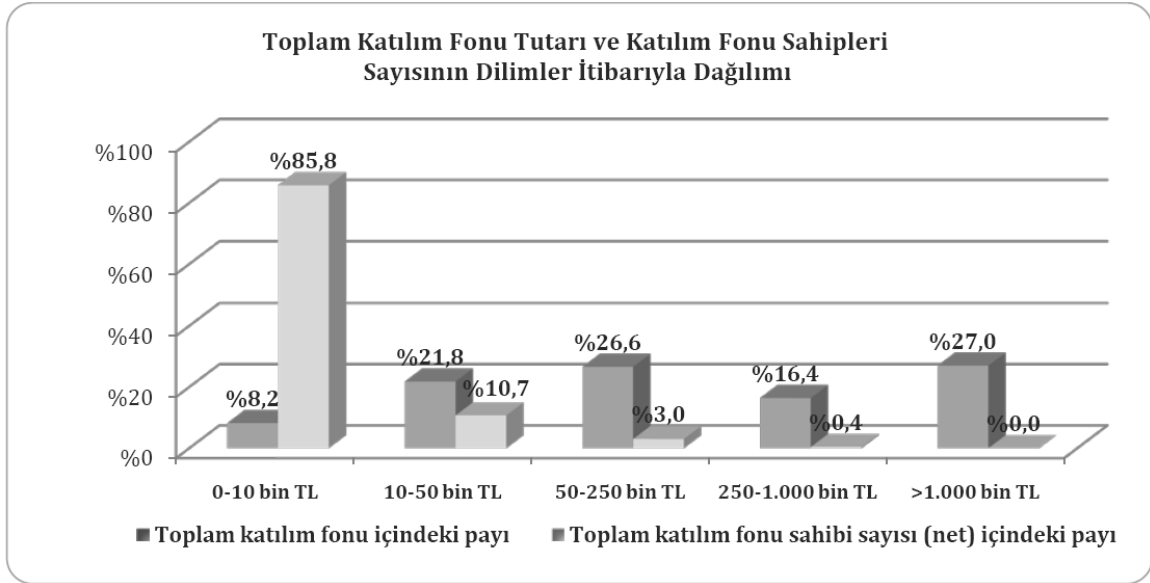
Grafik 2: Toplam ve sigortaya tabi mevduat ve katılım fonları. (TMSF,2010:29)

Diğer taraftan, mevduat bankalarında 2009 yılı sonu itibarıyla mudilerin % 98,4'ü 0- 50.000 TL aralığında mevduatı bulunmaktadır. Söz konusu aralıktaki hesapların tutarı toplam mevduatın % 19,6'sını oluşturmaktadır. Yaklaşık 1.108 bin adet mudiye ait olan 50.000.-TL üzerindeki mevduat, toplam mevduatın % 80,4'üne tekabül etmektedir (Grafik: 3).

Grafik 3: Toplam mevduat ve mudi sayısının dilimler itibarıyla dağılımı. (TMSF,2010:30)

Katılım bankalarında ise, 2009 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla hesap sahiplerinin % 96,5'nin 0 - 50.000 TL aralığında katılım fonu bulunmaktadır. Söz konusu aralıktaki hesapların tutarı toplam katılım fonunun % 30'unu oluşturmaktadır. Geriye kalan % 70 oranındaki katılım fonu ise hesap sahiplerinin % 3,5'ine aittir.

Grafik 4: Toplam katılım fonu ve katılım fonu sahibi sayısının dilimler itibarıyla dağılımı. (TMSF,2010:30)

2009 yıl sonu itibarıyla kredi kuruluşlarında 69,7 milyon adet gerçek ve tüzel kişinin mevduat ve katılım fonu hesabı bulunmaktadır. Bu hesap sahiplerinin % 91'inin (63,5 milyon mudi) hesabı sigorta kapsamındadır. AB müktesebatına uyum çerçevesinde sigorta kapsam ve tutarının genişletilmesi durumunda söz konusu oranın artması beklenmektedir.

Tablo 5: Toplam ve sigorta kapsamındaki mudi sayıları . (TMSF,2010:31)

	Toplam Mudi Sayısı (bin adet)	Sigorta Kapsamındaki Mudi Sayısı (bin adet)
Mevduat Bankaları	67.721	61.944
Katılım Bankaları	1.973	1.591
Toplam	69.694	63.535

4.1.4. Mevduat ve Katılım Bankaları Hakkında Bilgiler

Bankacılık sistemimizde faaliyet gösteren bankaların mali durumu ve risk takibi BDDK tarafından düzenli olarak izlenmekte ve raporlanmaktadır. Sermaye yeterliliği düzenlemesinde, Basel-I uygulanmakta olup Basel-II'ye geçiş hazırlıklarına devam edilmektedir.

Fonun sigorta kapsamında bulunan bankaların 2009 yılı sonundaki toplam aktif büyüklüğü bir önceki yıla göre % 14 oranında artmıştır. Bankaların ortalama sermaye yeterlilik rasyosu % 19 olarak gerçekleşmiştir. BDDK tarafından asgari sermaye yeterliliği oranı % 8 ve hedef rasyosu oranı % 12 olarak belirlenmiştir.

Sigorta kapsamındaki kuruluşların 2009 yılı performansını gösteren bazı rasyolar Tablo 6'da gösterilmektedir. Yaşanan global krizin etkisiyle, bankalarda kredilerin takibe dönüşüm oranının arttığı, bununla birlikte bankaların temkinli bir yaklaşım göstermesi sonucu, sermaye yeterliliğinin arttığı ve mevduatın krediye dönüşme oranının azaldığı görülmektedir. Gerçekleştirilen faaliyetler sonucu, 2009 yıl sonu karlılığında da artış kaydedilmiştir.

*Tablo 6: Banka grupları bazında toplam aktiflerin gelişimi.(milyon TL)
(BDDK,2010:6)*

	Aralık 08	Aralık 09	Değişim Aralık 08-Aralık 09)
Kamu Bankaları	208.078	250.686	% 20
Özel Bankalar	369.971	413.930	% 12
Yabancı Bankalar	104.926	107.824	% 3
Katılım Bankaları	25.770	33.625	% 30
TMSF Bankası	849	821	% -3
Toplam Aktifler	709.594	806.886	% 14

4.1.5. Çözümleme Süreci

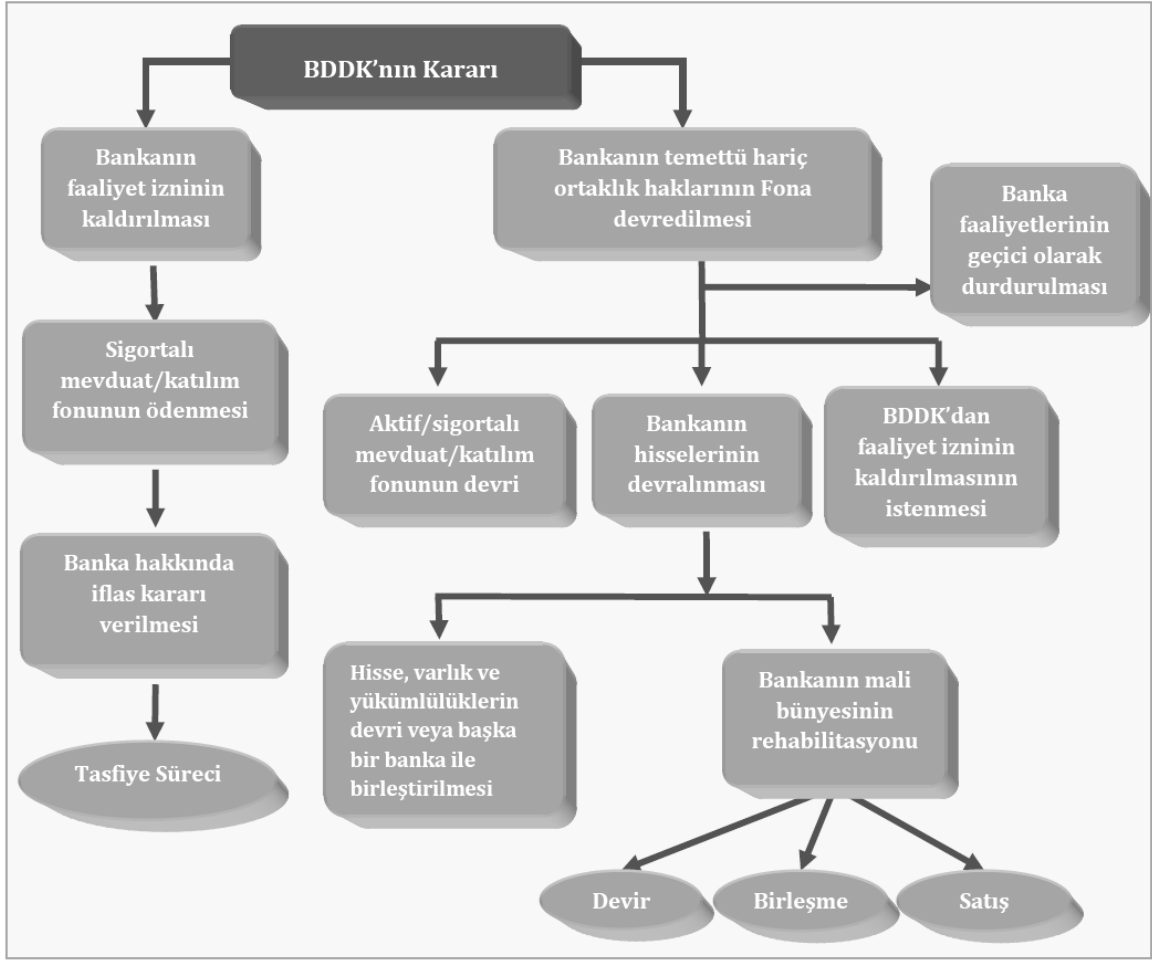
Çözümleme TMSF ve BDDK kaynaklarında bulunan ortak bir terim olarak, fon kapsamına alınan bankaların tasfiye, birleştirme ve geri kazanım gibi alt süreçler çerçevesinde uygulanan tüm faaliyetlerdir. Bu ana süreç TMSF'nin geçmiş faaliyet raporlarından derlenerek aşağıda izah edilmiştir.

Bankacılık Kanununun 71'inci maddesi hükümleri çerçevesinde Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu, sorunlu bir bankanın faaliyet iznini kaldırabilmekte

veya bankanın temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimini Fona devredebilmektedir. (Şekil 1)

Bir bankanın faaliyet izninin kaldırılması halinde, Bankacılık Kanununun 106'ncı maddesi hükümleri gereğince bankanın yönetim ve denetimi Fona intikal etmektedir. Fon bankadaki sigortalı mevduat veya sigortalı katılım fonunu ödeyerek, mudilerin yerine bankanın doğrudan doğruya iflasını istemektedir. Banka hakkında iflas kararı verilmesi halinde Fon, iflas masasına imtiyazlı alacaklı sıfatıyla iştirak etmekte ve iflas dairesi, alacaklılar toplantısı ve iflas idaresi görev ve yetkilerine sahip olarak bankayı tasfiye etmektedir. "Faaliyet İzni Kaldırılan Bankalardaki Sigortalı Mevduat ve Katılım Fonunun Ödenmesi ile Bu Bankaların İflas ve Tasfiyesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" kapsamında Fon, banka nezdindeki mevduat ve katılım fonunun sigorta kapsamındaki kısmını tespit etmekte ve ödemektedir.

Bir bankanın temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetiminin Fona devredilmesi halinde ise Bankacılık Kanununun 107'nci maddesi hükümleri çerçevesinde Fon, bankanın doğrudan faaliyet izninin kaldırılmasını Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulundan isteyebilmekte, uygun göreceği banka aktifi, teşkilatı ve personeli ile sigortalı mevduat ve katılım fonunu başka bir bankaya devredilebilmekte ve akabinde bankanın faaliyet izninin kaldırılmasını isteyebilmektedir. Ayrıca Fon, kendisine devredilen bankanın hisselerinin çoğunluğuna veya tamamına sahip olmak kaydıyla, banka mali bünyesinin güçlendirilmesi ve yeniden yapılandırılması için sigortalı mevduat veya katılım fonu tutarını aşmamak kaydıyla sermaye artırmak, bankaya mevduat koymak, iştirak, gayrimenkul ve diğer aktifleri satın almak gibi tedbirleri almaya, banka hisselerini, varlık ve yükümlülüklerini devretmeye, satmaya ve bankayı başka bir bankayla birleştirmeye de yetkilidir. Fonun, tüm bu yetkilerini mali sistemin güven ve istikrarını koruma, maliyet etkinliği sağlama ilkeleri doğrultusunda kullanması ve çözümlene sürecini 9+3 aylık süre içinde tamamlaması gerekmektedir.

Şekil 1: Banka çözümleme süreci. (TMSF,2010:33)

Fonun stratejik önceliklerinden biri olan "hazırlıklı olmak" kapsamında, temettü hariç ortaklık hakları Fona devredilen bankalar ile faaliyet izni kaldırılan bankalar için "Acil Eylem Planı" 2009 yılı içerisinde tamamlanmıştır. Bu planda, geçmiş uygulamalardan da faydalanılarak, bir bankanın Fona devriyle başlayan kritik ilk birkaç günlük süre içinde, Fon ve banka nezdinde yapılacak işlemler belirlenmiştir. Böylece, Fon ile bankanın hak kayıplarının ve operasyonel hataların engellenmesi amaçlanmıştır.

4.1.6. Çözümleme Faaliyetleri

Türk bankacılık sisteminde 1994 yılından itibaren yaşanan sorunlar ile 1998 ve müteakip yıllarda yaşanan krizler sonucunda, sistemdeki 5 bankanın faaliyet izni kaldırılarak haklarında iflas kararı verilmiş, 20 bankanın ise temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi Fona devredilmiştir.

Fon, banka çözümleme süreçlerini iyileştirmeye yönelik faaliyetlerinin yanı sıra temettü hariç ortaklık hakları Fona devredilen bankalar ile faaliyet izni kaldırılarak iflasına karar verilen bankaların tasfiye, çözümleme ve geri kazanım çalışmalarına etkin bir şekilde devam etmektedir.

2009 yılında bu kapsamda yürütülen faaliyetler sonucunda 535 milyon USD tutarında çözümleme geliri, çözümleme faaliyetlerine ilişkin rezervin değerlemesinden ise 28 milyon USD tutarında finansal gelir elde edilmiştir. Fon tarafından Hazine Müsteşarlığına 408 milyon USD, diğer kurum ve kuruluşlara ise 147 milyon USD ödeme yapılmıştır. Söz konusu faaliyetlere ilişkin mali bilgiler Tablo 7'de gösterilmektedir.

Tablo 7: Çözümleme faaliyetleri 2009 yılı mali hedefleri ve gerçekleştirmeleri.
(TMSF,2010:39)

	2009 Yılı			31.12.2009 İtibariyle	2010 Yılı
	Performans Hedefi	Gerçekleşme	Gerçekleşme Oranı	Gerçekleşme Kümülatif	Performans Hedefi
Rezerv (dönem başı)	737	737	-	0	656
Çözümleme Gelirleri	617	535	% 87	17.849	1.446
Borçlanma	-	-	-	27.206	-
Mevduat Sigortacılığı Gelirlerinden Aktarılan	-	-	-	4.227	-
Finansal Gelirler (Faiz vb.)	27	28	% 104	808	25
Çözümleme Giderleri	-87	-88	% 101	-30.231	-47
Hazine'ye Ödemeler	-403	-408	% 101	-9.692	-573
TCMB Avans Ödemeleri	-	-	-	-1.418	-
Diğer Kurum/Kuruluş Ödemeleri	-157	-147	% 94	-6.805	-286
<i>Evalüasyon ve Değerleme Farkı</i>	-2	-1	% 50	-1.288	-
Rezerv (dönem sonu)	732	656	% 90	656	1.221

4.1.6.1. Faaliyet İzni Kaldırılan Bankalar

Bankacılık sisteminde 1994 yılından itibaren bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izinleri kaldırılarak iflasına karar verilen 5 banka bulunmaktadır. Söz konusu bankalara ilişkin mevcut durum Tablo 8'da yer almaktadır.

Tablo 8: Faaliyet izni kaldırılarak haklarında iflas kararı verilen bankalar. (TMSF,2010:40)

Faaliyet İzni Kaldırılarak İflas Kararı Verilen Bankalar			
Banka Adı	Faaliyet İzninin Kaldırıldığı Tarih	İflas Karar Tarihi	Mevcut Durumu
Marmara Bank	20.04.1994	05.06.1995	İflas masasına yapılan 1.474 adet ve 16,5 milyon TL tutarındaki alacak kaydının 16 milyon TL'si ile yasal faizin 38,2 milyon TL'si ödenmiş olup, kalan anapara ve faizin ödenmesi için çalışmalar devam etmektedir.
TYT Bank	11.04.1994	02.02.1996	İflas masasına yapılan 937 adet ve 23 milyon TL tutarındaki alacak kaydının 12,9 milyon TL'lik kısmı ödenmiştir.
Impexbank	23.04.1994	22.10.1996	Bankanın iflas masasına yapılan 2.754 adet ve 40,3 milyon TL tutarındaki alacak kaydının 40 milyon TL'si ile yasal faizin 20,2 TL'lik kısmı ödenmiştir.
Kıbrıs Kredi Bankası	27.09.2000	23.08.2004	İflas masasına yapılan 13 adet ve 404 bin TL tutarındaki alacak kaydının 11 adedi kabul edilmiş olup Fona 238 bin TL geri ödeme yapılmıştır.
İmar Bankası	03.07.2003	08.06.2005	Birinci ve ikinci sıra cetvelinde toplam Fon alacağı 12,9 milyar TL, Vergi Daireleri'nin alacağı 5,5 milyar TL ve Hazine Müsteşarlığı alacağı 928 milyon TL olup muvakkat 2. Pay Cetveli kapsamında birinci sırada 37 kişiye net 96,2 bin TL ödeme yapılmıştır.

Faaliyet izni kaldırılan bankalardaki sigortalı mevduat ile ilgili olarak Fon tarafından yapılan ödemeler ile söz konusu banka iflas masaları tarafından Fona ödenen tutarlar ve kalan Fon alacağı tutarları Tablo 9'da gösterilmektedir.

Tablo 9: İflas masaları tarafından Fona ödenen tutarlar ve kalan Fon alacakları. (31.12.2009 tarihi itibarıyla) (TL). (TMSF,2010:40)

Banka Adı	Fon Tarafından Ödenen Tutar	İflas Masaları Tarafından Fona Ödenen Tutar	İflas Masaları Tarafından Fona Ödenen Faiz	Kalan Fon Alacağı (Anapara)
Marmara Bank	5.636.670	5.604.313	5.453.644	32.357
TYT Bank	10.264.099	2.608.199		7.655.900*
Impexbank	18.743.273	18.743.273	16.954.521	-
Kıbrıs Kredi Bankası	352.002	237.845	-	114.157
İmar Bankası	8.627.529.510	142.657.643	-	8.484.871.867
Toplam	8.662.525.554	169.851.273	22.408.165	8.492.674.281

İmar Bankası bünyesinde, karşılığında DİBS bulunmamasına rağmen ikincil piyasada DİBS satışı adı altında toplanan tutarların ödenmesine ilişkin 5667 sayılı Kanun 30.05.2007 tarih ve 26537 sayılı Resmi Gazete'de, bu Kanuna istinaden çıkarılan 13.07.2007 tarih ve 2007/12398 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ise 21.07.2007 tarih ve 26589 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Anılan Kanun ve Bakanlar Kurulu Kararı hükümleri çerçevesinde söz konusu tutarların hak sahiplerine ödenmesi görevi Fona verilmiştir.

İmar Bankası nezdinde toplam 22.517 yatırımcının 22.095 hesapta 26.140 adet işlemi bulunmakta olup, işlem tutarları toplamı 728 milyon TL'dir. Hak sahiplerinin tamamının başvurması halinde 2007/12398 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 4'üncü maddesinin 6 numaralı fıkrasına konu olabilecek işlem tutarının (anapara+faiz) maksimum 970 milyon TL olması öngörülmektedir.

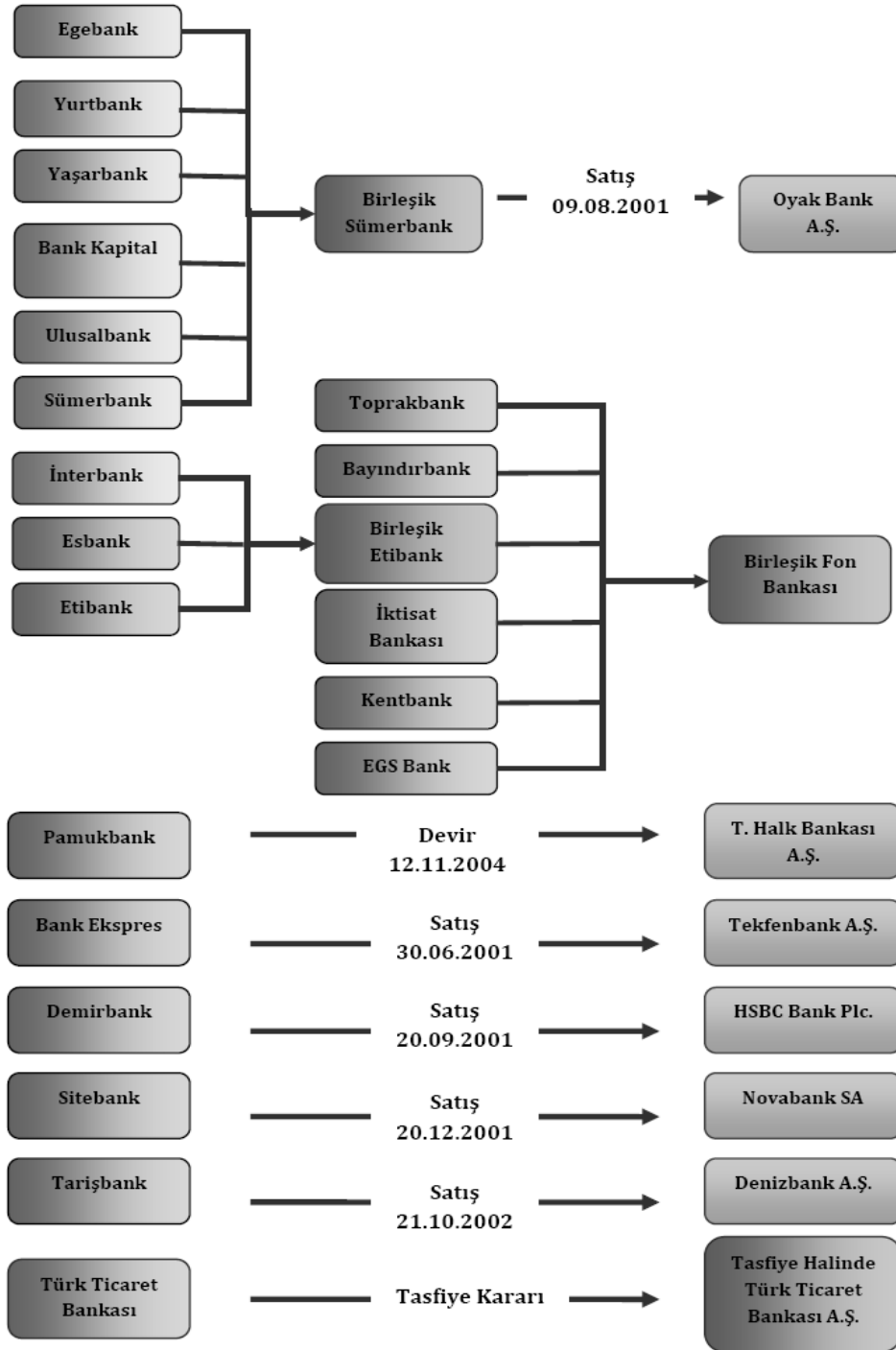
Bu kapsamda ödemelere 08.10.2007 tarihinde başlanmıştır. 31.12.2009 tarihine kadar 24 etapta yapılan ödemelere ilişkin bilgiler Tablo 10'da yer almaktadır.

Tablo 10: İmar Bankası DİBS ödemeleri(31.12.2009 tarihi itibarıyla) (TL). (TMSF,2010:41)

	İşlem Tutarı	Net Faiz	Gelir Vergisi	Toplam Kaynak Çıkışı
2007 Yılı	599.207.532	168.790.771	29.786.595	797.784.898
2008 Yılı	103.741.315	29.222.890	5.156.983	138.121.188
2009 Yılı	9.480.281	2.670.500	471.265	12.622.046
Toplam	712.429.128	200.684.161	35.414.843	948.528.132

4.1.6.2. Fona Devredilen Bankalar

Türk bankacılık sisteminde temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi Fona devredilen 20 bankaya ilişkin bilgiler Şekil 9'da yer almaktadır. Birleşik Fon Bankası A.Ş. ve Tasfiye Halinde Türk Ticaret Bankası A.Ş. tüzel kişilikleri altında geri kazanım çalışmaları devam etmektedir.

Şekil 2: Temettü hariç ortaklık hakları Fona devredilen bankalar. (TMSF,2010:42)

4.6.1.1 BİRLEŞİK FON BANKASI

Fon Yönetim Kurulunun 23.01.2002 tarihli Kararı gereğince faaliyetlerini Fon bünyesinde küçülerek devam ettirmekte olup esasen bir çözümleme fonksiyonu ifa etmektedir. Bu amaçla Banka, likidasyonunun artırılmasına yönelik faaliyetlerini 2009 yılı içerisinde de sürdürmüştür.

Bankanın 2008 yılsonu itibarıyla 834 milyon TL olan aktif büyüklüğü 2009 yılında % 3 oranında azalış ile 807 milyon TL'ye, 659 milyon TL olan özkaynakları % 4 oranında azalış ile 633 milyon TL'ye düşmüştür. Likit değerlerin aktif içerisindeki payı ise % 85'ten % 86'ya yükselmiştir.

Banka tarafından 30.04.2009 tarihi itibarıyla tespit edilen 80.450 bin TL tutarındaki kaynak fazlası 28.05.2009 tarihinde Fon hesaplarına aktarılmıştır. Söz konusu kaynak çekilişi ile Bankanın bilanço hacminde sağlanan azalış, Bankanın küçülme stratejisi üzerinde olumlu etki yaratmıştır.

4.6.2.1.2.TÜRK TİCARET BANKASI A.Ş.

Fon'a Devir İşlemleri

Bakanlık Makamınının 26.05.1997 tarihli onayı ile Türk Ticaret Bankası A.Ş.'nin yönetimi mülga 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 64/2 maddesi uyarınca Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na tevdi edilmiş, ancak Ankara 8 No.lu İdare Mahkemesi'nin 14.07.1997 tarih ve 1997/679 sayılı Kararı ile yürütmenin durdurulmasına hükmolunmuştur.

Bakanlık Makamı'nın 04.08.1997 tarih ve 97/1487 sayılı Onayı ile; Türk Ticaret Bankası A.Ş. yeniden mülga 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 64. maddesi kapsamına alınmış ve bu maddede sayılan tedbirler çerçevesinde, Bankanın Yönetim ve Denetleme Kurulu üyeliklerine yeni üyeler atanmış, mülga 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 65. maddesi kapsamında Fon tarafından Türk Ticaret Bankası A.Ş.'ne ödenmiş olan 40 trilyon TL'nin, yapılacak sermaye artırımında Fon tarafından sermaye ödenmesinde kullanılmak üzere, sermaye artırım işlemleri sonuçlanıncaya kadar faizsiz olarak Banka nezdinde geçici bir hesapta tutulması ve Banka Genel Kurulu'nun sermayenin 50 trilyon TL'ye çıkarılması ve arttırılan sermayenin Genel Kurul tarihini izleyen 15 gün içinde ödenmesinin taahhüt edilmesi gündemi ile Ağustos 1997 ayı

sonuna kadar toplanması, bu süre içinde taahhüt edilmeyen ve ödenmeyen sermayenin Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetmeliği uyarınca Fon tarafından daha önce yapılmış bulunan ödemelere mahsup edilmek üzere taahhüt edilerek ödenmesi uygun görülmüştür.

Türk Ticaret Bankası A.Ş.'nin 29.08.1997 tarihinde yapılan Olağanüstü Genel Kurulu'nda nakden arttırılması öngörülen 42.290 milyar TL'lik sermaye artışından kullanılmayan rüçhan hakları, Banka Yönetim Kurulu'nun 02.10.1997 tarih ve 4283 sayılı Kararı ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na teklif edilmiştir. Bakanlık Makamı'nın 04.08.1997 tarih ve 92/1487 sayılı Onayı ile kullanılmamış bulunan rüçhan hakları 06.11.1997 tarihinde Fon tarafından kullanılmış ve Banka hisse senetlerinin mülkiyetinin %84.52'si Fon'a geçmiştir.

Türk Ticaret Bankası A.Ş.'nin 03.02.1998 tarihinde yapılan Olağanüstü Genel Kurulu'nda sermayenin nakden 70 trilyon TL arttırılarak 120 trilyon TL'ye yükseltilmesi kararlaştırılmış ve Fon, sermaye artışından payına düşen kısmı 16.03.1998 tarihinde Türk Ticaret Bankası A.Ş.'ne ödemiştir. Fon, halihazırda Banka'nın kayıtlı sermayesinin %84.52'sine, diğer ortaklarca rüçhan haklarının kullanılmaması nedeniyle ödenmiş sermayesinin %92.84'üne sahiptir.

Mali Bünyenin Güçlendirilmesi

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu İdare Meclisi'nin 26.04.2000 tarih ve 44 sayılı Kararı ile 15.04.2000 tarihi itibarıyla Türk Ticaret Bankası A.Ş.'nin sermaye yeterliliği rasyosunun %8'e çıkarılması amacıyla gerekli kaynak açığı için, T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığının 28.07.1999 tarih ve 99/1266 sayılı Onayındaki "hisseleri ve yönetimi Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na ait olan bankalara Fon tarafından yapılan mevduatın diğer sermaye benzeri kaynak olarak değerlendirilmesi ve özkaynak hesabına dikkate alınması" hükmü uyarınca, 63.008.608.000.000,-TL tutarında vadesiz mevduat yapılmış ve Mart 2000 döneminde 1.159 milyar lira zararı bulunan Bankanın Nisan 2000 tarihi itibarıyla 5.453 milyar lira kar elde etmesi üzerine. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu İdare Meclisi'nin 19.06.2000 tarih ve 59 sayılı Kararı ile söz konusu mevduat hesabının kapatılmasına karar verilmiştir.

Fon Yönetim Kurulu'nun muhtelif tarihli kararları çerçevesinde T.Ticaret Bankası A.Ş.'ye, kaynak ihtiyacının karşılanması ve bilançosunun yeniden

yapılandırılması kapsamında, ihtiyati yedek akçe olarak muhasebeleştirilmek üzere değişken faizli Özel Tertip Devlet İç Borçlanma Senetleri ve mevduat aktarılmıştır.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 08.01.2001 tarih ve 1 sayılı Kararıyla; Türk Ticaret Bankası A.Ş.'nin 31.12.2000 tarihine kadar kanuni karşılık yükümlülüklerinin sıfıra düşürülmesi ve döviz pozisyon oranını tutturamaması nedeniyle doğacak cezai faizlerden muaf tutulması uygulamasına, ikinci bir karar tarihine kadar devam edilmesine karar verilmiştir.

Banka Hakkında Yapılan Diğer İşlemler

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 15.06.2001 tarih ve 346 sayılı Kararıyla; mali sistemde güven ve istikrarın sürdürülmesinin temini amacıyla, Türk Ticaret Bankası A.Ş.'nin bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izninin, Bankanın zarar üretmesinin önlenememesi ve satış imkanının bulunmaması nedeniyle 01.07.2001 tarihi itibarıyla kaldırılmasına, adı geçen Bankanın tasfiyesinin, Türk Ticaret Kanunu'nun infisah ve tasfiyeye ilişkin hükümleri ile 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 18. maddesi kapsamında ve banka ana sözleşme hükümlerine göre gerçekleştirilmesi, tasfiye işlemlerinin bu çerçevede yürütülmesi hususunda Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun yetkili kılınmasına, karar verilmiştir.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun söz konusu kararının iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle Türkbank Yardımlaşma Sandığı Vakfı'nın açtığı davada, Danıştay 10. Dairesi; Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 01.07.2001 tarihinden itibaren Türk Ticaret Bankası A.Ş.'nin bankacılık işlemleri yapma, mevduat kabul etme izninin kaldırılması ve Bankanın tasfiyesini öngören kararının "İdarenin savunması alınıp, yeniden bir karar verilinceye kadar" yürütmesini 28.06.2001 tarihinde durdurmuştur. Danıştay 10. Dairesi, davalı idare savunmaları ve 28.06.2001 tarihli ara kararı cevabının gelmesi üzerine, 13.07.2001 tarihinde davanın durumu ve uyuşmazlığın hukuki niteliğine göre yürütmenin durdurulması isteminin reddine karar vermiştir.

Türkbank Yardımlaşma Sandığı Vakfı tarafından, Danıştay 10. Dairesi'nce verilen ve yürütmenin durdurulması isteminin reddine ilişkin 13.07.2001 tarih ve 2001/1787 sayılı karara yapılan itiraz çerçevesinde Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu'nun vermiş olduğu 28.09.2001 tarihli kararda; davacı itirazının

kabulüne ve dava konusu işlemin yürütülmesinin durdurulmasına esasta ve gerekçede oy çokluğuyla karar verdiği belirtilmiştir. Bu aşamada Danıştay'ın esas hakkındaki kararı beklenmektedir.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 15.06.2001 tarih ve 346 sayılı Kararıyla; mali sistemde güven ve istikrarın sürdürülmesinin temini amacıyla, Türk Ticaret Bankası A.Ş.'nin bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izninin, Bankanın zarar üretmesinin önlenememesi ve satış imkanının bulunmaması nedeniyle 01.07.2001 tarihi itibarıyla kaldırılmasına, adı geçen Bankanın tasfiyesinin, Türk Ticaret Kanunu'nun infisah ve tasfiyeye ilişkin hükümleri ile 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 18. maddesi kapsamında ve banka anasözleşme hükümlerine göre gerçekleştirilmesi, tasfiye işlemlerinin bu çerçevede yürütülmesi hususunda Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun yetkili kılınmasına, karar verilmiştir.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun söz konusu kararının iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle Türkbank Yardımlaşma Sandığı Vakfı'nın açtığı davada. Danıştay 10. Dairesi; Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 01.07.2001 tarihinden itibaren Türk Ticaret Bankası A.Ş.'nin bankacılık işlemleri yapma, mevduat kabul etme izninin kaldırılması ve Bankanın tasfiyesini öngören kararının "İdarenin savunması alınıp, yeniden bir karar verilinceye kadar" yürütmesini 28.06.2001 tarihinde durdurmuştur. Danıştay 10. Dairesi, davalı idare savunmaları ve 28.06.2001 tarihli ara kararı cevabının gelmesi üzerine, 13.07.2001 tarihinde davanın durumu ve uyuşmazlığın hukuki niteliğine göre yürütmenin durdurulması isteminin reddine karar vermiştir.

Türkbank Yardımlaşma Sandığı Vakfı tarafından, Danıştay 10. Dairesince verilen ve yürütmenin durdurulması isteminin reddine ilişkin 13.07.2001 tarih ve 2001/1787 sayılı karara yapılan itiraz çerçevesinde Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu'nun vermiş olduğu 28.09.2001 tarihli kararda; davacı itirazının kabulüne ve dava konusu işlemin yürütülmesinin durdurulmasına esasta ve gerekçede oy çokluğuyla karar verdiği belirtilmiştir. Bu aşamada Danıştay'ın esas hakkındaki kararı beklenmektedir.

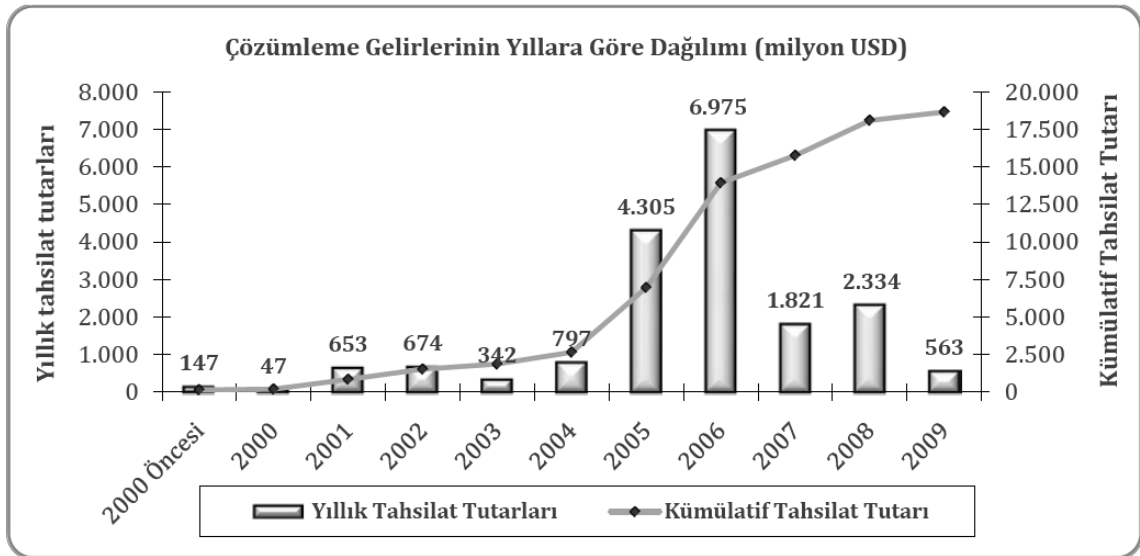
Bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni BDDK tarafından kaldırılan Tasfiye Halinde Türk Ticaret Bankası A.Ş.'nin fiilen 2003 yılında başlayan fiziki tasfiyesi, hukuki problemi olan hesaplar haricinde tamamlanmıştır.

Bankanın 2008 yılsonu itibarıyla 409 milyon TL olan aktif büyüklüğü 2009 yılında % 9 oranında artışla 446 bin TL'ye, 178 milyon TL olan özkaynakları ise % 11 oranında artışla 198 milyon TL'ye yükselmiştir. Bankanın tasfiyesine ilişkin işlemler sonucunda % 96 oranında likidasyon oranına ulaşılmıştır.

4.1.6.3. Geri Kazanım Faaliyetleri

Bankacılık Kanununun ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun Fona tanımış olduğu yetkiler çerçevesinde yapılan takipler sonucunda kamu alacağının etkin bir şekilde tahsilinde çok önemli mesafeler kaydedilmiştir. Fonun 31.12.2009 tarihi itibarıyla çözümleme gelirlerinden sağladığı toplam tahsilat tutarı 18.658 milyon USD'ye ulaşmıştır. Bu tahsilat tutarının 563 milyon USD'lik kısmı 2009 yılında gerçekleşmiştir.

Fonun bankalara aktarmış olduğu kaynakların geri kazanımını sağlamak üzere çözümleme faaliyetlerinden elde edilen tahsilatlar yıllar itibarıyla Grafik 5'de gösterilmektedir.

Grafik 5: Çözümleme gelirlerinin yıllara göre dağılımı. (TMSF,2010:43)

2009 yılında sağlanan çözümleme faaliyet gelirlerinin 411 milyon USD'si takipli alacaklardan, 56 milyon USD'si gayrimenkul ve menkullerden, 53 milyon USD'si Fon bünyesindeki bankalardan, 15 milyon USD'si ise iştiraklerden sağlanan tahsilatlardan oluşmaktadır. Ayrıca Fon, çözümleme faaliyet rezervinin değerlemesinden 2009 yılında 28 milyon USD finansal gelir elde etmiştir. Söz konusu tahsilatlara ilişkin bilgiler Tablo 11'de yer almaktadır.

Tablo 11: Çözümleme gelirlerinin dağılımı (milyon USD). (TMSF,2010:44)

	31.12.2008 İtibarıyla	2009 Yılı	31.12.2009 İtibarıyla Kümülatif
Çözümleme Faaliyet Gelirleri (Brüt)	17.314	535	17.849
- Takipli Alacaklardan Yapılan Tahsilatlar	13.976	411	14.387
- İştiraklerden Yapılan Tahsilatlar	664	15	679
- Gayrimenkul ve Menkullerden Yapılan Tahsilatlar	727	56	783
- Fon Bünyesindeki Bankalardan Yapılan Tahsilatlar	1.803	53	1.856
- Tasfiyedeki Banka ve İştiraklerden Yapılan Tahsilatlar	144	0	144
Finansal Gelirler	780	28	808
Toplam	18.094	563	18.657

4.1.6.4. Fonun Takipli Alacaklarının Tahsiline İlişkin Faaliyetler

Fon, Bankacılık Kanununun kendisine vermiş olduğu yetkiler çerçevesinde; faaliyet izni kaldırılan veya temettü hariç ortaklık hakları kendisine devredilen bankaların kaynaklarının istismar edilmesinden ve sigortaya tabi mevduat ve katılım fonunun eksik beyan edilmesinden doğan alacaklar ile temlik almış olduğu alacaklar ve diğer alacakları sebebiyle takip ve tahsil işlemleri yürütmektedir. Fon alacaklarının takip ve tahsiline ilişkin esas ve usuller 07.01.2007 tarih ve 26396 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Alacaklarının Takip ve Tahsiline İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik" ile düzenlenmiştir.

Fon, kendisine devredilen bankaların çözümlenmesi kapsamında söz konusu bankalardan ve diğer yollarla 2009 yılı sonu itibarıyla toplam 207.844

adet ve 8,8 milyar TL tutarında alacak dosyası devir ve temlik almıştır. Fonun söz konusu takipli alacakları ile ilgili olarak 2009 yılı içerisinde sağlanan net tahsilat tutarı (tahsilatlardan yapılan iadeler düşüldükten sonra) 393,95 milyon USD nakdi, 65,03 milyon USD ayni olmak üzere toplam 458,98 milyon USD olup, borçlu bazındaki detaylı bilgi Tablo 12'te yer almaktadır.

Tablo12: Fonun takipli alacaklarından 2009 yılında yapılan net tahsilatlar (milyon USD). (TMSF,2010:44)

	Nakdi Tahsilat	Ayni Tahsilat	Toplam
Banka Hakim Ortaklarından	259,33	55,06	314,39
Kurumsal Alacak Dosyalarından	26,63	-	26,63
Bireysel Alacak Dosyalarından	1,98	-	1,98
Diğer	106,01	9,97	115,98
Toplam	393,95	65,03	458,98

4.1.6.5. Protokol İmzalanan Banka Hakim Ortakları

Fon, banka hakim ortakları ile borç tutarı ve geri ödeme şartları üzerinde anlaşmalar yapmakta ve kamu alacağının tahsili adına önemli bir aşama kaydetmektedir. Bu çerçevede Fonun alacak ilişkisi içerisinde bulunduğu banka hakim ortaklarıyla imzaladığı geri ödeme protokollerinden bir kısmı ödenmek suretiyle kapanmaktadır.

31.12.2009 tarihi itibarıyla protokol kapsamındaki nakit borçlarını kapatan ve protokol kapsamındaki borçları halen takip edilen banka hakim ortaklarına ilişkin protokol ve tahsilat bilgileri Tablo 13'te yer almaktadır.

Tablo 13: Protokol imzalanan banka hakim ortakları. (TMSF,2010:45)

Banka Adı	Hakim Ortak Grubu	Protokol Tarihi	Protokol Tutarı (milyon USD)*		Net Tahsilat Tutarı (milyon USD)**	
			Nakdi	Gayrinakdi	2009 Yılı	31.12.2009 İtibarıyla Toplam
Protokol Kapsamındaki Nakit Borçlarını Kapatın Hakim Ortaklar						
Sitebank	Sürmeli	21.11.2003	8,44	-	-	9,59
Yaşarbank	Yaşar	23.12.2005	193,15	12,15	-	270,69
Demirbank	Cıngılı	05.09.2003	98,27	0,07	-	103,43
Kentbank	Süzer	01.03.2007	252,84	0,12	-	188,16
Borcu Halen Protokol Kapsamında Takip Edilen Hakim Ortaklar						
Pamukbank	Çukurova	04.08.2004	2.570,27	8,02	12,05	2.181,82
Bank kapital	Ceylan	30.04.2003	331,57	9,23	0,69	81,33
EGS Bank	EGS Grubu	15.01.2008	315,00	14,12	0,99	34,89
TYT Bank	Lapis	17.04.2007	29,26	-	0,69	3,12
Toplam					14,42	2.873,03

4.1.6.5.1DEMİRBANK T.A.Ş.

Fon'a Devir İşlemleri

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 06.12.2000 tarih ve 123 sayılı kararıyla zararı özkaynaklarını aşan, yükümlülüklerini vadesinde yerine getiremeyen, faaliyetine devamı mali sistemin güven ve istikrarını tehlikeye düşüren Demirbank T.A.Ş.'nin, temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetiminin 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 4491 sayılı Kanunla değişik 14. Maddesinin (3) numaralı fıkrasına istinaden Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilmiştir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 06.12.2000 tarih ve 29 sayılı kararıyla Demirbank T.A.Ş. hakkında Bankalar Kanunu'nun 14 üncü maddesinin (5) numaralı fıkrasının (a) bendinin (ab) alt bendi hükmünün uygulanarak, banka hisse senetlerinin tamamının, Banka zararının ödenmiş sermayeye tekabül eden 275.000 milyar TL tutarındaki kısmının adı geçen Bankaya aynı tutarda yapılacak ödeme karşılığında devralınmasına ve hisse senetlerinin banka pay defterine Fon adına kaydedilmesine karar verilmiştir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 06.12.2000 tarih ve 30 sayılı kararıyla; mevcut Yönetim Kurulu Başkan ve üyelerinin görevinden alınarak yerlerine yeni üyeler atanmıştır.

Mali Būnyenin Gūçlendirilmesi

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 06.12.2000 tarih ve 30 sayılı kararıyla, Banka'nın rehabilitasyonu ile mali sistemde güven ve istikrarın sağlanmasını teminen, anılan kanunun 14. Maddesinin (6) numaralı fıkrasının (b) bendi uyarınca, bankaların kanuni karşılık yükümlülüklerinin %0'a düşürülmesi, varsa cezai faizlerinin kaldırılması ve karşılıksız kalan tutarların ilgili bankaya iade edilmesi uygun görülmüştür.

Likidite ihtiyacının karşılanması, Banka'nın zarar üretmesinin durdurulması ve sağlıklı bir yapıya kavuşturulmasının temini amacıyla muhtelif tarihlerde Bankaya ihtiyati yedek akçe olarak muhasebeleştirilmek üzere Özel Tertip Devlet Tahvilleri aktarılmıştır.

Banka Hakkında Yapılan Diğer İşlemler

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 19.07.2001 tarih ve 139 sayılı kararıyla, yönetim ve denetimi ile hisse senetleri Fon'a ait bulunan Demirbank T.A.Ş.'nin hisseleri satışa sunulmuştur. Söz konusu hisselerin satışına ilişkin olarak Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 25.01.2001 tarih ve 156 sayılı kararı ile Banka sahibi olacaklarda aranan koşulları taşıdığı belirlenen HSBC Bank Plc. ile hisse devir sözleşmesi görüşmeleri başlatılmış ve fiili hisse devri 30.10.2001 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

HSBC Bank Plc. Tarafından devralınmayan Bilanço kalemleri Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na ve diğer Fon Bankalarına aktarılmıştır.

11.12.2001 tarih ve 547 sayılı Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun kararıyla Demirbank T.A.Ş. HSBC Bank A.Ş. ile birleştirilmiştir.

Cıngılı Grubu ile imzalanan 05.09.2003 tarihli protokol 2007 yılında revize edilmiş ve Grubun Fona olan nakit borçları 2007 yılında tasfiye edilmiştir.

4.1.6.5.2 KENTBANK A.Ş.

Fon'a Devir İşlemleri

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 09.07.2001 tarih ve 382 sayılı kararıyla temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 14 üncü maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarına istinaden Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilen Kentbank A.Ş.'nin 50.000 milyar TL ödenmiş sermayesi tutarındaki zararının Fon Yönetim Kurulu'nun 10.07.2001 tarih ve 126 sayılı kararıyla anılan Kanunun 14 üncü maddesinin (5) numaralı fıkrasının a bendinin (ab) alt bendi uyarınca Fon tarafından devralınması sonucu, adı geçen Bankanın hisse senetlerinin mülkiyeti Fon'a intikal etmiştir.

Fon Yönetim Kurulu'nun 10.07.2001 tarih ve 127 sayılı kararı uyarınca; söz konusu Banka'nın Fon'a devrinden önceki yönetim ve denetim kurulu üyeleri görevden alınarak yerlerine yeni üyeler atanmış, 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 14 -5(b) maddesi çerçevesinde, Kentbank A.Ş.'nin ortaklarından mal beyannamesi talep edilmiş, ilgili mahkemeden alınan ihtiyati tedbir uygulanmış ve gerçek kişi ortağın yurt dışına çıkmasının yasaklanması sağlanmıştır. Ayrıca Bankalar Kanunu'nun 17'nci maddesinin (2) ve (3) numaralı fıkraları uyarınca Banka eski yöneticilerinden mal beyannamesi talep edilmiş, haklarında ilgili mahkemeden alınan ihtiyati tedbir uygulanmış ve yurt dışına çıkmalarının yasaklanmasına ilişkin mahkeme kararı alınmıştır.

Fon Yönetim Kurulu'nun 10.07.2001 tarih ve 127 sayılı kararı ile mevcut yönetim ve denetim kurullarında görevli kişiler görevlerinden alınarak yerlerine yeni üyeler atanmıştır.

Mali Bünyenin Güçlendirilmesi

Bankalar Kanunu'nun 14-6 (b) maddesi uyarınca, Fon Yönetim Kurulu'nun 10.07.2002 tarih ve 132 sayılı kararı çerçevesinde Kentbank A.Ş.'nin kanuni karşılık yükümlülüğünü gerçekleştirememesinden dolayı doğmuş ve doğacak cezai faizleri kaldırılmış, kanuni karşılık yükümlülüğü ikinci bir karar tarihine kadar sıfıra düşürülmüş, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde mevcut mevduat munzam karşılığı adı geçen Bankaya iade edilmiş, ayrıca döviz pozisyon oranını tutturamaması

nedeniyle doğmuş cezai faizleri kaldırılmış ve bu nedenle doğacak cezai faizleri ertelenmiştir.

Fon Yönetim Kurulu'nun muhtelif tarihli kararları çerçevesinde, Kentbank A.Ş.'ne, kaynak ihtiyacının karşılanması ve bilançosunun yeniden yapılandırılması kapsamında ihtiyari yedek akçe olarak muhasebeleştirilmek üzere Özel Tertip Devlet Tahvili aktarılmıştır. Ayrıca Bankaya döviz likidite ihtiyaçlarının giderilmesini teminen 50 milyon USD tutarında faizsiz ve vadesiz mevduat yapılmıştır.

Kentbank A.Ş.'nin mevduatının bir kısmı diğer ticari bankalara ihale yolu ile devredilmiştir.

Banka Hakkında Yapılan Diğer İşlemler

Fon Yönetim Kurulu'nun 19.12.2001 tarih, 403 sayılı ve 08.01.2002 tarih, 8 sayılı kararları çerçevesinde, Bankalar Yeminli Murakıpları Devir Raporu'na göre Kentbank A.Ş.'nin yönetim ve denetimini doğrudan ya da dolaylı olarak tek başına veya birlikte elinde bulunduran ve kendi lehlerine kullandıkları tespit edilen Banka kaynaklarını iade veya tazmin talebine rağmen ödemeyen Banka ortaklarından zararın tahsilini teminen Tahsilat Dairesi Başkanlığı'nca, 6183 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması ve ihtiyati haciz dahil gerekli diğer tüm işlemlerin yapılmasına karar verilmiştir.

Ayrıca, Bankalar Yeminli Murakıpları Raporu'nda sorumlu olduğu tespit edilen Kentbank A.Ş. eski yöneticileri hakkında, Banka zararı nedeniyle şahsi iflas davası açılmış ve mal varlıkları üzerine ihtiyati tedbir konulmuş ancak yurt dışı istemi reddedilmiştir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun 25.10.2001 tarih ve 277 sayılı kararı uyarınca, Kentbank A.Ş.'nin hisselerinin tamamı satışa sunulmuştur. Banka hakkında yeterli teklif verilmemesi nedeniyle satış gerçekleştirilememiştir.

Satış işlemi gerçekleştirilemeyen Banka'nın Fon Yönetim Kurulu kararına istinaden iştirakleri İştirakler Dairesi Başkanlığı'na, gayrimenkulleri Gayrimenkuller Dairesi Başkanlığı'na, tahsili gecikmiş alacakları Tahsilat Dairesi Başkanlığı'na, teminatları ve faiz gelir reeskontları ile birlikte nakdi ve gayri nakdi kredileri, ihale yoluyla satışa sunulan mevduatının satılamayan kısmı, teminatları ve faiz gider reeskontları ile birlikte bankalara olan yükümlülükleri Toprakbank A.Ş.'ne devredilmiştir. Ayrıca kira sözleşmesindeki yükümlülüklerin üstlenilmesi kaydıyla

kiralık şubelerin ve Banka mülkiyetinde bulunan şube hizmet binalarının menkulleri ile birlikte satılması ve kıdem, ihbar ve izin tazminatları ödenmek ve muvafakatları alınmak üzere bu şubelerin personelinin nakledilmesi konusunda Kentbank A.Ş. Yönetim Kurulu'na verilen yetki ile 46 şube satılmış ve satılan şubelerle 456 personel devredilmiştir.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 13.12.2001 tarih ve 552 sayılı kararı ile 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 14, 18 ve 3/11 nci maddeleri de gözönünde bulundurularak değerlendirilmesi sonucunda; mali sistemde güven ve istikrarın sürdürülmesinin temini amacıyla, Kentbank A.Ş.'nin bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izninin 28.12.2001 tarihi itibarıyla kaldırılmasına karar verilmiştir.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 20.03.2002 tarih, 653 sayılı ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 20.03.2002 tarih, 177 sayılı kararları çerçevesinde 04.04.2002 tarihinde yapılan Tasfiye Halinde Kentbank A.Ş. Genel Kurulunda tasfiyenin kaldırılmasına ve Bayındırbank A.Ş. bünyesinde devren birleştirilmesine karar verilmiş ve söz konusu kararların gereği yerine getirilmiştir.

Süzer Grubunun 01.03.2007 tarihinde imzalanan protokol kapsamındaki borcu 2007 yılında nakden ve defaten ödenmek suretiyle tasfiye edilmiştir. Grup ile ilgili olarak daha önce Tasfiye Halinde Atlas Yatırım Bank A.Ş.'den temlik alınan 1,9 milyon USD tutarındaki alacağın 6183 sayılı Kanun kapsamında takibine devam edilmektedir.

4.1.6.5.3. PAMUKBANK A.Ş.

31.01.2003 tarihli Ana Sözleşmeye bağlı olarak 04.08.2004 tarihinde imzalanan Ek Sözleşme ile yeniden yapılandırılarak ödeme planına bağlanan Çukurova Grubu firmalarının nakit borçları kapatılmıştır. 01.10.2007 tarihinde imzalanan 72,3 milyon USD tutarındaki Ek Protokol bedelinin takip ve tahsil işlemleri devam etmektedir.

Diğer taraftan, Çukurova Grubu ile Nergis Grubu arasında İnterbank'ın satışına yönelik olarak yapılan yazılı anlaşmalar uyarınca, Çukurova Holding A.Ş.'ye edindirilen banka kaynağı sebebiyle banka zararına sebebiyet verildiği tespit edilmiştir. Bu kapsamda, Çukurova Grubu ile 15.05.2009 tarihinde 398 milyon USD tutarlı bir protokol daha imzalanmıştır. Bu protokol kapsamında İstanbul'da bulunan bir taşınmaz 28 milyon USD bedel üzerinden Fon lehine devir ve tescil edilmiştir. Söz konusu protokol çerçevesinde 2009 yılında tahsil edilen 12,05 milyon USD ile birlikte

Çukurova Grubundan 31.12.2009 tarihine kadar toplam 2,18 milyar USD tahsil edilmiştir.

4.1.6.5.4. BANK KAPİTAL T.A.Ş.

Fon'a Devir İşlemleri

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 27.10.2000 tarih ve 85 sayılı kararıyla, temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi Bankalar Kanunu'nun 14. maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarına istinaden Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilen Bank Kapital T.A.Ş.'nin 13.4 trilyon TL ödenmiş sermaye tutarındaki zararının, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 27.10.2000 tarih ve 14 sayılı kararıyla anılan Kanunun 14. maddesinin (5) numaralı fıkrasının (a) bendinin (ab) alt bendi uyarınca Fon tarafından devralınması sonucu, adı geçen Banka hisse senetlerinin mülkiyeti Fon'a geçmiş ve Banka hisse senetlerinin tamamı şirket pay defterine Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu adına kaydedilmiştir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 27.10.2000 tarih ve 16 sayılı Kararıyla; Banka yönetim ve denetim kurulu üyeleri görevlerinden alınarak yerlerine yeni üyeler atanmıştır.

Bankalar Kanunu'nun 14. maddesi uyarınca Banka ortaklarından mal beyannamesi talep edilerek, bu kişilerin mal varlıkları üzerine ihtiyati tedbir konulması ilgili mahkemelerden istenilmiş, bilahare ilgili mahkeme tarafından bu kişilerin mal varlıkları üzerine ayni ve şahsi haklarla (haciz, ipotek, vs.) kısıtlanmamak ve üçüncü şahıslara devir ve temlik edilmemek üzere bilcümle mal varlıkları üzerine ihtiyati tedbir konulmuş ve Banka yönetimini elinde bulunduran ortak ve yöneticilerin yurtdışına çıkışının yasaklanması kararlaştırılmıştır.

Mali Bünyenin Güçlendirilmesi

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 30.10.2000 tarih ve 18 sayılı Kararıyla Banka'nın kanuni karşılık yükümlülüklerinin 31.12.2000 tarihine kadar sıfıra düşürülmesine, kanuni karşılık yükümlülüklerini gerçekleştirememesinden dolayı doğmuş ve doğacak cezai faizlerinin kaldırılmasına, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde mevcut mevduat munzam karşılıklarının bankaya iade edilmesine,

döviz pozisyon oranını tutturamaması nedeniyle doğmuş cezai faizlerinin kaldırılmasına ve bu nedenle doğacak cezai faizlerden 31.12.2000 tarihine kadar muaf tutulmasına karar verilmiştir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 08.01.2001 tarih ve 1 sayılı kararıyla; Bankanın döviz pozisyon oranının tutturulamaması nedeniyle doğacak cezai faizlerden ve kanuni karşılık yükümlülüklerinden muaf tutulması uygulamasına alınacak ikinci bir karar tarihine kadar devam edilmesine karar verilmiştir.

Anılan Bankaya likidite ihtiyacının karşılanmasını teminen muhtelif tarihlerde vadesiz mevduat yapılmıştır.

Banka Hakkında Yapılan Diğer İşlemler

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 26.01.2001 tarih ve 160 sayılı Kararı ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 26.01.2001 tarih ve 17 sayılı Kararı uyarınca, yatırımcıların hiç ilgi göstermedikleri ya da yeterli ilgi olmaması nedeniyle gerekli talep koşulları oluşmayan Sümerbank A.Ş., Egebank A.Ş., Yurt Ticaret ve Kredi Bankası A.Ş., T. Tütüncüler Bankası Yaşarbank A.Ş. ile satışa sunulması mümkün görülmeyen Bank Kapital T.A.Ş.'nin Sümerbank A.Ş. bünyesinde birleştirilmelerine, devir suretiyle birleşme işlemlerinin 20 Şubat 2001 tarihine kadar gerçekleştirilmesine, müteakiben Sümerbank A.Ş. bünyesinde birleştirilen Bankaların mevduat kabul ve bankacılık yapma izinlerinin yeni bir Kurul kararıyla kaldırılmasına, birleşen Bankaların tüm hak ve yükümlülüklerinin Sümerbank A.Ş.'ne hukuken devrinin temin edilmesinden sonra tüzel kişiliklerinin sona erdirilerek Ticaret Sicilinden terkininin sağlanmasına karar verilmiştir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 16.02.2001 tarih ve 23 sayılı Kararı ile; Sümerbank A.Ş. bünyesinde devren birleştirilmesine karar verilmiş bulunan Egebank A.Ş., Yurt Ticaret ve Kredi Bankası A.Ş., T. Tütüncüler Bankası Yaşarbank A.Ş. ile Bank Kapital T.A.Ş.'nin, mevduat kabul ve bankacılık işlemleri yapma izinlerinin kaldırılması hususunda, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'na başvurulmasına karar verilmiş, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 16.02.2001 tarih ve 178 sayılı kararıyla Bank Kapital de dahil olmak üzere anılan Bankaların mevduat kabul etme ve bankacılık işlemleri yapma izinlerinin kaldırılması kararlaştırılmıştır.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 13.03.2001 tarih ve 32 sayılı Kararı ile; Bank Kapital T.A.Ş. eski hakim ortaklarından kendi lehlerine kullandıkları tespit edilen Banka kaynaklarının iade veya tazmin edilmesinin istenmesine karar verilmiş, iade veya tazmin talebine rağmen talep edilen tutarı ödemeyen banka eski hakim ortaklarından zarar tutarlarının tahsilini teminen dava açılmasına karar verilmiş Ticaret Mahkemesi'nde ilgili kişiler hakkında dava açılmıştır.

Bankalar Yeminli Murakıpları tarafından sorumlu oldukları tespit edilen banka eski yöneticileri hakkında şahsi iflas davaları açılmış ve bu kişilerin mal varlıkları üzerine her türlü muhafaza tedbirinin alınmasına ve yurtdışına çıkmalarının yasaklanmasına ilişkin işlemler tesis edilmiştir.

Grup ile 02.05.2003 tarihinde imzalanan protokol kapsamında işlemlere devam edilmektedir. Grubun FYYs kapsamında yeni bir ödeme planı teklif ederek FYYs'nin revize edilmesi yönündeki talebi doğrultusunda Ceylan Grubu ile Alacaklı Bankalar Konsorsiyumu arasında revize ödeme planına yönelik Ek FYYs imzalanmasına ilişkin çalışmalar devam etmektedir. 2009 yılı içerisinde hakim ortak ve bağlantılı firmalardan 0,69 milyon USD tahsil edilmiş olup, toplam tahsilat 81,33 milyon USD'dir.

4.1.6.5.5 EGS BANK A.Ş.

Fon'a Devir İşlemleri

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 09.07.2001 tarih ve 384 sayılı kararıyla temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 14 üncü maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarına istinaden Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilen Ege Giyim Sanayicileri Bankası A.Ş'nin 87.500 milyar TL ödenmiş sermayesi tutarındaki zararının, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 10.07.2001 tarih ve 124 sayılı kararıyla anılan Kanunu'nun 14. maddesinin (5) numaralı fıkrasının (a) bendinin (ab) alt bendi uyarınca Fon tarafından devralınması sonucu, adı geçen Banka'nın hisse senetlerinin mülkiyeti Fon'a intikal etmiştir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından alınan 10.07.2001 tarih ve 125 sayılı karar uyarınca, Bankalar Kanunu'nun 14.maddesinin (5) numaralı fıkrasının (b) bendinin (bb) ve (be) alt bentleri çerçevesinde, Ege Giyim Sanayicileri Bankası A.Ş. eski ortaklarından ve eski Yönetim Kurulu Başkan ve üyelerinden mal beyannameleri

talep edilmiş, söz konusu şahısların malvarlıkları üzerine her türlü muhafaza tedbiri alınmasının ilgili mahkemeden istenilmesi kararlaştırılmış, ilgili mahkemeden alınan 11.07.2001 tarih ve 2001/ 1366 D.İş esas sayılı ihtiyati tedbir kararı infaz edilmiştir.

Mali Bünyenin Güçlendirilmesi

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun 10.07.2001 tarih ve 132 sayılı kararı ile Banka'nın kanuni karşılık yükümlülükleri ve döviz pozisyon oranı tutturma yükümlülükleri cezai faizlerinin de kaldırılması suretiyle ikinci bir karar tarihine kadar ertelenmiş, mevcut mevduat munzam karşılıkları söz konusu Banka'ya iade edilmiştir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun muhtelif tarihli kararları çerçevesinde likiditenin güçlendirilmesini teminen Banka'ya TL ve YP cinsinden faizsiz ve vadesiz mevduat yapılmıştır. Ayrıca, Banka'nın zarar üretmesinin durdurulması ve sağlıklı bir bünyeye kavuşturulmasının temini amacıyla ihtiyati yedek akçe hesabında muhasebeleştirilmek üzere Devlet İç Borçlanma Senetleri Banka'ya aktarılmıştır.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 19.12.2001 tarih ve 400 sayılı kararı ile Banka Yönetim Kurulu'na verilen yetki çerçevesinde Banka'nın kredi kartı portföyü; yapılan mevduat ihaleleri sonucunda da, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 29.12.2001 tarih ve 349 sayılı karar ile Banka nezdindeki TL ve YP mevduat portföyleri ticari bankalara satılmış, Banka'nın iştirakleri, takipteki kredileri ve gayrimenkulleri de Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na intikal etmiştir. Banka'nın 3 şubesi 39 personeli ile beraber ticari bankalara satılmıştır.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 26.12.2001 tarih ve 562 sayılı kararıyla, mevcut mali yapısıyla satılması mümkün görülmeyen Ege Giyim Sanayicileri Bankası A.Ş.'nin tüm aktif ve pasifleriyle, Bayındırbank A.Ş. bünyesinde devren birleştirilmesine; anılan Banka'nın devir suretiyle birleştirme işlemlerinin 18.01.2002 tarihine kadar gerçekleştirilmesine, müteakiben Bayındırbank A.Ş. bünyesinde birleştirilen Ege Giyim Sanayicileri Bankası A.Ş.'nin mevduat kabul etme ve bankacılık işlemleri yapma izninin yine 18.01.2002 tarihi itibarıyla kaldırılmasına, söz konusu Banka'nın, tüm hak ve yükümlülüklerinin Bayındırbank A.Ş.'ye hukuken devrinin temin edilmesinden sonra, tüzel kişiliğinin sona erdirilerek Ticaret Sicilinden terkininin sağlanmasına karar verilmiştir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 04.01.2002 tarih ve 7 sayılı kararıyla, 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 15.maddesinin (7) numaralı fıkrasının

(b) bendi ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetmenliği'nin 18. maddesinin (a) ve (b) bentleri uyarınca, Bankalar Yeminli Murakıpları'nca düzenlenen Devir Raporu'na göre; Ege Giyim Sanayicileri Bankası A.Ş.'nin yönetim ve denetimini doğrudan ya da dolaylı olarak tek başına veya birlikte elinde bulunduran ve kendi lehine kullandıkları tespit edilen, Banka kaynaklarını iade veya tazmin talebine rağmen ödemeyen Banka eski ortaklarından ilgili tutarlara ilişkin olarak, 6183 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması ve ihtiyati haciz dahil gerekli diğer tüm işlemlerin yapılmasına karar verilmiştir. Diğer taraftan, Bankalar Yeminli Murakıpları'nca sorumlu olduğu tespit edilen yöneticilerden mal beyannamesi istenilmesine, bu kişilerin tüm malvarlıkları üzerinde her türlü muhafaza tedbirinin alınmasına ve yurtdışına çıkmalarının yasaklanması ile şahsi iflaslarının ilgili mahkemelerden istenilmesine karar verilmiştir.

25.01.2008 tarihinde EGS Grubu kanuni temsilcilerinin oluşturduğu Denizli-İzmir Giyim Sanayicileri Dış Ticaret A.Ş. ile Fon arasında protokol imzalanmıştır. Söz konusu protokol kapsamında toplam 12,78 milyon USD tahsil edilmiştir. EGS Grubu borçlularından 0,99 milyon USD'si 2009 yılında olmak üzere 31.12.2009 tarihi itibarıyla toplam 34,89 milyon USD tahsilat sağlanmıştır.

4.1.6.5.6. TYT BANK

Fon alacağıının tahsiline yönelik olarak TYT Bank eski hakim ortağı Lapis Grubu ile 2007 yılında imzalanan protokoller kapsamında işlemlere devam edilmektedir. Borçlular tarafından mevcut protokoldeki şart ve hususlar aynı kalmak koşuluyla talep edilen yeni ödeme planı 01.06.2009 tarihinde imzalanan beyan ve taahhütname çerçevesinde yürürlüğe alınmıştır.

Gruptan 2009 yılı içerisinde, 311 bin USD'si nakdi, 382 bin USD'si ayni olmak üzere 693 bin USD tahsil edilmiş olup, 31.12.2009 tarihi itibarıyla toplam tahsilat 3,12 milyon USD'ye ulaşmıştır.

4.1.6.6. Diğer Banka Hakim Ortakları

Fon, alacaklarının tahsiline yönelik olarak Etibank, Bank Ekspres, İktisat Bankası, Yurtbank, Esbank, Sümerbank, Toprakbank ve İnterbank hakim ortakları ile protokol imzalamış ancak yeni hukuki şartların ortaya çıkması veya sözleşme şartlarına uyulmaması nedeniyle protokollerinde sorun yaşanmaktadır. İmar

Bankası, Egebank, Türk Ticaret Bankası ve Tarışbank hakim ortakları ile imzalanan herhangi bir protokol bulunmamaktadır. Fon tarafından yasal yetkiler kullanılan bu hakim ortaklara ilişkin 31.12.2009 tarihi itibarıyla tahsilat bilgileri Tablo 14'te yer almaktadır.

Söz konusu hakim ortak grupları ile ilgili olarak 2009 yılı içerisinde yaşanan önemli gelişmeler ve mevcut durum aşağıda sıralanmıştır:

Tablo 14: Diğer banka hakim ortakları. (TMSF,2010:46)

Banka Adı	Hakim Ortak Grubu	Net Tahsilat Tutarı (milyon USD)	
		2009 Yılı	31.12.2009 İtibarıyla Toplam
Protokolünde Sorun Yaşanan Banka Hakim Ortakları			
Etibank	Dinç Bilgin / Medya Grubu	0,61	276,72
Bank Ekspres	Korkmaz Yiğit Grubu	1,53	46,52
İktisat Bankası	Erol Aksoy Grubu	4,05	162,81
Yurtbank	Balkaner Grubu	11,15	137,90
Esbank	Zeytinolu Grubu	3,86	90,15
İnterbank	Nergis Grubu	16,15	261,89
Toprakbank	Toprak Grubu	0,30	480,59
Bayındırbank	Bayındır Grubu	3,72	26,49
Sümerbank	Garipoğlu Grubu	57,81	166,87
Protokol İmzalanmayan Banka Hakim Ortakları			
İmar Bankası	Uzan Grubu	197,43	7.221,11
Egebank	Demirel Grubu	1,26	127,47
Türk Ticaret Bankası	TTB Munzam Vakfı	2,10	3,69
Tarışbank	Pamuk, Zeytin, Üzüm, İncir Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri	-	-
Toplam		299,97	9.002,21

4.1.6.5.6. ETİBANK A.Ş.

Fon'a Devir İşlemleri

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 27.10.2000 tarih ve 86 sayılı Kararıyla, Etibank A.Ş'nin temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 14. maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarına istinaden Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilmiş ve 30 trilyon TL ödenmiş sermaye tutarındaki zararının, Fon Yönetim Kurulu'nun 27.10.2000 tarih ve 15 sayılı kararıyla anılan Kanun'un 14.maddesinin (5) numaralı fıkrasının (a) bendinin (ab) alt bendi uyarınca Fon tarafından devralınması sonucu, adı geçen Banka hisse senetlerinin tamamı Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na intikal etmiştir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 27.10.2000 tarih ve 17 sayılı kararı uyarınca, söz konusu bankanın Fon'a devrinden önceki yönetim ve denetim kurulu üyeleri görevden alınarak yerlerine yeni üyeler atanmış, 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 14-5 (b) maddesi çerçevesinde, Etibank A.Ş.'nin yönetim ve denetimini doğrudan veya dolaylı, tek başına veya birlikte elinde bulunduran ortaklarından mal beyannamesi talep edilmiş, ilgili mahkemelerden alınan ihtiyati tedbir karar uygulanmış ve gerçek kişi ortakların yurtdışına çıkmalarının yasaklanması sağlanmıştır. Ayrıca, Etibank A.Ş. hakkında Bankalar Yeminli Murakıpları'nca sorumlulukları tespit edilen Banka eski yöneticilerinden mal beyannamesi alınmış, haklarında ilgili mahkemeden alınan ihtiyati tedbir kararı uygulanmış ve yurtdışına çıkmalarının yasaklanmasına ilişkin mahkeme kararı alınmış ve şahsi iflasları istenmiştir.

Mali Bünyenin Güçlendirilmesi

4491 sayılı Kanun ile değişik 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 14. maddesinin 6. fıkrasının (b) bendi uyarınca, Etibank A.Ş.'nin kanuni karşılık yükümlülüklerinin ikinci bir karar tarihine kadar sıfıra düşürülmesine, kanuni karşılık yükümlülüklerini gerçekleştirememesinden dolayı doğmuş ve doğacak cezai faizlerinin kaldırılmasına, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde mevcut mevduat münzam karşılıklarının iade edilmesine, döviz pozisyon oranını tutturamaması nedeniyle doğmuş cezai faizlerinin kaldırılmasına ve bu nedenle doğacak cezai faizlerden ikinci bir karar tarihine kadar muaf tutulmasına karar verilmiştir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun muhtelif tarihli kararları çerçevesinde likiditenin güçlendirilmesini teminen Bankaya vadesiz mevduat yapılmıştır. Ayrıca Bankanın zarar üretmesinin durdurulması ve sağlıklı bünyeye kavuşturulmasının temini amacıyla ihtiyati yedek akçe hesabında muhasebeleştirilmek üzere bankaya Devlet İç Borçlanma Senetleri aktarılmıştır.

Banka Hakkında Yapılan Diğer İşlemler

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 09.02.2001 tarih ve 20 sayılı karar gereğince, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilen ve ödenmiş sermaye tutarındaki zararın devralınması nedeniyle hisse senetlerinin tamamının mülkiyeti Fon'a ait olan Etibank A.Ş.'nin söz konusu devirden önce yönetim ve

denetimini doğrudan ya da dolaylı olarak, tek başına veya birlikte elinde bulunduran ortaklarının kullandıkları banka kaynaklarının, iade veya tazmin edilmesi istenilmiş, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 17.04.2001 tarih ve 67 sayılı kararı ile de iade veya tazmin talebine rağmen ödenmeyen tutarlara ilişkin olarak banka eski ortakları hakkında kullanılan banka kaynaklarının tahsilini teminen dava açılmasına karar verilmiştir.

4491 sayılı Kanun ile değişik 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 17. maddesinin 2. fıkrası uyarınca, Bankalar Yeminli Murakıpları tarafından sorumlu oldukları tespit edilen Etibank A.Ş. yöneticilerinin muhtelif tarihli Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu kararları çerçevesinde şahsi sorumlulukları yoluna gidilerek şahsi iflasları istenilmiş, ilgililerden mal beyannamesi talep edilmiş, alınan mahkeme kararları uyarınca mal varlıkları üzerine ihtiyati tedbir uygulanarak yurtdışına çıkmalarının yasaklanması sağlanmıştır.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 10.02.2002 tarih ve 22 sayılı kararı ile Etibank A.Ş. hakkındaki satış süreci belirlenmiş, yatırımcılara başvuruda bulunma, ön inceleme yapma ve öneride bulunma süresi verilmiştir. Ancak konu ile ilgili olarak sadece bir başvuruda bulunulmuş, başvuru hakkında Kurul tarafından yapılan değerlendirmede, söz konusu başvuru sahibinin Etibank A.Ş.'ne konulacak sermayeyi sağlayacak yeterli mali güce sahip bulunmaması nedeniyle banka sahibi olacaklarda aranılan koşulları taşımadığı tespit edilerek, Etibank A.Ş. hisselerini satın alma talebi 01.03.2001 tarih ve 193 sayılı Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu Kararı ile reddedilmiştir.

21.06.2001 tarih ve 24439 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 15.06.2001 tarih 346 sayılı kararıyla, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 15.06.2001 tarih ve 101 sayılı kararı uyarınca Interbank A.Ş. ve Eskişehir Bankası T.A.Ş.'nin tüm aktif ve pasifleriyle birlikte Etibank A.Ş. bünyesinde devren birleştirilmesine karar verilmiştir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 08.08.2001 tarih ve 159 sayılı karar ve 05.10.2001 tarih ve 237 sayılı kararlarıyla Etibank A.Ş. için yeniden satış süreci başlatılmış ancak yapılan müzakereler sonucunda verilen teklifler yeterli görülmemiştir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 13.12.2001 tarih ve 392 sayılı kararıyla Etibank A.Ş.'nin bir kısım aktif ve pasifleri Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na ve Fon bünyesinde bulunan diğer bankalara devredilmiştir.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 13.12.2001 tarih ve 554 sayılı Kararlarıyla hisseleri satışa sunulmasına rağmen yeterli teklif verilmemesi nedeniyle satışı gerçekleştirilemeyen Etibank A.Ş.'nin bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni 28.12.2001 tarihi mesai bitimi itibariyle kaldırılmıştır.

Tasfiye Halinde Etibank A.Ş. Yönetim Kurulu'na verilen yetkiler çerçevesinde Etibank A.Ş.'nin 91 şubesi diğer bankalara satılmış bu satışlarla birlikte toplam 975 personel şubeleri devralan bankalarda göreve başlamıştır.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 20.03.2002 tarih, 653 sayılı ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 20.03.2002 tarih, 177 sayılı kararları çerçevesinde 04.04.2002 tarihinde yapılan Tasfiye Halinde Etibank A.Ş. Genel Kurulunda tasfiyenin kaldırılmasına ve Bayındırbank A.Ş. bünyesinde devren birleştirilmesine karar verilmiş ve söz konusu kararların gereği yerine getirilmiştir.

28.11.2008 tarihinde Dinç Bilgin Grubu ile Fon arasında ATV-Sabah Ticari ve İktisadi Bütünlüğü ihale bedelinden ticari ve iktisadi bütünlük kapsamındaki varlıklar üzerinde tesis edilen takyidatlar ve borçlu şirketlerin Bankacılık Kanununun 134'üncü maddesi hükmünce devlete ve sosyal güvenlik kuruluşlarına olan 6183 sayılı Kanun kapsamındaki borç ödemelerinden sonra Fona isabet edecek tutarın Grubun Fona olan borçlarına mahsubuna yönelik hükümleri düzenleyen bir protokol imzalanmıştır. Ancak söz konusu protokol, ihale bedeline ilişkin sıra cetvelinin yapılan itirazlar nedeni ile kesinleşmemesi sebebiyle yürürlüğe girmemiştir. Sıra cetvellerinin kesinleşme sürecine ve alacakların tahsiline ilişkin çalışmalara devam edilmektedir. Gruptan 0,61 milyon USD'si 2009 yılında olmak üzere toplam 276,72 milyon USD tahsil edilmiştir.

4.1.6.5.7. BANK EKSPRES A.Ş.

Fon'a Devir İşlemleri

T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığının 25.10.1998 tarih ve 71583 sayılı yazısı ile bildirilen Bakanlık Makamı'nın 25.10.1998 tarih ve 71581 sayılı Oluru uyarınca, 12.12.1998 tarihinde Korkmaz Yiğit İnşaat Taahhüt ve Ticaret A.Ş., Korkmaz Yiğit Holding A.Ş. ve kefilleri Korkmaz Yiğit ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu arasında Hisse Devir Sözleşmesi imzalanmış ve bu sözleşmeyle adı geçen firmalara ait Bank Ekspres A.Ş.'nin %98.38 oranındaki TL 9.837.693.840.000.- nominal bedelli hisse senetleri Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından 1 milyar TL'na satın alınmıştır.

Yeni ortaklık yapısına göre düzenlenen "'Hazirun Cetveli" çerçevesinde 12.12.1998 tarihinde yapılan Bank Ekspres A.Ş. Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı'nda Bankanın sermayesi 10 trilyon TL'nden 30 trilyon TL'na çıkartılmış ve arttırılan sermayeye ilişkin TL 19.675.387.676.400.-'lık Fon payı anılan Banka'ya yapılmış mevduat hesabından mahsuben 29.12.1998 tarihinde ödenmiştir. Ayrıca, Fon İdare Meclisi'nin 02.03.1999 tarih ve 31 sayılı Kararı ile Bank Ekspres A.Ş.'nin diğer ortaklarınca kullanılmayan TL 324.609.003.600.- tutarındaki rüçhan hakkının Fon tarafından kullanılmasına karar verilmiş ve 02.03.1999 tarihinde adı geçen Banka'ya daha önce yapılmış olan mevduattan mahsup edilmek suretiyle ödeme gerçekleşmiştir. Diğer ortaklarca kullanılmayan rüçhan haklarının Fon tarafından kullanılmasından sonra, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun Bank Ekspres A.Ş.'deki sermaye payı %99.46 olmuştur.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 16.11.2000 tarih ve 22 sayılı kararıyla Bankanın mevcut Yönetim Kurulu'nda görevli kişilerin görevlerinden alınarak yerlerine yenilerinin atanmasına karar verilmiştir.

Mali Bünyenin Güçlendirilmesi

Fon'a devir tarihi itibariyle TL 71.500.003.320.000.- olan Banka'daki Fon mevduatı tutarı, faiziyle birlikte 31.12.2000 itibariyle TL 131.041.760.998.990.-'na ulaşmıştır.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 26.10.1998-12.12.1998 tarihleri arasındaki muhtelif tarihli kararlar çerçevesinde likiditenin güçlendirilmesini teminen Banka'ya TL cinsinden mevduat yapılmıştır. Ayrıca, Banka'nın zarar üretmesinin durdurulması ve sağlıklı bir bünyeye kavuşturulmasının temini amacıyla ihtiyati yedek akçe hesabında muhasebeleştirilmek üzere Devlet İç Borçlanma Senetleri aktarılmıştır.

Banka Hakkında Yapılan Diğer İşlemler

Fon'un 22.06.2001 tarihli ve 110 sayılı kararı ile, teklifi değerlendirilen Tekfen Holding A.Ş. üzerinde görüşmeler yapılması ve varılacak sonucun değerlendirilmesi için Banka Yönetim Kurulu'na yetki verilmiş, 30.06.2001 tarihi itibariyle de Fon'un Banka'daki TL 29.837.690.518.200.-'lık hissesinin bir kısmının Tekfen Holding A.Ş.'ye

satılmasına karar verilmiştir. Tekfen Holding tarafından satın alınmayan aktif ve pasif kalemler ise aynı tarih itibarıyla defter değeri üzerinden Fon bankalarına devredilmiştir.

Korkmaz Yiğit Grubundan olan Fon alacaklarının takip ve tahsil işlemlerine devam edilmektedir. Bu kapsamda, 4389 sayılı Bankalar Kanununun 15/7-b maddesi hükümlerinin uygulanması suretiyle, Korkmaz Yiğit Grubu tarafından Grupla bağlantılı kişilere edindirilmiş 5 adet taşınmaz Fon adına devir ve tescil ettirilmiş, Bank Ekspres'ten banka kaynağı edinen bazı şahıslar ve firmalar hakkında 6183 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde işlem tesis edilmiştir.

2009 yılında Korkmaz Yiğit Grubundan 11 bin USD'si nakit, 1,52 milyon USD'si aynı olmak üzere toplam 1,53 milyon USD tutarında tahsilat sağlanmış olup bankanın Fona devir tarihinden 31.12.2009 tarihine kadar Gruptan yapılan toplam tahsilat tutarı 46,52 milyon USD'ye ulaşmıştır.

4.1.6.5.8. İKTİSAT BANKASI T.A.Ş.

Fon'a Devir İşlemleri

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 15.03.2001 tarih ve 198 sayılı kararıyla temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 14. maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarına istinaden Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilen İktisat Bankası T.A.Ş.'nin 30 trilyon TL ödenmiş sermaye tutarındaki zararının, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 15.03.2001 tarih ve 33 sayılı kararıyla, anılan Kanunun 14. maddesinin (5) numaralı fıkrasının (a) bendinin (ab) alt bendi uyarınca Fon tarafından devralınması sonucu, adı geçen Banka hisse senetlerinin mülkiyeti Fon'a intikal etmiştir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 15.03.2001 tarih ve 34 sayılı Kararıyla İktisat Bankası T.A.Ş.'nin mevcut Yönetim Kurulu Üyeleri ve Denetleme Kurulu Üyeleri görevden alınarak 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 9. Maddesinde belirtilen nitelikleri taşıyan Yönetim Kurulu Üyeleri ve Denetçileri atanmıştır.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 15.03.2001 tarih ve 34 sayılı kararı uyarınca, 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 14. maddesinin (5) ve 17 maddesinin (2) ve (3) numaralı fıkraları çerçevesinde Banka hakim ortakları ve yöneticilerinden mal beyannamesi talep edilmiş, ilgili şahısların mal varlıkları üzerine

her türlü muhafaza tedbiri alınmasının ve yurtdışına çıkmalarının yasaklanmasının ilgili mahkemeden istenilmesi kararlaştırılmıştır. Bu kapsamda ihtiyati tedbir kararları infaz edilmiş ve ilgili şahısların yurtdışına çıkmalarının yasaklanması sağlanmıştır.

Mali Bünyenin Güçlendirilmesi

Bankalar Kanunu'nun 14-6 (b) maddesi uyarınca, Fon Yönetim Kurulu'nun 15.03.2001 tarih ve 34 sayılı Kararı çerçevesinde İktisat Bankası T.A.Ş.'nin kanuni karşılık yükümlülüklerinin, cezai faizlerinin kaldırılmasına karar verilmiştir. Bu kapsamda; Kanuni karşılık yükümlülükleri, cezai faizlerinin de kaldırılması suretiyle ikinci bir karar tarihine kadar ertelenmiş, mevcut mevduat munzam karşılıkları kontrollü olarak iade edilmiş ve döviz pozisyon oranı tutturma yükümlülükleri ertelenerek, cezai faizleri kaldırılmıştır.

Piyasa koşullarından kaynaklanan likidite ihtiyacının karşılanması, Banka'nın zarar üretmesinin durdurulması ve sağlıklı bir yapıya kavuşturulmasının temini amacıyla Banka'ya muhtelif tarihlerde Özel Tertip Devlet Tahvili aktarılmıştır. Bankaya Fon tarafından mevduat yapılmamıştır.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu bünyesinde bulunan bankalardaki mevduatın diğer ticari bankalara ihale yoluyla devrine ilişkin olarak, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu kararı uyarınca, İktisat Bankası T.A.Ş. nezdindeki TL ve YP mevduatlarının büyük bir kısmı Ticari Bankalara devredilmiştir.

Banka Hakkında Yapılan Diğer İşlemler

İktisat Bankası T.A.Ş.'nin Fon'a devirden önce yönetim ve denetimini doğrudan veya dolaylı olarak tek başına veya birlikte elinde bulunduran ve Bankalar Kanunu'nun 14. maddesinin (5) numaralı fıkrası uyarınca, mal varlıkları üzerine ihtiyati tedbir uygulanan ortaklarının kendi lehlerine kullanmış oldukları tespit edilen Banka kaynaklarının iade veya tazmin edinilmesi istenilmiş, ancak iade veya tazmin talebine rağmen ödemedeki bulunmayan Banka eski ortakları hakkında 6183 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması ve ihtiyati haciz dahil gerekli diğer tüm işlemlerin yapılmasına karar verilmiş ve ilgili mahkemede dava açılmıştır. Sorumlu oldukları tespit edilen banka yöneticileri hakkında şahsi iflas davaları açılmış ve bu kişilerin mal

varlıkları üzerine her türlü muhafaza tedbirinin alınması ve yurt dışına çıkmalarının yasaklanmasına ilişkin olarak ilgili mahkemeye başvurulmuştur.

Diğer taraftan, İktisat Bankası T.A.Ş. hakim ortakları ve hakkında alınan ihtiyati tedbir kararları, Banka'nın hakim ortakları dışındaki kişiler için, karar tarihinden itibaren altı ay içinde dava veya icra veya iflas takibine konu olmaması nedeniyle kalkmış, 25.12.2001 tarih ve 557 sayılı Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu kararı uyarınca şahsi iflas davası açılan kişiler hakkında yeniden ihtiyati tedbir ve yurtdışına çıkış yasağı konulmasına ilişkin yapılan istem mahkeme tarafından reddolunmuştur.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 03.08.2001 tarih ve 151 sayılı Kararı uyarınca, İktisat Bankası T.A.Ş.'nin hisselerinin satılmasına karar verilmiş ve Banka ile ilgilenen yatırımcıların gerekli belgelerle Kurum'a başvurmaları, Banka Hisselerini Satın Almak Üzere Başvuracaklarda Aranacak koşulları taşıyan yatırımcıların ise belirlenerek ve bu yatırımcılarla gizlilik anlaşması yapılması ve adı geçen Banka'da inceleme yapmaları neticesinde tekliflerini Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na vermeleri yönünde bir satış prosedürü belirlenerek Banka'nın satışına ilişkin hususlar Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Söz konusu Karar uyarınca, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'na yapılan başvuru dosyaları üzerinden yapılan değerlendirme sonucunda, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 17.08.2001 tarih ve 423 sayılı Kararı ile başvurusu uygun görülen yatırımcının, Banka Yönetim Kurulu'yla gizlilik anlaşması yapmak suretiyle anılan Banka'da inceleme (due-dilligence) yapmasına olanak sağlanmıştır. Ancak inceleme çalışmaları sürecinde, yatırımcı tarafından İktisat Bankası T.A.Ş. için teklif vermeyecekleri bildirilmiştir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 09.11.2001 tarih ve 312 sayılı kararıyla, İktisat Bankası T.A.Ş.'nin;

- Bankalar arası Kart Merkezi A.Ş. dışındaki iştirakleri ve bağlı ortaklıkları ile hisse senedi portföyünde bulunan Emek Sigorta A.Ş., İktisat Finansal Kiralama A.Ş. ve Facto Finans Alacak Alımı A.Ş. hisseleri, kayıtlı değerleri üzerinden Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu İştirakler Dairesi Başkanlığı'na,
- Gayrimenkulleri, kayıtlı değerleri üzerinden Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Gayrimenkuller Dairesi Başkanlığı'na,
- Bankalara olan yükümlülükleri ile kredi kartı ve tüketici kredisi dışındaki canlı kredileri Bayındırbank A.Ş.'ne, devredilmiştir.

Aynı karar uyarınca, İktisat Bankası T.A.Ş. hisseleri teklif almak suretiyle, ikinci kez satışa sunulmuştur ancak; Bankanın satışına ilişkin olarak, hiç bir yatırımcı son başvuru tarihi olan 20.11.2001 tarihi mesai bitimine kadar başvuruda bulunmamıştır.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 27.11.2001 tarih ve 342 sayılı Kararı uyarınca, İktisat Bankası T.A.Ş.'nin satılma imkanının kalmaması, 31.10.2001 tarihi itibarıyla birikmiş zarar tutarının çok yüksek olması ve bu olumsuzlukların Banka'nın başka bir Fon Bankası ile birleştirilmesi durumunda da devam edeceği gözönünde bulundurularak, adı geçen Banka'nın bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izninin kaldırılması hususunda Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'na öneride bulunulmuş ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 28.11.2001 tarih ve 527 sayılı kararı uyarınca; Bankanın bankacılık işlemleri yapma ve mevduat Kabul etme izninin 07.12.2001 tarihi itibarıyla kaldırılmasına, adı geçen Banka'nın tasfiyesinin, Türk Ticaret Kanunu'nun infisah ve tasfiyeye ilişkin hükümleri ile 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun (18) numaralı maddesi kapsamında ve Banka Anasözleşme hükümlerine göre gerçekleştirilmesine, söz konusu hususların bu çerçevede yürütülmesi konusunda Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun yetkili kılınmasına karar verilmiş ve anılan karar 30.11.2001 tarih ve 24599 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 20.03.2002 tarih, 653 sayılı ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun 20.03.2002 tarih, 177 sayılı kararlar çerçevesinde 04.04.2002 tarihinde yapılan Tasfiye Halinde İktisat Bankası T.A.Ş. Genel Kurulu'nda Bankanın tasfiyesinin kaldırılmasına ve Bayındırbank A.Ş. bünyesinde devren birleştirilmesine karar verilmiş ve söz konusu kararların gereği yerine getirilmiştir.

Fon Kurulu'nun 03.04.2008 tarihli Kararı ile Erol Aksoy Grubu ile imzalanan borç tasfiye protokolünün temerrüde ilişkin hükümlerinin uygulanmasına karar verilmiştir. Bu çerçevede temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimleri yeniden devir alınan 36 adet şirketin takip işlemlerine devam edilmektedir. Fonun Erol Aksoy'dan alacakları ile ilgili olarak ABD'nin New York eyaletinde Erol Aksoy aleyhine açılan temyiz davası kazanılmış ve Erol Aksoy'un New York'ta bulunan 18 adet tablosu 14.11.2009 tarihinde Türkiye'ye getirilmiştir.

Gruptan 2009 yılında 3,27 milyon USD'si aynı olmak üzere toplam 4,05 milyon USD tahsil edilmiş olup toplam tahsilat tutarı 162,81 milyon USD'ye ulaşmıştır.

4.1.6.5.8. YURT TİCARET ve KREDİ BANKASI A.Ş.

Fon'a Devir İşlemleri

22.12.1999 tarih ve 23914 sayılı (mükerrer) Resmi Gazete'de yayımlanan 99/13765 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Yurt Ticaret ve Kredi Bankası A.Ş'nin temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi 4491 sayılı Kanun ile değişik 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 14. maddesinin 3. ve 4. fıkralarına göre Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilmiş ve anılan Kanun'un 14. maddesinin 5 numaralı fıkrasına göre, Bankanın hisse senetlerinin mülkiyetinin Fon'a intikali uygun görülmüş olup, Bankalar Kanunu'nun 14. maddesinin 5 (ab) fıkrası çerçevesinde, Yurt Ticaret ve Kredi Bankası A.Ş'nin 10 trilyon TL ödenmiş sermayesi tutarındaki zararı Fon tarafından devralınarak, aynı tutardaki karşılığı ilgili Bankaya ödenmiş ve söz konusu Bankanın hisselerinin tamamı, Banka pay defterine Fon adına kaydedilmiştir.

Anılan Bakanlar Kurulu Kararı'nın 4 (b) maddesi uyarınca, Yurt Ticaret ve Kredi Bankası A.Ş'nin mevcut Yönetim Kurulu ve Denetleme Kurulu üyeleri Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun önerisi ve Bakanın onayı ile görevden alınmış ve belirlenen yeni Yönetim ve Denetleme Kurulu üyeleri görevlerine atanmışlardır.

Bankalar Kanunu'nun 14. maddesinin 5. fıkrası ve 17. maddesinin 2. ve 3. fıkraları çerçevesinde, anılan Kanun'un 14. maddesinin 4. fıkrası kapsamında Yurtbank A.Ş. ile ilgili olarak Fon İdare Meclisi Kararları uyarınca, Bankanın yönetim ve denetimi doğrudan veya dolaylı olarak tek başına veya birlikte elinde bulunduran gerçek ve tüzel kişi ortaklarından ve Bankalar Yeminli Murakıpları'nca düzenlenen Mevzuata Aykırılık Raporlarına göre sorumlu oldukları tespit edilen yöneticilerinden, mal beyanı talep edilmiş ve mal varlıkları üzerine her türlü muhafaza tedbiri alınması konusunda ilgili mahkemelerden alınan ihtiyati tedbir kararları uygulanmış ve ilgililerin yurtdışına çıkışları yasaklanmıştır.

Mali Bünyenin Güçlendirilmesi

Bankalar Kanunu'nun 14. maddesinin 6. fıkrası kapsamında, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu İdare Meclisi kararları gereğince, Yurtbank A.Ş.'nin döviz pozisyon oranını tutturamaması nedeniyle doğmuş cezai faizleri kaldırılmış ve 31.12.2000 tarihine kadar döviz pozisyon oranının tutturulamaması nedeniyle doğacak cezai

faizlerden muaf tutulmuştur. Bankanın kanuni karşılık yükümlülükleri ise Bakanlık Makamı Onayı ile süresiz olarak sıfıra düşürülmüştür. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 08.01.2001 tarih ve 1 sayılı kararıyla da Banka'nın döviz pozisyon oranını tutturamaması nedeniyle doğacak cezai faizlerden ve kanuni karşılık yükümlülüklerinden muaf tutulması uygulamasına ikinci bir karara kadar devam edilmesine karar verilmiştir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu İdare Meclisi ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun muhtelif tarihli kararları çerçevesinde, likiditenin güçlendirilmesini teminen Bankaya 191 trilyon TL mevduat yapılmıştır.

Banka'ya, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 07.12.2000 tarih ve 34 sayılı kararı uyarınca, zarar üretmesinin durdurulması ve sağlıklı bir yapıya kavuşturulmasının temini amacıyla ihtiyati yedek akçe hesabında muhasebeleştirilmek üzere Devlet iç Borçlanma Senetleri aktarılmıştır.

Banka Hakkında Yapılan Diğer İşlemler

4491 sayılı Kanunla değişik 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 14-5 (b) maddesi kapsamında anılan Kanunun 14. maddesinin 3 ve 4 numaralı fıkralarına göre Fon'a devredilen Yurt Ticaret ve Kredi Bankası A.Ş.'nin yönetim ve denetimini doğrudan veya dolaylı olarak tek başına veya birlikte elinde bulunduran ortaklarından, kullandıkları tespit edilen Banka kaynaklarının tahsilini teminen Fon İdare Meclisi'nin kararlarıyla iade ve tazmin talebinde bulunulmuş olup, iade ve tazmin talebine rağmen ödenmeyen tutarlara ilişkin olarak ilgili mahkemede alacak davası açılmıştır.

4491 sayılı Kanun ile değişik 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 17. maddesinin 2. fıkrası uyarınca, Bankalar Yeminli Murakıpları Raporlarında sorumlu oldukları tespit edilen Yurtbank A.Ş. yöneticilerinin muhtelif tarihli Fon İdare Meclisi kararları çerçevesinde şahsi sorumlulukları yoluna gidilerek şahsi iflasları istenilmiş, ilgililerden mal beyannamesi talep edilmiş, alınan mahkeme kararları uyarınca mal varlıkları üzerine ihtiyati tedbir uygulanarak yurtdışına çıkmalarının yasaklanması sağlanmıştır.

Aralarında Yurt Ticaret ve Kredi Bankası A.Ş.'nin de bulunduğu Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Bünyesinde Bulunan Bankaların Satışına İlişkin 17.11.2000 tarihli Eylem Planı çerçevesinde, yapılan değerlendirmeler sonucu yatırımcıların ilgi göstermemeleri nedeniyle gerekli talep koşulları oluşmayan Banka hakkında Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 26.01.2001 tarih ve 160 sayılı kararıyla; Yurt

Ticaret ve Kredi Bankası A.Ş.'nin tüm aktif ve pasifiyle Sümerbank A.Ş. bünyesinde devren birleştirilmesine, devir suretiyle birleşme işlemlerinin 20 Şubat 2001 tarihine kadar gerçekleştirilmesine, müteakiben Sümerbank A.Ş. bünyesinde birleştirilen Bankanın mevduat kabul ve bankacılık yapma izinlerinin yeni bir Kurul kararıyla kaldırılmasına, birleşen Bankanın tüm hak ve yükümlülüklerinin Sümerbank A.Ş.'ne hukuken devrinin temin edilmesinden sonra tüzel kişiliklerinin sona erdirilerek Ticaret Sicilinden terkinin sağlanmasına karar verilmiştir.

Bu kapsamda, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 17.02.2001 tarih ve 178 sayılı kararıyla da, Yurt Ticaret ve Kredi Bankası A.Ş.'nin bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni kaldırılmıştır. 30.07.2001 tarih ve 5349 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde Yurt Ticaret ve Kredi Bankası A.Ş.'nin tüzel kişiliğinin sona erdirilerek Ticaret Sicilinden terkininin yapılmasının tescil ve ilanı kararı yayımlanmıştır.

Balkaner Grubu borçlarının tasfiyesine yönelik olarak, Grup borçlularından Seltur Turistik İşletmeler Yatırım A.Ş. firması ile 29.01.2009 tarihinde protokol imzalanmıştır. Bu kapsamda 1,94 milyon USD tahsil edilerek borç kapatılmıştır. Diğer taraftan, Tekmar Grubu ile 26.01.2009 tarihinde imzalanan protokol kapsamında 1,5 milyon USD tahsil edilmiştir.

Balkaner Grubundan 2009 yılında 5,3 milyon USD'si aynı, 5,85 milyon USD'si nakdi olmak üzere 11,15 milyon USD tahsilat sağlanmıştır. Bankanın Fona devir tarihinden 31.12.2009 tarihine kadar toplam 137,90 milyon USD tahsilat sağlanmıştır.

4.1.6.5.9. ESBANK A.Ş.

Fon tarafından daha önceki dönemlerde devir alınan Gruba ait 28 şirkete ilave olarak 2 şirketin daha temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi Fon tarafından devir alınmıştır. Fon iştirakleri arasında yer alan Es Facto Factoring Hizmetleri A.Ş.'nin Kumaş Sanayi Ürünleri ve İnşaat Pazarlama ve Ticaret A.Ş.'den olan 40,31milyon USD tutarındaki alacağı ve Es Finansal Kiralama A.Ş.'den olan 20,27 milyon USD tutarındaki alacağı temlik alınmıştır.

Zeytinoglu Grubu ve Fon iştiraklerinden 2009 yılında 3,86 milyon USD tahsil edilmiş olup 31.12.2009 tarihi itibarıyla toplam tahsilat tutarı 90,15 milyon USD olarak gerçekleşmiştir.

4.1.6.5.10. İNTERBANK A.Ş.

Fon'a Devir İşlemleri

T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı'nın 07.01.1999 tarih ve 954 sayılı yazısı ile bildirilen Başbakanlık Makamı'nın 06.01.1999 tarih ve 892 sayılı Oluru ile Mülga 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 64. maddesi kapsamında bulunan ve mali bünyesindeki zaafiyet giderek artan Interbank A.Ş.'nin yönetimi, anılan Kanun'un 64. maddesinin 2. fıkrasına istinaden Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilmiştir.

Anılan Kanun'un 65. maddesi çerçevesinde, Fon İdare Meclisi'nin 07.01.1999 tarih ve 3, 4, 5 sayılı Kararları ile Interbank A.Ş.'nin yönetiminin Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na tevdi edildiği 07.01.1999 tarihi itibarıyla düzenlenecek bilançoda belirlenecek zararın Banka hisse senetlerinin % 100'ünün nominal değerine tekabül eden 30 trilyon TL'lik kısmı devralınarak, bu tutar Interbank A.Ş.'ne yapılan mevduattan mahsup edilmek suretiyle 15.01.1999 tarihinde ödenmiş, Banka hisse senetleri Fon adına şirket pay defterine kaydedilmiş ve yeni Yönetim Kurulu Üyeleri ve denetçiler atanmıştır.

Mali Bünyenin Güçlendirilmesi

Interbank A.Ş.'nin 04.02.1999 ve 12.02.1999 tarihli yazıları ile sermaye artırımına ilişkin 1. apel ödemesinin eski ortaklarca yerine getirilmesi sonucu ödenmiş sermayesinin 40 trilyon TL'na yükselmiş olduğunun bildirilmesi üzerine, Fon İdare Meclisi'nin 16.02.1999 tarih ve 28 sayılı Kararı ile anılan Banka'nın Fon'a tevdi tarihi olan 07.01.1999 tarihi itibarıyla düzenlenen bilançoda yer alan zararının, sermaye artışına ilişkin 10 trilyon TL'lik kısmının daha devralınmasına, ayrıca, Interbank A.Ş.'nin 08.12.1998 tarihinde yapılan Olağanüstü Genel Kurulu'nun verdiği yetkiye istinaden Banka Yönetim Kurulu'nun 27.01.1999 tarih ve 9/13 sayılı Kararı ile en geç 03.02.1999 tarihine kadar yerine getirilmesi gereken iştirak taahhüdünün Interbank A.Ş.'nin eski ortaklarınca gerçekleştirilmemesi ve kullanılmayan rüçhan haklarının Fon'a teklif edilmesi nedeniyle ödenmeyen sermaye artırımına ilişkin 10 trilyon TL tutarındaki 2. apel ödemesine ilişkin rüçhan haklarının Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından kullanılmasına karar verilmiştir. Devralman zarar ile 2. apel ödemesine

ilişkin rüçhan haklan karşılığı olan toplam 20 trilyon TL, adı geçen Banka'ya daha önce yapılan mevduattan mahsup edilmek suretiyle 17.02.1999 tarihinde ödenmiştir.

Fon İdare Meclisi'nin 23.03.1999 tarih ve 36 sayılı, 20.04.1999 tarih ve 40 sayılı Kararlarıyla, Interbank A.Ş.'nin mali yapısının güçlendirilmesi amacıyla sermayesinin sırasıyla 30 trilyon TL ve 20 trilyon TL arttırılmasına karar verilmiş ve Kararların gereğinin yerine getirilmesi sonucu, % 100'ü Fon'a ait olmak üzere Interbank A.Ş.'nin ödenmiş sermaye tutarı 100 trilyon TL'na yükselmiştir.

Banka'nın Fon'a tevdi edildiği 07.01.1999 tarihinden sonra, likiditesinin güçlendirilmesi amacıyla 22.05.2001 tarihine kadar Bankaya Fon İdare Meclisi'nin muhtelif tarihlerde almış olduğu kararlar çerçevesinde mevduat yapılmıştır.

Interbank A.Ş.'nin döviz pozisyon oranının tutturulamaması nedeniyle doğacak cezai faizlerden ve kanuni karşılık yükümlülüklerinden muaf tutulması uygulamasına alınacak ikinci bir karar tarihine kadar devam edilmesine Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 08.01.2001 tarih ve 1 sayılı kararıyla karar verilmiş ve gereği için 09.01.2001 tarih ve 132-9 sayılı yazımızla Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na bilgi verilmiştir.

Banka Hakkında Yapılan Diğer İşlemler

4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun geçici 2-L, 99/13765 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın 4-c maddeleri hükümleri uyarınca, 4491 sayılı Kanun ile değişik 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 14/5-b bendinin (be) alt bendi hükmü çerçevesinde, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu İdare Meclisi'nin 31.01.2000 tarih ve 11 sayılı kararı ile Interbank A.Ş.'nin Fona tevdi tarihi olan 07.01.1999 tarihinden önce anılan Bankanın yönetim ve denetimini birlikte elinde bulunduran ortakları hakkında yurtdışına çıkış yasağının ilgili Mahkemeden istenmesine karar verilmiştir.

Aralarında Interbank A.Ş.'nin de bulunduğu Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu bünyesinde bulunan bankaların satışına ilişkin olarak uygulamaya konulan 17.11.2000 tarihli Eylem Planı ile 05.11.2000 tarih ve 24221 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun "Banka kuruluşunda veya Mevcut Bankaların Hisselerinin Devralınmasında ya da Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Bünyesinde Bulunan Bankaların Hisselerini Satın Almak Üzere Başvuracaklarda Aranacak Koşullara İlişkin Karar" ve 19.11.2000 tarih ve 24235 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Bankaların Kuruluşu ve Hisse Devirleri için Yapılacak İzin Başvurularının

Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik" çerçevesinde; Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 26.01.2001 tarih ve 160 sayılı kararıyla gizlilik anlaşmaları yapmak suretiyle inceleme yapmalarına izin verilen yatırımcıların ihaleden çekilmeleri ya da başvuru sahibi yatırımcıların Banka sahibi olacaklarda aranan niteliklere sahip olmamaları nedeniyle, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 15.06.2001 tarih ve 346 sayılı kararı uyarınca, öngörülen satış prosedürü gerçekleştirilemeyen Interbank A.Ş.'nin, tüm aktif ve pasifleriyle Etibank A.Ş. bünyesinde devren birleştirilmesine, devir suretiyle birleştirme İşlemlerinin 02.07.2001 tarihine kadar gerçekleştirilmesine, Etibank A.Ş. bünyesinde birleştirilen Interbank A.Ş.'nin mevduat Kabul etme ve bankacılık işlemleri yapma izninin 02.07.2001 tarihi itibarıyla kaldırılmasına, birleşen bankanın tüm hak ve yükümlülüklerinin Etibank A.Ş.'ne hukuken devrinin temin edilmesinden sonra tüzel kişiliğinin sona erdirilerek Ticaret Sicilinden terkinin sağlanması kararlaştırılmış, Interbank A.Ş.'nin Beyoğlu 2. Noterliği'nden 06.12.2001 tarih ve 33830 sayı ile onaylı yönetim kurulu kararının tescil ve ilanı 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine uygun olarak İstanbul Ticaret Sicili Memurluğu'nca 14.12.2001 tarihinde tescil edildiği ilan olunmuştur.

Fon Kurulu Kararı ile Bis Enerji Elektrik Üretim A.Ş.'nin Çağlar Grubuna ait % 50 hissesi 10.03.2009 tarihinde imzalanan hisse devir sözleşmesi ile Fona devredilmiştir. Fon Kurulu'nun 10.12.2009 tarihli Kararı ile söz konusu hisselerin 250 milyon USD bedelle satışına karar verilmiş olup satış bedeli Ocak 2010 döneminde tahsil edilmiştir.

Gruptan 2009 yılında 2,38 milyon USD'si ayni, 13,77 milyon USD nakit olmak üzere toplam 16,15 milyon USD tahsil edilmiş olup toplam tahsilat 261,89 milyon USD'ye ulaşmıştır.

4.1.6.5.11. TOPRAKBANK A.Ş.

Fon'a Devir İşlemleri

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 30.11.2001 tarih ve 538 sayılı Kararıyla Toprakbank A.Ş.'nin temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 14. maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarına istinaden Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilmiş ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu kararı çerçevesinde adı geçen Bankanın 45.522 milyar TL.

ödenmiş sermaye tutarındaki zararı, anılan Kanun'un 14. maddesinin (5) numaralı fıkrasının (a) bendinin (ab) alt bendi uyarınca Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından devralınmış, hisse senetlerinin tamamı da Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na intikal etmiştir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu kararı uyarınca, söz konusu bankanın Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devrinden önceki yönetim ve denetim kurulu üyeleri görevden alınarak, yerlerine yeni üyeler atanmıştır.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 30.11.2001 tarih ve 353 sayılı kararı uyarınca, 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 14-5 (b) maddesi çerçevesinde, Toprakbank A.Ş.'nin yönetim ve denetimini doğrudan veya dolaylı, tek başına veya birlikte elinde bulunduran ortaklarından mal beyannamesi talep edilmiş, ilgili mahkemeden alınan ihtiyati tedbir kararı uygulanmış ve gerçek kişi ortakların yurtdışına çıkmalarının yasaklanması sağlanmıştır. Ayrıca, Banka eski Yönetim Kurulu Başkanı ve üyelerinden mal beyannamesi talep edilmiş, haklarında ihtiyati tedbir kararı uygulanmış ve yurt dışına çıkmalarının yasaklanması sağlanmıştır.

Mali Bünyenin Güçlendirilmesi

Bankalar Kanunu'nun 14. maddesinin 6. fıkrası kapsamında muhtelif tarihli Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu Kararları gereğince, Toprakbank A.Ş.'nin kanuni karşılık yükümlülüklerini gerçekleştirememesi nedeniyle doğmuş ve doğacak cezai faizleri kaldırılmış, kanuni karşılık yükümlülükleri ikinci bir karar tarihine kadar sıfıra düşürülmüş, ayrıca söz konusu Bankanın döviz pozisyon oranını tutturamaması nedeniyle doğmuş ve doğacak cezai faizlerden ikinci bir karar tarihine kadar muaf tutulmuştur.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun muhtelif tarihli kararları çerçevesinde likiditenin güçlendirilmesini teminen Banka'ya TL ve YP olarak faizsiz vadesiz mevduat yapılmıştır. Ayrıca, Banka'nın zarar üretmesinin durdurulması ve sağlıklı bir bünyeye kavuşturulmasının temini amacıyla ihtiyati yedek akçe hesabında muhasebeleştirilmek üzere Devlet İç Borçlanma Senetleri Banka'ya aktarılmıştır.

Banka Hakkında Yapılan Diğer İşlemler

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun çeşitli kararlarıyla Kentbank A.Ş.'nin ve Etibank A.Ş.'nin, teminatları ve faiz gelir reeskontları ile birlikte nakdi ve gayrin akdi kredileri ile ihale yoluyla satışa sunulan mevduatının satılmayan kısmının ve teminatları ve faiz gider reeskontları ile birlikte bankalara olan yükümlülükleri Toprakbank A.Ş.'ye devredilmiştir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu, hisselerinin tamamı Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na ait bulunan Toprakbank A.Ş.'nin satışına 31.01.2002 tarih 72 sayılı kararıyla karar verilmiştir. Bu çerçevede, Toprakbank A.Ş. nezdinde inceleme yapmasına izin verilen yatırımcılardan Global Menkul Değerler A.Ş. (Global Menkul Değerler A.Ş., Avrasya Yatırım Holding A.Ş., Templeton Strategic Emerging Markets Fund LDC, Piraeus Bank Konsorsiyumu adına) teklifini 24.04.2002 tarihi itibarıyla Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na sunmuştur. Söz konusu teklif değerlendirilmeye alınmıştır.

Toprak Grubu ile imzalanan ek protokole ilişkin edimlerin yerine getirilmemesi sebebiyle temerrüt hali oluşmuş olup Gruba dahil gerçek ve tüzel kişiler hakkında takip işlemleri başlatılmıştır. Fon Kurulu Kararları ile Gruba dahil toplam 22 şirketin temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimleri Fon tarafından devir alınmıştır.

Toprak İnşaat Ticaret ve Sanayi A.Ş.'ye ait ve İstanbul'da bulunan Aslanlı Köşk olarak adlandırılan taşınmaz 22.04.2009 tarihinde 23,8 milyon TL bedel ile, Toprak Center olarak adlandırılan taşınmazlar ise 21.07.2009 tarihinde 88,24 milyon TL bedelle ihale edilmiştir. Grup borçlularına ait ve İstanbul'da bulunan bir taşınmaz 04.03.2009 tarihinde yapılan ihalede 20 milyon TL bedelle, Kuşadası Ticari ve İktisadi Bütünlüğü ise 27.05.2009 tarihli ihalede 15,25 milyon TL bedelle alacağı mahsuben Fon tarafından alınmıştır.

Bankanın Fona devir tarihinden 31.12.2009 tarihine kadar olan sürede Gruptan sağlanan tahsilat tutarı 480,59 milyon USD'ye ulaşmış olup bu tutarın 297 bin USD'si 2009 yılında gerçekleştirilmiştir.

4.1.6.5.12.BAYINDIRBANK A.Ş.

Fon'a Devir İşlemleri

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 09.07.2001 tarih ve 383 sayılı kararıyla temettü hariç ortaklık hakları ile yönetimi ve denetimi 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 14. maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarına istinaden Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilen Bayındırbank A.Ş.'nin 30 trilyon TL ödenmiş sermaye tutarındaki zararının, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 10.07.2001 tarih ve 122 sayılı Kararıyla, anılan Kanun'un 14. maddesinin (5) numaralı fıkrasının (a) bendinin (ab) alt bendi uyarınca Fon tarafından devralınması sonucu adı geçen Banka hisse senetlerinin mülkiyeti Fon'a intikal etmiştir.

Fon Yönetim Kurulu kararları uyarınca, söz konusu bankanın Fon'a devrinden önceki yönetim ve denetim kurulu üyeleri görevden alınarak, yerlerine yeni üyeler atanmıştır. Fon Yönetim Kurulunun 10.07.2001 tarih ve 123 sayılı kararları uyarınca, 4389 sayılı Bankalar Kanununun 14. maddesinin (5) numaralı fıkrasının (b) bendinin (bb) ve (be) alt bendi çerçevesinde, Bayındırbank A.Ş.'nin ortaklarından mal beyannamesi talep edilmiş, ilgili mahkemelerden alınan ihtiyati tedbir kararı uygulanmış ve gerçek kişi ortakların yurtdışına çıkmalarının yasaklanması sağlanmıştır. Ayrıca, Bayındırbank A.Ş. hakkında Bankalar Yeminli Murakıpları'nca düzenlenen raporlarda sorumluluğu tespit edilen Banka eski yöneticilerinin şahsi iflasları istenilmiş, mal beyannameleri alınmış, haklarında ilgili mahkemeden alınan ihtiyati tedbir kararı uygulanmış ve yurtdışına çıkmalarının yasaklanması sağlanmıştır.

Mali Bünyenin Güçlendirilmesi

Bankalar Kanunu'nun 14-6 (b) maddesi uyarınca, Fon Yönetim Kurulunun 10.07.2002 tarih ve 132 sayılı kararı çerçevesinde Bayındırbank A.Ş.'nin kanuni karşılık yükümlülüğünü gerçekleştirilememesinden dolayı doğmuş ve doğacak cezai faizleri kaldırılmış, kanuni karşılık yükümlülüğü ikinci bir karar tarihine kadar sıfıra düşürülmüş, T.C. Merkez Bankası nezdinde mevcut mevduat munzam karşılığı adı geçen Bankaya iade edilmiş, ayrıca döviz pozisyon oranını tutturamaması nedeniyle doğmuş cezai faizleri kaldırılmış ve bu nedenle doğacak cezai faizleri ertelenmiştir. Fon Yönetim Kurulunun muhtelif tarihli kararları çerçevesinde, Bayındırbank A.Ş.'ne,

kaynak ihtiyacının karşılanması ve bilançosunun yeniden yapılandırılması kapsamında ihtiyari yedek akçe olarak muhasebeleştirilmek üzere Özel Tertip Devlet Tahvili aktarılmış ve vadesiz mevduat yapılmıştır.

Banka Hakkında Yapılan Diğer İşlemler

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun 27.11.2001 tarih ve 343 sayılı kararı uyarınca, Bayındırbank A.Ş.'nin hisselerinin tamamı satışa sunulmuştur. Ancak, Bankaya yeterli teklif verilmemesi üzerine satış işlemi gerçekleştirilememiştir.

Bankacılık Düzenleme Denetleme Kurulu'nun 26.12.2001 tarih ve 562 sayılı Kararı uyarınca, mevcut mali yapısıyla satılması mümkün görülmeyen Ege Giyim Sanayicileri Bankası A.Ş.'nin tüm aktif ve pasifleriyle Bayındırbank A.Ş. bünyesinde devren birleştirilmesine karar verilmiştir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun muhtelif tarihlerde aldığı kararlar ile Bayındırbank A.Ş.'nin bazı iştiraklerinin satılması konusunda Bankaya yetki verilmiştir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 27.11.2001 tarih ve 345 sayılı kararı ile; 4389 sayılı Bankalar Kanununun 14. maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarına istinaden Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilen Bayındırbank A.Ş.'nden, anılan Bankanın Fon'a devrinden önce yönetim ve denetimini doğrudan veya dolaylı olarak tek başına veya birlikte elinde bulunduran ortaklarından, kullandıkları kaynaklar dolayısıyla Bankanın uğradığı zararın iade veya tazmin edilmesinin istenilmesine karar verilmiş, talebin yerine getirilmemesi üzerine, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 04.01.2002 tarih ve 6 sayılı kararı ile Banka kaynaklarını iade veya tazmin talebine rağmen ödemeyen Banka eski hakim ortaklarından ilgili tutarların tahsilini teminen 6183 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması ve ihtiyati haciz dahil gerekli diğer tüm işlemlerin yapılmasına karar verilmiştir.

Bankacılık Düzenleme Denetleme Kurulu'nun 23.01.2002 tarih ve 55 sayılı kararı uyarınca Bankaya yeni mevduat kabul edilmemesi, mevcut mevduat hesaplarının vadelerinde kapatılarak yenilenmemesi, Bankacılık faaliyetlerinin mevcut varlık ve yükümlülükler ile diğer Fon bankalarından Bankaya devredilebilecek varlık ve yükümlülüklerin tasfiyesine yönelik olarak yürütülmesi karara bağlanmıştır.

Bankacılık Düzenleme Denetleme Kurulu'nun 20.03.2002 tarih ve 653 sayılı ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 20.03.2002 tarih ve 177 sayılı

kararları çerçevesinde 04.04.2002 tarihinde yapılan Tasfiye Halinde Kentbank A.Ş., tasfiye Halinde Etibank A.Ş. ve Tasfiye Halinde İktisat Bankası T.A.Ş. Genel Kurullarında tasfiyelerin kaldırılması ve Bayındırbank A.Ş. bünyesinde devren birleştirilmesine karar verilmiş ve söz konusu kararların gereği yerine getirilmiştir.

Bayındır Grubu ile Fon ve diğer alacaklı 16 banka ve finans kuruluşu arasında 25.10.2002 tarihinde düzenlenen FYYS kapsamındaki taksitlerin Grup tarafından ödenmemesi sebebiyle temerrüde ilişkin hükümler çerçevesinde işlemlere başlanmıştır.

Bayındır İnşaat Turizm Ticaret A.Ş.'nin, Pakistan Milli Karayolları İdaresi (NHA) ile arasındaki uyuşmazlık ile ilgili olarak 1CS1D nezdinde görüşülen davada; 28.07.2009 tarihinde Bayındır Grubunun talepleri esastan reddedilmiş olup Grubun tazminat taleplerine ilişkin hakkını yerel mahkemeler nezdinde arayabileceği karara bağlanmıştır.

2009 yılında borçlu Bayındır Grubundan bir tahsilat sağlanamamış olmakla birlikte borçlu grup ile ilişkili firmalardan toplam 3,72 milyon USD tahsil edilmiş olup bankanın Fona devredildiği tarihten 31.12.2009 tarihine kadar sağlanan tahsilat toplamı 26,49 milyon USD'dir.

4.1.6.5.13. SÜMERBANK A.Ş.

Fon'a Devir İşlemleri

21.12.1999 tarih ve 99/13765 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla Bankanın yönetim ve denetimi ile hisse senetlerinin mülkiyetinin Fon'a intikalinin uygun görülmesi üzerine, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu İdare Meclisi'nin 22.12.1999 tarih ve 75 sayılı Kararı uyarınca, 4491 sayılı Kanun ile değişik 4389 sayılı Bankalar Kanununun 14.maddesinin 5. Fıkrasının (ab) bendi kapsamında Bankanın 24 trilyon TL'lik ödenmiş sermayesi tutarındaki zararı Fon tarafından devralınarak, aynı tutardaki karşılığı ilgili Bankaya ödenmiş ve hisselerinin tamamı Banka pay defterine Fon adına kaydedilmiştir.

Mali Bünyenin Güçlendirilmesi

Fon Yönetim Kurulu'nun 08.01.2001 tarih ve 1 sayılı kararı gereğince 31.12.2000 tarihine kadar kanuni karşılık yükümlülüklerinin sıfıra düşürülmesi ve döviz

pozisyon oranını tutturamaması nedeniyle doğacak cezai faizlerden muaf tutulması uygulamasına ikinci bir karara kadar devam edilmesine, 26.01.2001 tarih ve 17 sayılı karar ile de Mevduat Munzam Karşılıkları, Umumi Disponibilite, Likidite ve Döviz Pozisyon Oranı, Yabancı Para Net Pozisyon/Sermaye Tabanı ve Yabancı Para Net Vadeli İşlem Pozisyonu/Sermaye Tabanı Rasyosu, Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu ve Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu ile ilgili öngörülen miktar ve oranlar yerine getirme yükümlülüğünün, karar tarihinde başlamak üzere bir yıl süre ile dondurulmasına ve devir tarihi öncesinden gelen bu yükümlülüklerle ilişkin cezalarının kaldırılmasına karar verilmiştir.

Piyasa koşullarından kaynaklanan likidite ihtiyacının karşılanması, Banka'nın zarar üretmesinin durdurulması ve sağlıklı bir yapıya kavuşturulmasının temini amacıyla muhtelif tarihlerde mevduat ve ihtiyati yedek akçe hesabında muhasebeleştirilmek üzere özel tertip devlet tahvilleri aktarılmıştır.

Banka Hakkında Yapılan Diğer İşlemler

Bankanın devirden önce yönetim ve denetimine sahip olan ortaklarının kullandıkları kaynakların, 4491 sayılı Kanunla değişik 4389 sayılı Bankalar Kanununun 14/5. maddesinin (b) bendinin (ba) alt bendi hükmü uyarınca 60 gün içinde iade veya tazmin edilmesi için ortaklara noter kanalıyla ihtarnameler çekilmiştir. İade ve tazmin talebine rağmen ödenmeyen tutarların tahsilini teminen Bankalar Yeminli Murakıpları'nca düzenlenen Mali Bünye Raporlarına göre, Bankanın yönetim ve denetimini doğrudan veya dolaylı olarak tek başına veya birlikte elinde bulunduran banka ortakları aleyhine alacak davası açılmıştır.

Bankalar Yeminli Murakıpları tarafından sorumlu oldukları tespit edilen Sümerbank A.Ş. eski yöneticileri hakkında, Banka zararı nedeniyle Bankalar Kanunu'nun 17. nci maddesine istinaden şahsi iflas davaları açılmış mal varlıkları üzerine ihtiyati tedbir konulmuş, yurt dışına çıkışları yasaklanmıştır.

Sümerbank A.Ş.'nin satışına ilişkin olarak hazırlanan Eylem Planı uygulamaya konulmuş, söz konusu plan çerçevesinde, anılan bankanın hisselerini satın almak üzere başvuracaklarda aranılacak koşullar, 5.11.2000 tarih ve 24221 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun "Banka Kuruluşunda veya Mevcut Bankaların Hisselerinin Devralınmasında ya da Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Bünyesinde Bulunan Bankaların Hisselerini Satın Almak Üzere Başvuracaklarda

Aranacak Koşullara İlişkin Karar" ile belirlenmiş ve başvurulardan istenilecek belgelere ilişkin "Bankaların Kuruluşu ve Hisse Devirleri İçin Yapılacak İzin Başvurularının Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik" ise 19.11.2000 tarih ve 24235 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 23.12.2000 ve 12.01.2001 tarihli kararlarıyla gerekli koşulları taşıyan alıcı belirlenmiş ve bu alıcının, Banka nezdinde ön inceleme yapmasına olanak sağlanmıştır. Ancak yeterli teklif gelmemesi nedeniyle Bankanın satış işlemleri gerçekleştirilememiştir.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 26.01.2001 tarih ve 160 sayılı kararına istinaden, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 26.01.2001 tarih ve 17 sayılı kararı uyarınca öngörülen satış prosedürleri gerçekleştirilemeyen Egebank A.Ş., Yurt Ticaret ve Kredi Bankası A.Ş. Tütüncüler Bankası Yaşar Bank A.Ş. ile satışa sunulması mümkün görülmeyen Bank Kapital A.Ş. tüm aktif ve pasifiyle Sümerbank A.Ş. bünyesinde devren birleştirilmiştir.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 17.04.2001 tarih ve 230 sayılı kararına istinaden, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun 18.04.2001 tarih ve 69 sayılı kararı ile de Ulusal Bank T. A.Ş.'nin tüm aktif ve pasifiyle Sümerbank A.Ş. bünyesinde devren birleştirilmiştir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 28.05.2001 tarih ve 92 sayılı kararıyla belirlenen koşullarda Sümerbank A.Ş. hisselerinin satışa sunulmasına ve bu hususların Resmi Gazete'de yayımlanmasına karar verilmiştir. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 13.06.2001 tarih ve 320 sayılı Kararı ile Banka sahibi olacaklarda aranan koşulları taşıyan yatırımcının Bankada ön inceleme yapmasına olanak sağlanmıştır.

Sunulan teklif üzerinde yapılan değerlendirmeler sonucunda, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 31.07.2001 tarih ve 148 sayılı kararı ile hisselerinin tamamı Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na ait olan Sümerbank A.Ş.'nin yönetim ve hisse senetlerinin Ordu Yardımlaşma Kurumu (OYAK)'na devredilmesine karar verilmiş, 09.08.2001 tarihli hisse devir sözleşmesine istinaden Sümerbank A.Ş.'nin hisseleri 10.08.2001 tarihinde Ordu Yardımlaşma Kurumu (OYAK)'na devredilmiştir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun 08.08.2001 tarih ve 157 sayılı kararıyla Bankanın OYAK'a devredilmeyen bilanço kalemleri Fon'a ve Fon bünyesinde faaliyet gösteren diğer Bankalara aktarılmıştır.

Sümerbank A.Ş.'nin tüzel kişiliği sona ermek suretiyle Oyak Bank A.Ş.'ne devredilmesine ilişkin Sümerbank A.Ş. ve Oyak Bank A.Ş.'nin Genel Kurul kararları, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 02.01.2002 tarih ve 569 sayılı kararı ile uygun görülmüş olup, Sümerbank A.Ş., 11.01.2002 tarihi itibarıyla tüzel kişiliği sona ermek suretiyle Oyak Bank A.Ş.'ne devredilmiştir. Söz konusu devir 15.01.2002 tarih ve 5465 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayımlanmıştır.

Garipoğlu Grubu ile 12.08.2004 tarihinde ana protokol, mevcut ödeme planının revize edilmesi hususunda 07.01.2009 tarihinde ise ek protokol imzalanmıştır. Ancak Grubun protokol hükümlerine aykırı girişimlerde bulunduğu yönündeki tespitler nedeniyle Gruba dahil 33 adet gayri faal şirketin mevcut yöneticilerine ek olarak gerekli atamalar yapılmıştır.

Fon Kurulu Kararı ile Garipoğlu Grubu protokolüyle ilgili olarak temerrüt hükümlerinin uygulanmasına karar verilmiş, Gruba dahil toplam 73 adet şirketin temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi Fon tarafından devralınmıştır.

Garipoğlu Grubundan 2009 yılında 42,22 milyon USD'lik kısmı aynı olmak üzere toplam 57,81 milyon USD tahsil edilmiştir. 31.12.2009 tarihi itibarıyla Gruptan yapılan toplam tahsilat 166,87 milyon USD'ye ulaşmıştır.

4.1.6.5.14. İMAR BANKASI A.Ş.

6183 sayılı Kanun hükümleri uyarınca haczedilen mal, hak ve varlıkların 6183 sayılı Kanun hükümleri ile Mülga 4389 sayılı Bankalar Kanununun 5354 sayılı Kanunla değişik 15'inci maddesi hükümleri çerçevesinde takip ve tahsilat işlemlerine devam edilmiştir.

2009 yılında 192,61 milyon USD'lik kısmı Grubun yurt dışında bulunan hesaplarına yapılan takiplerden olmak üzere toplam 197,43 milyon USD tahsil edilmiştir. 31.12.2009 tarihi itibarıyla Gruptan 7.221,11 milyon USD tutarında tahsilat sağlanmıştır.

4.1.6.5.15.EGEBANK A.Ş.

Fon'a Devir İşlemleri

22.12.1999 tarih ve 23914 sayılı (mükerrer) Resmi Gazete'de yayımlanan 99/13765 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Egebank A.Ş.'nin temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi 4491 sayılı Kanun ile değişik 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 14. maddesinin 3. ve 4. fıkralarına, göre Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilmiş ve Bankalar Kanunu'nun 14. maddesinin 5 (ab) fıkrası çerçevesinde, 25 trilyon TL ödenmiş sermayesi tutarındaki zararının Fon tarafından devralınarak aynı tutardaki karşılığı ilgili Bankaya ödenmiş ve söz konusu Bankanın hisselerinin tamamı Fon adına kaydedilmiştir. Anılan Bakanlar Kurulu Kararı'nın 4(b) maddesi çerçevesinde, Devlet Bakanı onayıyla Bankaların mevcut Yönetim ve Denetim Kurulu üyeleri görevden alınmış ve yerlerine yeni üyeler atanmıştır.

Mali Bünyenin Güçlendirilmesine Yönelik İşlemler

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu İdare Meclisi'nin 29.12.1999 tarih ve 88 sayılı kararı ile 4491 sayılı Kanun ile değişik 4389 sayılı Bankalar Kanununun 14/6 (b) bendi uyarınca Egebank A.Ş.'nin kanuni karşılık yükümlülüklerini gerçekleştirememesinden dolayı doğmuş ve doğacak cezai faizlerinin kaldırılmasına karar verilmiştir.

4491 sayılı Kanun ile değişik 4389 sayılı Bankalar Kanununun 14/6 (b) bendi uyarınca Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu İdare Meclisi'nin 04.01.2000 tarih ve 1 sayılı kararı ile Egebank A.Ş.'nin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde mevcut mevduat munzam karşılık tutarlarının ilgili bankanın ihtiyaçları çerçevesinde iade edilmesine karar verilmiştir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun muhtelif tarihli kararları çerçevesinde likiditenin güçlendirilmesini teminen Bankaya vadesiz mevduat yapılmıştır. Ayrıca Bankanın zarar üretmesinin durdurulması ve sağlıklı bünyeye kavuşturulmasının temini amacıyla ihtiyati yedek akçe hesabında muhasebeleştirilmek üzere bankaya Devlet İç Borçlanma Senetleri aktarılmıştır.

Banka Hakkında Yapılan Diğer İşlemler

4491 sayılı Kanunla değişik 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 14-5 (b) maddesi kapsamında anılan Kanununun 14. maddesinin 3 ve 4 numaralı fıkralarına göre Fon'a devredilen Egebank A.Ş.'nin yönetim ve denetimini doğrudan veya dolaylı olarak tek başına veya birlikte elinde bulunduran ortaklarından, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu İdare Meclisi'nin 29.12.1999 tarih ve 86 sayılı kararı çerçevesinde mal beyanı talep edilmiş, mal varlıkları üzerine her türlü muhafaza tedbiri alınması konusunda ilgili mahkemelerden alınan ihtiyati tedbir kararları uygulanmış ve gerçek kişi ortakların yurtdışına çıkmalarının yasaklanması sağlanmıştır

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu İdare Meclisi'nin 14.02.2000 tarih ve 18 sayılı kararı çerçevesinde söz konusu ortakların kullandıkları belirlenen kaynakların tahsilini teminen iade ve tazmin talebinde bulunulmuş olup, iade ve tazmin talebine rağmen ödenmeyen tutarlar nedeniyle ilgili mahkemelerde alacak davaları açılmıştır.

4491 sayılı Kanun ile değişik 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 17. maddesinin 2. fıkrası uyarınca, Bankalar Yeminli Murakıpları'nca sorumlu oldukları tespit edilen Egebank A.Ş. yöneticilerinin muhtelif tarihli Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu Kararları çerçevesinde şahsi sorumlulukları yoluna gidilerek şahsi iflasları istenilmiş, ilgililerden mal beyannamesi talep edilmiş ve alınan mahkeme kararları uyarınca mal varlıkları üzerine ihtiyati tedbir uygulanarak yurtdışına çıkmalarının yasaklanması sağlanmıştır.

Aralarında Egebank A.Ş.'nin de bulunduğu Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu bünyesinde bulunan bankaların satışına ilişkin olarak uygulamaya konulan 17.11.2000 tarihli Eylem Planı çerçevesinde yapılan değerlendirmeler sonucu yatırımcıların ilgi göstermemeleri nedeniyle gerekli talep koşulları oluşmayan Egebank A.Ş. hakkında Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 26.01.2001 tarih ve 160 sayılı kararıyla Bankanın tüm aktif ve pasifiyle Sümerbank A.Ş. bünyesinde devren birleştirilmesine, devir suretiyle birleştirme işlemlerinin 20.02.2001 tarihine kadar gerçekleştirilmesine, müteakiben Sümerbank A.Ş. bünyesinde birleştirilen Bankanın mevduat kabul etme ve bankacılık yapma izninin yeni bir Kurul kararıyla kaldırılmasına, birleşen bankanın tüm hak ve yükümlülüklerinin Sümerbank A.Ş.'ne hukuken devrinin temin edilmesinden sonra tüzel kişiliğinin sona erdirilerek Ticaret Sicilinden terkininin sağlanmasına karar verilmiştir.

Bu kapsamda 18.02.2001 tarih ve 24322 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 17.02.2001 tarih 178 sayılı karar ile de Egebank A.Ş.'nin bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni 4389 sayılı Bankalar Kanununun 14. maddesine istinaden kaldırılmıştır.

Egebank Grubu borçlularına ilişkin takip ve tahsil işlemlerine devam edilmektedir. Bu çerçevede Grup borçlularına ait muhtelif taşınmazların satışından toplam 950 bin USD (1,48 milyon TL) tahsil edilmiş olup bu tutarın dava süreçlerinin devam etmesi nedeniyle 406 bin USD'si blokeli hesaplarda takip edilmektedir.

Demirel Grubundan 2009 yılında 1,26 milyon USD tahsilat sağlanmış olup 31.12.2009 itibarıyla yapılan toplam tahsilat tutarı 127,47 milyon USD'dir.

4.1.6.5.16. ESKİŞEHİR BANKASI T.A.Ş.

Fon'a Devir İşlemleri

22.12.1999 tarih ve 23914 sayılı (mükerrer) Resmi Gazete'de yayımlanan 99/13765 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla Bankanın temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi ile hisse senetlerinin mülkiyetinin Fona intikalinin uygun görülmesi üzerine, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu İdare Meclisi'nin 22.12.1999 tarih ve 75 sayılı Kararı uyarınca, 4491 sayılı Kanun ile değişik 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 14 maddesinin 5 fıkrasının (ab) bendi kapsamında, Bankanın 45 trilyon TL ödenmiş sermayesi tutarındaki zararı devralınarak aynı tutardaki karşılığı ilgili Bankaya ödenmiş ve hisselerin tamamı Banka pay defterine Fon adına kaydedilmiştir.

Anılan Bakanlar Kurulu Kararının 4 (b) maddesi uyarınca, Eskişehir Bankası T.A.Ş.'nin mevcut Yönetim ve Denetleme Kurulu üyeleri Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun önerisi ve Devlet Bakanı'nın onayı ile görevden alınmış ve belirlenen yeni Yönetim ve Denetleme Kurulu üyeleri görevlerine atanmışlardır.

Mali Bünyenin Güçlendirilmesi

Bankalar Kanunu'nun 14 maddesinin 6 fıkrası kapsamında muhtelif tarihli Fon İdare Meclisi Kararları gereğince, Eskişehir Bankası T.A.Ş.'nin kanuni karşılık yükümlülüklerini gerçekleştirmemesi nedeniyle doğmuş ve doğacak cezai faizleri kaldırılmış, kanuni karşılık yükümlülükleri 31.12.2000 tarihine kadar sıfıra düşürülmüş,

ayrıca, söz konusu Bankanın döviz pozisyon oranını tutturamaması nedeniyle doğmuş ve 31.12.2000 tarihine kadar doğacak cezai faizlerden muaf tutulmuştur. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nca adı geçen bankanın döviz pozisyon oranını tutturamaması nedeniyle doğacak cezai faizlerden ve kanuni karşılık yükümlülüklerinden muaf tutulması uygulanmasına ikinci bir karara kadar devam edilmesine karar verilmiştir.

Muhtelif tarihlerde Fon İdare Meclisi Kararlarıyla Bankanın likidite ihtiyacının karşılanması, Bankanın zarar üretmesinin durdurulması ve sağlıklı bir yapıya kavuşturulmasının temini amacıyla Banka'ya Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından muhtelif tarihlerde mevduat ve ihtiyati yedek akçelerde muhasebeleştirilmek üzere Özel Tertip Devlet Tahvili aktarılmıştır.

Banka Hakkında Yapılan Diğer İşlemler

4491 sayılı Kanunla değişik 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 14-5 (b) maddesi kapsamında, anılan Kanununun 14 maddesinin 3 ve 4 numaralı fıkralarına göre Fon'a devredilen Eskişehir Bankası T.A.Ş.'nin yönetim ve denetimini doğrudan veya dolaylı olarak tek başına veya birlikte elinde bulunduran ortaklarından, Fon İdare Meclisi'nin muhtelif tarihli kararları çerçevesinde mal beyanı talep edilmiş ve mal varlıkları üzerine her türlü muhafaza tedbiri alınması konusunda ilgili mahkemelerden alınan ihtiyati tedbir kararları uygulanmış ve gerçek kişi ortakların yurtdışına çıkmalarının yasaklanması sağlanmış, ayrıca söz konusu ortakların kullandıkları belirlenen kaynakların tahsilini teminen iade ve tazmin talebinde bulunulmuş olup, iade ve tazmin talebine rağmen ödenmeyen tutarlar nedeniyle ilgili mahkemelerde alacak davası açılmıştır.

4491 sayılı Kanun ile değişik 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 17 maddesi uyarınca, Bankalar Yeminli Murakıpları Raporlarında sorumlu oldukları belirtilen Eskişehir Bankası T.A.Ş.'nin yöneticilerinin şahsi sorumlulukları yoluna gidilerek şahsi iflasları istenilmiş, ilgililerden mal beyannamesi talep edilmiş, alınan mahkeme kararları uyarınca mal varlıkları üzerine ihtiyati tedbir uygulanarak yurtdışına çıkmalarının yasaklanması sağlanmıştır.

Aralarında Eskişehir Bankası T.A.Ş.'nin de bulunduğu Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu bünyesinde bulunan bankaların satışına ilişkin olarak uygulamaya konulan 17.11.2000 tarihli Eylem Planı ile 05.11.2000 tarih ve 24221 sayılı Resmi Gazete'de

yayımlanan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun "Banka kuruluşunda veya Mevcut Bankaların Hisselerinin Devralınmasında ya da Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Bünyesinde Bulunan Bankaların Hisselerini Satın Almak Üzere Başvuracaklarda Aranacak Koşullara İlişkin Karar" ve 19.11.2000 tarih ve 24235 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Bankaların Kuruluşu ve Hisse Devirleri için Yapılacak İzin Başvurularının Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik" çerçevesinde; Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 26.01.2001 tarih ve 160 sayılı kararıyla gizlilik anlaşmaları yapmak suretiyle inceleme yapmalarına izin verilen yatırımcıların ihaleden çekilmeleri ya da başvuru sahibi yatırımcıların Banka sahibi olacaklarda aranan niteliklere sahip olmamaları nedeniyle, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 15.06.2001 tarih ve 346 sayılı kararı uyarınca, öngörülen satış prosedürü gerçekleştirilemeyen Eskişehir Bankası T.A.Ş.'nin, tüm aktif ve pasifleriyle Etibank A.Ş. bünyesinde devren birleştirilmesine, devir suretiyle birleştirme işlemlerinin 02.07.2001 tarihine kadar gerçekleştirilmesine, Etibank A.Ş. bünyesinde birleştirilen Eskişehir Bankası T.A.Ş.'nin mevduat kabul etme ve bankacılık işlemleri yapma izninin 02.07.2001 tarihi itibarıyla kaldırılmasına, birleşen bankanın tüm hak ve yükümlülüklerinin Etibank A.Ş.'ne hukuken devrinin temin edilmesinden sonra tüzel kişiliğinin sona erdirilerek Ticaret Sicilinden terkinin sağlanması kararlaştırılmış, Eskişehir Bankası T.A.Ş.'nin Beyoğlu 2. Noterliği'nden 06.12.2001 tarih ve 33830 sayı ile onaylı yönetim kurulu kararının tescil ve ilanı 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine uygun olarak İstanbul Ticaret Sicili Memurluğu'nca 14.12.2001 tarihinde tescil edildiği ilan olunmuştur.

4.1.6.5.17. YAŞARBANK A.Ş.

Fon'a Devir İşlemleri

22.12.1999 tarih ve 23914 sayılı (mükerrer) Resmi Gazete'de yayımlanan 99/13765 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile T. Tütüncüler Bankası Yaşarbank A.Ş.'nin temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi 14. maddenin 3. fıkrasına göre Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilmiş ve anılan Kanun'un 14. maddesinin 5. fıkrasına göre söz konusu Bankanın hisse senetlerinin mülkiyetinin Fon'a intikalinin uygun görülmesi üzerine, Bankalar Kanunu'nun 14. maddesinin 5 (ab) fıkrası çerçevesinde, Bankanın 27 trilyon TL'lık ödenmiş sermayesi tutarındaki zararı Fon

tarafından devralınarak aynı tutardaki karşılıkları ilgili Bankaya ödenmiş ve söz konusu Bankanın hisselerinin tamamı Fon adına kaydedilmiştir.

99/13765 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 4-b maddesi uyarınca, söz konusu Bankanın mevcut Yönetim Kurulu Üyeleri ve Denetleme Kurulu Üyelerinin görevden alınması ve 4389 sayılı Bankalar Kanununun 9. maddesinde belirtilen nitelikleri taşıyan Yönetim Kurulu Üyeleri ve Denetçilerinin atanması konusu Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Devlet Bakanlı'ğına teklif edilmiş ve alınan onay ile yeni Yönetim ve Denetim kurulu üyeleri atanmıştır.

4491 sayılı Kanun ile değişik 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 17. maddesinin 2. fıkrası uyarınca, Bankalar Yeminli Murakıpları Raporlarında sorumlu oldukları belirtilen Yaşarbank A.Ş., yöneticilerinin Fon İdare Meclisi kararı çerçevesinde şahsi sorumlulukları yoluna gidilerek şahsi iflasları istenilmiş, ilgililerden mal beyannamesi talep edilmiş, alınan mahkeme kararları uyarınca mal varlıkları üzerine ihtiyati tedbir uygulanarak yurtdışına çıkmalarının yasaklanması sağlanmıştır.

Mali Bünyenin Güçlendirilmesi

Bankalar Kanunu'nun 14. maddesinin 6. fıkrası kapsamında muhtelif tarihli Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu Kararları gereğince, Yaşarbank A.Ş.'nin kanuni karşılık yükümlülüklerini gerçekleştirememesi nedeniyle doğmuş ve doğacak cezai faizleri kaldırılmış, kanuni karşılık yükümlülükleri ikinci bir karar tarihine kadar sıfıra düşürülmüş, ayrıca söz konusu Bankanın döviz pozisyon oranını tutturamaması nedeniyle doğmuş ve doğacak cezai faizlerden ikinci bir karar tarihine kadar muaf tutulmuştur.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun muhtelif tarihli kararları çerçevesinde likiditenin güçlendirilmesini teminen Banka'ya TL cinsinden mevduat yapılmıştır. Ayrıca, Banka'nın zarar üretmesinin durdurulması ve sağlıklı bir bünyeye kavuşturulmasının temini amacıyla ihtiyati yedek akçe hesabında muhasebeleştirilmek üzere Devlet İç Borçlanma Senetleri Banka'ya aktarılmıştır.

Banka Hakkında Yapılan Diğer İşlemler

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu kararları ile Bankalar Yeminli Murakıpları tarafından sorumlu oldukları tespit edilen Banka eski yöneticilerinin mal

varlıkları üzerine her türlü muhafaza tedbirinin alınması ve yurt dışına çıkmalarının yasaklanması istemiyle Bankaya verdikleri zarar nedeniyle şahsi iflaslarının istenmesine karar verilmiştir.

Yaşarbank A.Ş.'nin satışına ilişkin olarak hazırlanan Eylem Planı uygulamaya konulmuş, söz konusu plan çerçevesinde, anılan bankanın hisselerini satın almak üzere başvuracaklarda aranılacak koşullar, 5.11.2000 tarih ve 24221 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun "Banka Kuruluşunda veya Mevcut Bankaların Hisselerinin Devralınmasında ya da Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Bünyesinde Bulunan Bankaların Hisselerini Satın Almak Üzere Başvuracaklarda Aranacak Koşullara İlişkin Karar" ile belirlenmiş ve başvurulardan istenilecek belgelere ilişkin "Bankaların Kuruluşu ve Hisse Devirleri İçin Yapılacak İzin Başvurularının Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik" ise 19.11.2000 tarih ve 24235 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 26.01.2001 tarih ve 17 sayılı kararıyla öngörülen satış prosedürleri gerçekleştirilemeyen Yaşarbank A.Ş. ile birlikte Sümerbank A.Ş., Egebank A.Ş., Yurtbank A.Ş., satışa sunulması mümkün görülmeyen Bank Kapital T.A.Ş.'nin tüm aktif ve pasifleriyle Sümerbank A.Ş. bünyesinde devren birleştirilmesine karar verilmiştir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 16.02.2001 tarih ve 23 sayılı kararıyla Sümerbank A.Ş. bünyesinde devren birleştirilmesine karar verilen Egebank A.Ş., Yurt Ticaret ve Kredi Bankası A.Ş., Yaşarbank A.Ş. ile Bank Kapital T.A.Ş.'nin mevduat kabul ve bankacılık işlemleri yapma izinlerinin kaldırılması hususunda BDDK'na başvurulmasına karar verilmiştir. BDDK'nun 17.02.2001 tarih ve 178 sayılı kararıyla anılan bankaların bankacılık yapma ve mevduat kabul etme izninin 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 14. Maddesine istinaden kaldırılmasına karar verilmiştir.

4.1.6.5.18. ULUSAL BANK T.A.Ş.

Fon'a Devir İşlemleri

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 28.02.2001 tarih ve 189 sayılı kararıyla Ulusal Bank T.A.Ş.'nin yönetim ve denetimi ile hisse senetlerinin mülkiyeti 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 14.maddesinin (3) numaralı fıkrasına istinaden Fon'a

intikal etmiş, müteakiben, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 28.02.2001 tarih ve 25 sayı ile aldığı kararla, Bankalar Kanunu'nun 14.maddesinin 5 (ab) fıkrası çerçevesinde, adı geçen Banka'nın 34 trilyon TL ödenmiş sermayesi tutarındaki zararı Fon tarafından devralınmış, aynı tutardaki karşılığı ilgili Banka'ya ödenmiş ve anılan Banka hisse senetlerinin tamamı Banka pay defterine Fon adına kaydedilmiştir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 28.02.2001 tarih ve 26 sayılı kararıyla Bankalar Kanunu'nun 9. maddesi paralelinde Banka'nın yönetim ve denetim kurullarına yeni üyeler atanmıştır.

Mali Bünyenin Güçlendirilmesi

Banka'nın rehabilitasyonu ile mali sistemde güven ve istikrarın sağlanmasını teminen, T.C Merkez Bankası'nın da görüşü paralelinde, Bankalar Kanunu'nun 14. maddesinin (6) numaralı fıkrasının (b) bendi uyarınca Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 28.02.2001 tarih ve 28 sayılı kararıyla Ulusal Bank T.A.Ş.'nin kanuni karşılık yükümlülüklerinin ikinci bir karar tarihine kadar sıfıra düşürülmesine, kanuni karşılık yükümlülüklerini gerçekleştirmemesinden dolayı doğmuş ve doğacak cezai faizlerinin ikinci bir karar tarihine kadar kaldırılmasına ve T.C. Merkez Bankası nezdinde mevcut mevduat munzam karşılıklarının adı geçen Banka'ya iade edilmesine karar verilmiştir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun muhtelif tarihli kararları çerçevesinde likiditenin güçlendirilmesini teminen Banka'ya TL ve YP cinsinden faizsiz ve vadesiz mevduat yapılmıştır. Ayrıca, Banka'nın zarar üretmesinin durdurulması ve sağlıklı bir bünyeye kavuşturulmasının temini amacıyla ihtiyati yedek akçe hesabında muhasebeleştirilmek üzere Devlet İç Borçlanma Senetleri Banka'ya aktarılmıştır.

Banka Hakkında Yapılan Diğer İşlemler

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 17.04.2001 tarih ve 230 sayılı kararına istinaden aldığı, 18.04.2001 tarih ve 69 sayı kararda, Ulusal Bank T.A.Ş.'nin, Sümerbank A.Ş. bünyesinde tüm aktif ve pasifleriyle devren birleştirilmesine ve yine Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 08.05.2001 tarih ve 290 sayılı kararı ile aynı

Banka'nın bankacılık yapma ve mevduat kabul etme izninin 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 14.maddesine istinaden kaldırılmasına karar verilmiştir.

Bankanın ticaret sicilindeki kaydı 15.08.2001 tarihinde silinmiştir.

4.1.6.5.19. SİTEBANK A.Ş.

Fon'a Devir İşlemleri

Zararının özkaynaklarının üzerinde gerçekleştiği tespit edilen Banka'nın, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 09.07.2001 tarih ve 379 sayılı kararıyla temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetiminin 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 14.maddesinin (3) numaralı fıkrasına istinaden Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilmesine karar verilmiştir.

Bankalar Kanunu'nun 14 üncü maddesinin (5) numaralı fıkrasının (a) bendinin (ab) alt bendi hükmünün uygulanarak, TMSF'nin 10.07.2001 tarih ve 130 sayılı kararıyla hisse senetlerinin Banka zararının ödenmiş sermayeye tekabül eden TL 9 trilyon tutarındaki kısmının adı geçen Banka'ya aynı tutarda yapılacak ödeme karşılığında devralınmasına ve hisse senetlerinin Banka pay defterine Fon adına kaydedilmesinin Banka Yönetim Kurulu Başkanlığı'ndan istenilmesine karar verilmiştir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 10.07.2001 tarih ve 131 sayılı kararı ile de Banka'nın mevcut yönetim ve denetim kurullarında görevli kişilerin görevlerinden alınarak yerlerine yenilerinin atanmasına karar verilmiştir.

Mali Bünyenin Güçlendirilmesi

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 10.07.2001 tarih ve 132 sayılı kararıyla, kanuni karşılık yükümlülüklerinin ikinci bir karara kadar sıfıra düşürülmesine, kanuni karşılık yükümlülüklerini gerçekleştirememesinden dolayı doğmuş ve doğacak cezai faizlerinin kaldırılmasına, T.C. Merkez Bankası nezdinde mevcut mevduat münzam karşılıklarının adı geçen bankaya iade edilmesine, döviz pozisyon oranını tutturamaması nedeniyle doğmuş cezai faizlerinin kaldırılmasına ve bu nedenle doğacak cezai faizlerden ikinci bir karar tarihine kadar muaf tutulmasına karar verilmiştir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu kararı çerçevesinde likiditenin güçlendirilmesini teminen Banka'ya faizsiz ve vadesiz mevduat sağlanmıştır. Ayrıca, Banka'nın zarar üretmesinin durdurulması ve sağlıklı bir bünyeye kavuşturulmasının temini amacıyla ihtiyati yedek akçe hesabında muhasebeleştirilmek üzere Devlet İç Borçlanma Senetleri aktarılmıştır.

Banka Hakkında Yapılan Diğer İşlemler

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu 08.08.2001 tarih ve 160 sayılı kararıyla, Sitebank A.Ş.'nin hisselerinin satılmasına ve bu hususların Resmi Gazete'de yayımlanmasına karar verilmiştir.

Banka ile ilgilenen yatırımcıların, Bankalar Kanunu ile 05.11.2000 tarih ve 24221 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun "Banka Kuruluşunda veya Mevcut Bankaların Hisselerinin Devralınmasında ya da TMSF Bünyesinde Bulunan Bankaların Hisselerini Satın Almak Üzere Başvuracaklarda Aranılan Koşullara İlişkin Karar"ında yer alan koşulları taşıması gözönünde bulundurulmuş, bu koşulları taşıyan yatırımcılarla gizlilik anlaşması yapılarak, adı geçen bankada 07.09.2001 tarihine kadar inceleme yapmalarına izin verilmiştir.

Kurum'a gönderilen başvuru dosyalarının incelenmesi ve Kurum görüşünün de değerlendirilmesi sonucunda Sitebank A.Ş.'nin hisselerinin satışı konusunda Nova Bank S.A. ile hisse devir sözleşmesi görüşmelerinin başlatılmasına karar verilmiş ve fiili hisse devri 25.01.2002 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

4.1.6.5.20. MİLLİ AYDIN BANKASI T.A.Ş.

Fon'a Devir İşlemleri

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 09.07.2001 tarih ve 381 sayılı Kararıyla Milli Aydın Bankası T.A.Ş.'nin temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 14. maddesinin (3) numaralı fıkrasına istinaden Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilmiş ve 55 trilyon TL ödenmiş sermaye tutarındaki zararının, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 10.07.2001 tarih ve 128 sayılı kararıyla anılan Kanun'un 14.maddesinin (5) numaralı

fıkrasının (a) bendinin (ab) alt bendi uyarınca Fon tarafından devralınması sonucu, adı geçen Banka hisse senetlerinin mülkiyeti Fon'a geçmiştir.

Fon Yönetim Kurulu'nun 10.07.2001 tarih ve 129 sayılı kararı uyarınca; söz konusu Banka'nın Fon'a devrinden önceki yönetim ve denetim kurulu üyeleri görevden alınarak yerlerine yeni üyeler atanmıştır.

Mali Bünyenin Güçlendirilmesi

Bankalar Kanunu'nun 14-6 (b) maddesi uyarınca, Fon Yönetim Kurulu'nun 10.07.2002 tarih ve 129 sayılı kararı çerçevesinde Milli Aydın Bankası A.Ş.'nin kanuni karşılık yükümlülüğünü gerçekleştirememesinden dolayı doğmuş ve doğacak cezai faizleri kaldırılmış, kanuni karşılık yükümlülüğü ikinci bir karar tarihine kadar sıfıra düşürülmüş, T.C. Merkez Bankası nezdinde mevcut mevduat munzam karşılığı adı geçen Bankaya iade edilmiş, ayrıca döviz pozisyon oranını tutturamaması nedeniyle doğmuş cezai faizleri kaldırılmış ve bu nedenle doğacak cezai faizleri ertelenmiştir.

Banka Hakkında Yapılan Diğer İşlemler

Diğer taraftan, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun Tarışbank A.Ş.'nin Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilmesine ilişkin kararının iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle Tarış Pamuk, Tarış Üzüm, Tarış İncir ve Tarış Zeytin ve Zeytinyağı Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri tarafından Danıştay 10. Dairesinde açılan dava, adı geçen Daire tarafından 03.10.2001 tarihinde reddedilmiş ancak, davacıların söz konusu karara Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kuruluna yaptıkları itiraz sonucunda, söz konusu Kurul tarafından 23.11.2001 tarihinde yürütmeyi durdurma kararı alınmıştır.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun 18.02.2002 tarih ve 623 sayılı karar ile Milli Aydın Bankası T.A.Ş. ile ilgili olarak, İdari Dava Daireleri Genel Kurulu tarafından verilmiş olan yürütmenin durdurulması kararının uygulanması aşamasında ortaklık haklarının, Bankanın Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devrinden önceki ortaklarına iadesine kararlaştırılmıştır.

Bu çerçevede, Bankanın Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devrinden hemen sonra Fon tarafından Banka yönetimine atanan yönetim kurulu ve denetim kurulu üyelerinin görevlerinden alınmıştır. (Bankacılık Düzenleme Denetleme Kurulu

tarafından Bankalar Kanunu'nun 14/1. maddesi uyarınca, söz konusu yönetim kurulu üyeleri tekrar atanmışlardır.) Bununla birlikte, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nca Milli Aydın Bankası T.A.Ş.'nin, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devrinde Bankaya tanınan; T.C. Merkez Bankası nezdindeki kanuni karşılıklar ve döviz pozisyon oranı ile ilgili yükümlülükleri ve bunlara ilişkin cezai faizler hususundaki muafiyetlerin tamamı kaldırılmıştır. Ayrıca, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu'nun 10.07.2001 tarih ve 128 sayılı kararıyla Milli Aydın Bankası T.A.Ş.'nin ödenmiş sermayesi tutarındaki zararının devralınması nedeniyle, adı geçen Bankaya ödenen 55 trilyon TL'lik tutarın geri istenilmesine karar verilmiş ve bu bankaya yazı ile bildirilerek söz konusu tutarın ödenmesi talep edilmiştir.

4.1.6.7. Kurumsal ve Bireysel Alacaklar

Ocak-Aralık 2009 döneminde Fon nezdinde kurumsal kredi alacakları ile ilgili olarak protokol kapsamında izlenen 7 adet grup dosyası tahsil ve tasfiye edilmiş olup halen toplam 9,81 milyon USD tutarında 9 adet borç geri ödeme sözleşmesi takip edilmektedir. RCT Varlık Yönetim A.Ş.'ye İkinci Alacak Satış İhalesi kapsamında fiziki devir, teslim ve alacak temlik işlemleri gerçekleştirilen alacak dosyaları ile ilgili olarak ise Ocak-Aralık 2009 döneminde 43 adet grup firmasına ilişkin 9,4 milyon USD tahsilat yapılarak riskleri tasfiye edilmiştir.

2009 yılında Fon nezdinde takip edilen kurumsal kredi alacakları ile ilgili olarak toplam 14,71 milyon USD, RCT Varlık Yönetim A.Ş.'ye İkinci Alacak Satış İhalesi kapsamında fiziki devir, teslim ve alacak temlik işlemleri gerçekleştirilen alacak dosyaları ile ilgili olarak ise 11,92 milyon USD olmak üzere toplam 26,63 milyon USD tutarında tahsilat gerçekleştirilmiştir.

Söz konusu dönemde bireysel kredi alacaklarından sağlanan toplam tahsilat tutarı 1,98 milyon USD olup dönem içerisinde 9.106 adet dosyaya ilişkin alacağın sona ermesi ile birlikte tasfiye edilen dosya adedi toplam 148.378 adede ulaşmıştır.

4.1.6.8. Ticari ve İktisadi Bütünlükler

Fon, Bankacılık Kanunu çerçevesinde ve 6183 sayılı Kanun hükümleri uyarınca haczediği gerçek ve tüzel kişilere ait mal, hak ve varlıkların tamamını veya bir kısmını ticari ve iktisadi bütünlük oluşturmak suretiyle satabilmektedir. Böylece Fon, satışa

konu olan ticari işletmelerin faaliyetlerini devam ettirmesini ve yüksek değerle alıcı bulmasını sağlamaktadır.

Bankacılık Kanunu gereğince gerçek ve tüzel kişilere ait varlıkların ticari ve iktisadi bütünlük kapsamında veya ayrı ayrı cebri icra yoluyla satış bedellerinden, söz konusu kişilerin devlete ve sosyal güvenlik kuruluşlarına olan borçları ile Hazine payı borçları ödendikten sonra kalan kısım kişilerin diğer kamu kurum ve kuruluşları ile üst kurullara olan borçlarına garameten taksim edilerek ödenmektedir.

Toprak Grubuna ait varlıklardan oluşturulan Kuşadası Ticari ve İktisadi Bütünlüğü 27.05.2009 tarihli ihalede 15,25 milyon TL bedelle alacağa mahsuben Fon tarafından alınmıştır. 2009 yılında 30 adet ticari ve iktisadi bütünlük oluşturulmuştur. Oluşturulan ticari ve iktisadi bütünlüklerden bir kısmının satış süreçleri başlamış, bir kısmının ise satışlarına ilişkin olarak yetkili mercilerden onay beklenmektedir.

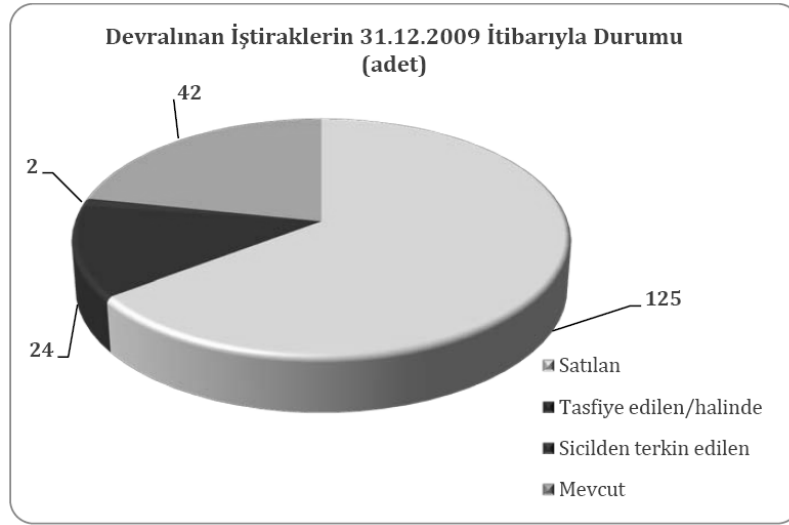
4.1.6.9. İştiraklere İlişkin Faaliyetler

Fona devredilen bankalardan ve Fona borçlu gruplardan 31.12.2009 tarihi itibarıyla toplam 192 adet iştirak Fon portföyüne alınmıştır. Ayrıca Fon, Bankacılık Kanununun 143'üncü maddesinin verdiği yetki çerçevesinde 2007 yılında RCT Varlık Yönetim A.Ş.'ye %0 1 oranında hisse ile iştirak etmiştir. 2009 yılında alman hisseler ile birlikte TMSF'nin RCT Varlık Yönetim A.Ş.'deki hisse oranı % 75,03'e ulaşmıştır. 2009 yılında devir alman iştirak hisselerine ilişkin bilgiler Tablo 15'da yer almaktadır.

Tablo 15: 2009 yılında devralınan iştirakler. (TMSF,2010:51)

Şirket Unvanı	Ödenmiş Sermayesi	TMSF Hisse Oranı	Devir Alınma Tarihi	Devir Tarihindeki Defter Değeri
Bis Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	20.000.000.-TL	% 50	10.03.2009	10.000.000.-TL
The Park Avenue Bank	8.269.000.-USD	% 25,08	03.06.2009	1.100.000.USD
RCT Varlık Yönetim Şirketi A.Ş.	20.000.000.-TL	% 74,93	02.09.2009	10.000.000.-USD
Hidrojen Peroksit Sanayi ve Ticaret A.Ş.	4.600.000.-TL	% 71,8	28.10.2009	3.302.794.-TL
Multinet Kurumsal Hizmetler A.Ş.	4.500.000.-TL	% 100	16.12.2009	4.500.000.-TL

Fon portföyüne alınan 193 iştirakin 31.12.2009 itibarıyla durumu Grafik 6'da yer almaktadır. Halen Fonun portföyünde 25 adet bağlı ortaklık ve 17 adet iştirak bulunmaktadır.

Grafik 6: Devralınan iştiraklerin 31.12.2009 itibarıyla durum. (TMSF,2010:52)

Fon tarafından devralınan iştiraklerden 31.12.2009 tarihi itibarıyla 125 adedi toplam 932 milyon USD bedelle satılmış ve hisse devirleri tamamlanmıştır. Söz konusu satışlardan 2009 yılında tamamlananlara ilişkin bilgiler Tablo 16'de yer almaktadır.

Tablo 16: 2009 yılında satışı gerçekleştirilen iştirakler. (TMSF,2010:52)

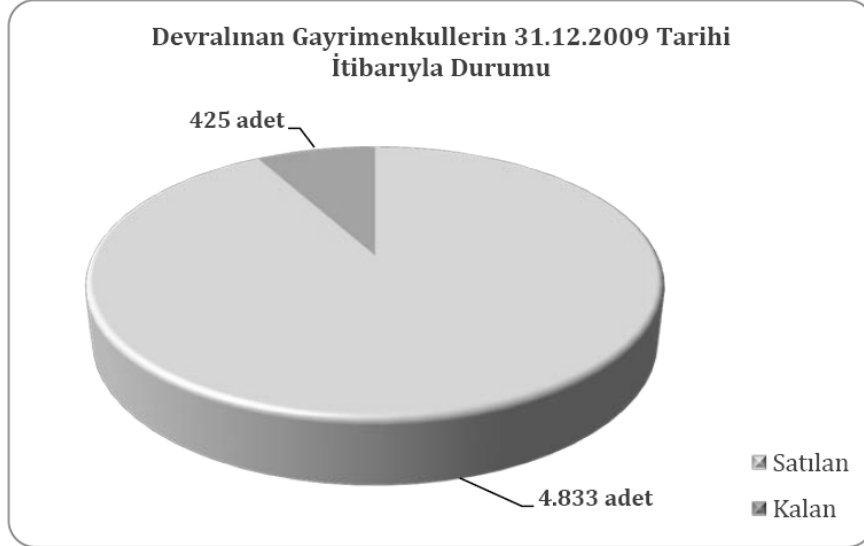
İştirak Adı	Alıcının Unvanı	TMSF Hisse Oranı	Toplam Satış Bedeli
Türk Nippon Sigorta A.Ş.	Segure Insurance Ltd.	% 1,57	57.500.-TL
Kazakhstan Ziraat International Bank	T.C. Ziraat Bankası A.Ş.	% 0,3	110.097.-USD

31.12.2009 itibarıyla 4 adet tasfiye halinde, 8 adet müflis olmak üzere toplam 12 adet iştirakin tasfiye/iflas çalışmaları devam etmektedir. 20.07.2009 tarihinde Fon iştiraki T.H. Yaşar bank GMBH' nin Ticaret Sicilinden terkin işlemi gerçekleştirilmiştir.

4.1.6.10. Gayrimenkul ve Menkullere İlişkin Faaliyetler

2009 yılında Fon alacaklarına mahsuben alman gayrimenkuller ve mahkeme kararı gereğince iade edilen gayrimenkuller sonucunda Fon portföyüne alınan gayrimenkul sayısı 49 adet artmıştır. Fon tarafından 31.12.2009 tarihi itibarıyla

toplam devralınan gayrimenkul sayısı 5.258'dir. Söz konusu gayrimenkullerin 31.12.2009 tarihi itibarıyla durumu Grafik 7'da yer almaktadır.

Grafik 7: Devralınan gayrimenkullerin 31.12.2009 tarihi itibarıyla durum. (TMSF,2010:53)

31.12.2009 tarihi itibarıyla Fon portföyüne alınan gayrimenkullerden 4.833 adedi satılmıştır. Söz konusu satışlardan 45 adedi toplam 70.503 bin TL bedelle 2009 yılında gerçekleşmiştir.

Ayrıca 2009 yılında, Fon portföyünde kayıtlı değerleri toplamı 39 bin TL olan 4 adet menkul toplam 121 bin TL bedelle satılmıştır.

4.1.6.11. Fonun Taraf Olduğu Davalar

TMSF'nin taraf olduğu dava ve takipler genel olarak 5 ana grupta takip edilmektedir. Dava ve takiplere ilişkin genel bilgiler ile 31.12.2009 tarihi itibarıyla dava ve takiplerin durumları şu şekildedir:

Banka Hakim Ortakları/Yöneticileri ile İlgili Dava ve Takipler

Fon tarafından, hisseleri Fona intikal eden bankaların eski hakim ortak ve yöneticileri aleyhine;

- Banka kaynaklarını bankanın emin şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek biçimde doğrudan veya dolaylı olarak kendi lehlerine kullanmaları nedeniyle açılmış olan iade ve tazmin davaları,
- Kanunun ve ana sözleşmenin kendilerine yüklediği görevleri yerine getirmeyerek, gerçeğe aykırı bilanço, kar ve zarar cetveli düzenleyerek ve bankacılık ilke ve teamüllerine aykırı davranışlarla usulsüz kredi kullandırarak bankayı zarara uğratmaları nedeniyle açılan mali sorumluluk davaları,
- Kanuna aykırı karar ve işlemleri ile bankanın Fona devralmasına neden olmaları sebebiyle, bankaya verdikleri zararlar sınırlı olarak açılmış bulunan şahsi iflas davaları,
- Hakim ortaklardan olan alacakların ve/veya hakim ortak dışı kurumsal kredi alacaklarının takip ve tahsili talebi ile İcra ve İflas Kanunu uyarınca yürütülen takiplere yapılan itirazların kaldırılması talebi ile açılan itirazın iptali davaları,
- Banka eski hakim ortakları ile yöneticileri aleyhine Türk Ceza Kanunu ve Bankalar Kanununun ilgili hükümleri çerçevesinde yapılan suç duyuruları üzerine açılan ceza davaları takip edilmektedir. Ayrıca, Fonun tesis ettiği işlemlere karşı söz konusu bankaların eski hakim ortak ve yöneticileri ile diğer ilgililer tarafından Fon aleyhine idari davalar açılmıştır. Dava ve icra takiplerinin 31.12.2009 tarihi itibarıyla durumu Tablo 17 ve Tablo 18'da yer almaktadır.

*Tablo 17: Banka hakim ortakları/yöneticileri ile ilgili davalar .
(TMSF,2010:54)*

	Dava Sayısı	Dava Tutarı (TL)
Fon Tarafından Açılan Davalar	708	2.535.431.311
Fona Karşı Açılan Davalar	755	70.770.006
6183 Sayılı Kanun Çerçevesinde Açılan Davalar	2.765	-
Ceza Davaları	242	-
İtirazın İptali Davaları	542	-
Toplam	5.012	2.606.201.317

*Tablo 18: Banka hakim ortakları/yöneticileri ile ilgili icra takipleri .
(TMSF,2010:54)*

	Takip Sayısı	Takip Tutarı (TL)
Fon Tarafından Açılan İcra Takipleri	767	10.158.971.402
Fona Karşı Açılan İcra Takipleri	57	14.673.695
Toplam	824	10.173.645.097

Uluslararası Dava ve Takipler

Fonun faaliyet alanı ile bağlantılı dava ve işlerle ilgili olarak; uluslararası düzeyde de dosya takibi yapılmakta olup, Fona borçlu hakim ortaklar ve diğer borçlular hakkında takip işlemleri yürütülmektedir. Takip edilen dosyalara ilişkin genel bilgiler ve önemli gelişmeler şu şekildedir:

Fon tarafından takip edilen veya hukuki ve teknik destek sağlanan; Türkiye Cumhuriyeti aleyhine ICSID nezdinde devam eden 2 adet tahkim davası ile 5 adet Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde açılmış dava bulunmaktadır.

ICSID nezdinde açılmış 1 adet davada ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde açılmış 5 adet davada Türkiye Cumhuriyetini temsil ve hukuki hizmet alımı görevi ilgili Bakanlıklara verilmiştir. Bu davalara ilişkin tüm bilgi ve belgelerin ivedilikle ilgili mercilere iletilmesi hususunda Fon tarafından gereken hassasiyet gösterilmekte ve her türlü hukuki ve teknik destek sağlanmaktadır.

Diğer taraftan, T.C. Maliye Bakanlığı Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü ile koordinasyon içinde Fon bünyesinde takip edilen 1 adet ICSID tahkim davası bulunmaktadır. Ürdün asıllı Hollanda vatandaşı Saba Fakes isimli şahıs tarafından 27.03.1986 tarihinde imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Hollanda Krallığı Arasında Yatırımların Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma " kapsamında Telsim Mobil Telekomünikasyon Hizmetleri A.Ş.'ye ("Telsim") hissedar olduğu ve Telsim varlıklarının Fon tarafından Vodafone'a satışı neticesinde zarara uğradığı iddiasıyla Türkiye Cumhuriyeti aleyhine Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü İçin Uluslararası Merkez'de ("ICSID") 19 milyar USD tazminat talebiyle tahkim yargılaması başlatılmıştır. Hakem Heyeti 01.10.2008 tarihinde açıklamış olduğu kararla usul ve esasın ayrılmasına, esasa girilmeden önce davanın ICSID'in yetkisinde olup olmadığı meselesinin görüşülmesine karar vermiştir. Yargılamanın belirtilen aşaması sona ermiş

olup Hakem Heyeti'nin davanın usulden reddedilmesi talebimize ilişkin vereceği karar beklenmektedir.

Polonya'da mukim Cementovnia Nowa Huta SA ve Polski Energetyka Holding SA şirketleri tarafından Türkiye ve Polonya Cumhuriyeti Hükümetleri arasında, 11.08.1991 tarihinde imzalanan Yatırımların Karşılıklı Korunması ve Teşviki Anlaşması'nın Türkiye Cumhuriyeti tarafından ihlal edildiği iddiasıyla, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine United Nations Commission International Trade Law ("UNCITRAL") kuralları çerçevesinde toplam 4,75 milyar USD tazminat talepli 2 adet tahkim yargılaması başlatılmış olup, söz konusu tahkim yargılamaları Hakem Heyeti'nin 23.07.2009 tarihli kararı ile sona erdirilmiştir. Ayrıca Hakem Heyeti tarafından 17.11.2009 tarihli karar kapsamında davacılar tarafından Türkiye Cumhuriyeti'ne 1.658.067,52 USD ödenmesine karar verilmiştir.

Fon tarafından, Yahya Murat Demirel'in Bank Ekspres'ten kendi şirketlerine kullandığı ve akabinde kendi şahsına ait hesaba aktardığı paralara ilişkin olarak yürüttüğü takipler kapsamında Türk Mahkemelerinden aldığı 30 milyon USD'lik kararın temyizi için 2005 yılında İngiltere ve Cayman Adaları Mahkemeleri'nde işlemler başlatılmıştır.

22.08.2008 tarihinde Cayman Adaları Mahkemesi'ne tek taraflı olarak güven (trust) hesapları üzerine kayyum atanması başvurusu yapılmış, 09.10.2009 tarihinde söz konusu başvurumuz reddedilmiştir. En üst temyiz merci olan Kraliyet Danışma Meclisine söz konusu red kararına ilişkin temyiz başvurusu yapılabilmesi için 22.01.2010 tarihinde Cayman Adaları Temyiz Mahkemesi'ne başvuru yapılmış ve mahkemenin 08.02.2010 tarihli kararı ile Kraliyet Danışma Meclisine temyiz başvurusunda bulunulmasına izin verilmiştir. Yargılama devam etmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇ

Bankalar, buldukları ekonomik sistemler içinde, paraya dair iletişimsel hizmetleri sunmalarının yanı sıra, paranın, kaynak fazlası olan birey ve kurumlardan ihtiyaç duyan birey ve kurumlara aktarılması ve bu yolla ataletten kurtulup üzerinden verim elde edilmesinde aracılık rolü üslenirler. Son derece hayati olan bu misyon özellikle global ekonomiye entegre tüm ekonomiler için vazgeçilemez bir unsurdur. Öyle ki bankacılık sisteminin var olması yetmez aynı zamanda sağlıklı ve istikrarlı olması da gerekmektedir. Reel ekonomi son derece üretken, verimli, pazar problemlerini çözmüş dahi olsa, sonuç itibariyle istikrarsız ve sağlam temeller üzerine inşa edilmiş bir finansal sistemle ve bunun ayrılmaz parçası olan sağlam bir bankacılık sektörü ile desteklenmiyorsa küçülmeye ve üstün vasıflarını kaybetmeye mahkûmdur.

Türkiye ekonomisi gibi gelişmekte olan ekonomilerde, reel sektörün sürdürülebilir istikrar ve sürdürülebilir büyüme hedeflerini gerçekleştirebilmesi için, finansal kaynakların uygun maliyetli ve ulaşımı kolay olması gerekmektedir. Bu bağlamda bankacılık sektörü reel sektör için, finansal kaynakların sağlanması, zenginleştirilmesi ve ulaşılabilir kılınması için en önemli araçtır.

Diğer bir yandan bankalar, sağladıkları kaynakları en verimli biçimde değerlendirmek ve geri dönüşlerini sağlamakla, kaynakların gerçek sahiplerine karşı yükümlüdürler. Bu anlamda kaynakları yönlendirdikleri enstrümanların ve kredi müşterilerinin güvenilirliğini analiz etme zorunluluğu doğar. Bankalar, hem gelir sağlayıcı finansal enstrümanlar için hem de reel sektör için bir nevi kontrol mekanizması oluştururlar. Tüm bu alışverişlerde güven unsuru çerçevesinde faaliyetler devam ettirilir. Tasarruf sahibi bankacılık sektörüne güvenir, bankacılık sektörü kaynaklarını kullandığı enstrümanlara ve kaynağa talip olan birey ve kurumlara güvenir. Bununla birlikte bu güven ortamının bir otorite tarafından denetlenmesi ve düzenlenmesi, yasal zeminde temellendirilmesi zorunludur.

Araştırma kapsamında gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde, geçmişlerinden elde ettikleri tecrübeler ışığında bankacılık sektörüne dair yasal düzenlemelerin yapıldığı ve tasarruf sahiplerine otoriteler tarafından çeşitli şekillerde güvenceler sağlandığı görülmektedir. Türkiye ekonomisinin de bankacılık sektörüne ilişkin uzun

bir geçmişe sahip olduğu ve kimi dönemlerde çok yüksek maliyetlerle bazı tecrübeler edindiği aşıkardır. Edinilen tecrübeler, bankacılık sektörünün gerekli şekilde düzenlenmediği ve denetlenmediği takdirde, oluşturulan kaynakların geri döndürülemez biçimde kaybolduğunu ve ekonomik istikrarı sağlamakla yükümlü olan devletin oluşan zararları karşılamak zorunda bırakıldığını göstermiştir. Zararlar o denli büyük olmuştur ki 2001 bankalar krizinde olduğu gibi, siyasi ve ekonomik istikrarı etkilemiş, toplumsal sıkıntıların yaşanmasına neden olmuş, en önemlisi tasarruf sahiplerinin bankacılık sektörüne güveninin zayıflaması sonucunu doğurmuştur.

Bankacılık sektörüne yatırım yapan hissedarlar ve banka yöneticilerinin kendi inisiyatiflerine bırakılmaması gerekmektedir. Türkiye’de sağlam yasal bir zemin yokken ve denetim zafiyeti yaşanırken yapılan ruhsatlandırmaların ve devirlerin sonucu, Ege Bank A.Ş. olayında olduğu gibi, bir çok bankanın içinin boşaltılması ve fona devredilmesi sonucunu doğurmuştur. Hatta kimi zaman Sümer Bank A.Ş. gibi, son derece güçlü yapıya sahip olan bankaların, ehil ve güvenilir olmayan kişi ve gruplara satıldıklarına, bu bankaların, çok kısa sürede tüm itibarlarını yitirerek, kaynaklarını kaybetmiş, zarar içinde bırakılmış vaziyette fona devredildiklerine şahit olunmuştur.

Fona devredilen bankalardan kaynaklanan fon alacaklarının tahsilâtı aşamasında, tüm bu zararlara sebep olan hissedarların ve yöneticilerin aslında devraldıkları bankaları özkaynak bakımından son derece zayıf bıraktıkları ortaya çıkmıştır. Sebep oldukları zararlar karşısında, yasal ve denetimsel boşluklardan ve kimi zaman siyasi bağlantılardan faydalanarak kendilerini asgari düzeyde riske sokmuşlar ve çoğu zaman bu zararlardan mensubu oldukları gruplar namına çok ciddi boyutta menfaat sağlamışlardır. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tahsilâtlar ve zararların telafisi süreçlerinde çoğu zaman çaresizlik içinde kalmış, genel itibariyle elde edilen tahsilâtlar karşılaşılan zararların çok küçük bir kısmını telafi etmiştir.

Bankaların özkaynak yapısı ve sermaye rasyolarının durum analizi, yukarda belirtilen sebeplerden ötürü araştırma kapsamına alınmıştır. Yaşanan krizler bankaların sermaye ve özkaynak yapılarının güçlülüğü ile mevduat garantisinin bağlantılı olduğu sonucunu doğurmuştur. Devlet otoritesi mevduata garanti verirken en başta, bankaların hisse yapılarını, hissedarların moralitesini, mali güçlerini, ortaya koydukları sermaye ve özkaynaklarını, karlarına ortak oldukları bankaların yükümlülüklerine de ortak olma düzeylerini denetlemek zorundadır. Tasarruf mevduatına garanti vermek mevduata ilişkin tüm faaliyetler için devleti taraf kılar. Devlet garanti veren taraf olarak, bir nevi kefil olduğu diğer bir taraf olan bankaların işleyişlerini denetleme hakkına sahiptir.

Ortaya koyduğu garanti sorumluluğu nispetinde bankacılık faaliyetlerini denetlemekle millet adına yükümlüdür. Aksi takdirde geçmişte yaşanan tecrübeler göstermiştir ki oluşan zararlar sosyoekonomik açıdan milleti derinden etkilemiştir.

Global ekonomide yaşanan son kriz, geçmişinde Türkiye’de yaşanan kadar derin bankacılık krizleri yaşamamış ülkelerde birçok bankanın iflasına veya devlet desteğine muhtaç kalmalarına neden olmuştur. Sarsıntı o denli büyük olmuştur ki çoğu ülkede domino etkileri yaşandığı dahi görülmüştür. Çoğu ekonomide yaşanan finansal kriz reel ekonomiye de sirayet etmiş, geçmişi yüzyılı aşan üreticilerin iflaslarına veya başka şirketlerce devralınmasına, bazen de devlet desteğine muhtaç kalmalarına neden olmuştur. Dünya ekonomilerinde bunlar yaşanırken Türk bankacılık sektörü krizden hemen hemen yara almadan kurtulduğu gibi, karlılık oranlarında ciddi bir azalma olmadığı görülmüştür. Bankacılık sektörünün geçmişte yaşanan krizlerden gerekli dersleri çıkardığı, gereken tedbirleri kriz öncesi aldığı sonucuna ulaşılabilir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti hiçbir bankayı desteklemek durumunda kalmamış, tasarruf mevduatı kapsamında herhangi bir değişiklik yapma gereği hissetmemiştir. Tasarruf sahiplerinde bankacılık sektörüne karşı yaşanan bir güven kaybına şahit olunmamıştır.

Bu araştırma çerçevesinde iki temel sonuca varılmıştır:

İlk olarak, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, alacakların tahsilinde karşılaştığı en önemli sorun, fona devredilen bankaların son sahiplerinin ruhsatlandırılmaları sürecinde, mevduat faaliyetlerinde güvence veren taraf olan devletin haklarının yeterince korunmaması sonucunda, karşılaşılan zararlar büyük ölçüde telafi edilememiştir. Bu nedenle TMSF’nin alacak tahsilâtında göstermiş olduğu başarı sınırlı düzeyde kalmıştır.

İkinci olarak, bu tür zararlarla tekrar karşılaşılması için, ortaya konan garanti nispetinde sektör denetlenmeli ve gereken tedbirler riskler gerçekleşmeden alınmalıdır. Aksi takdirde mevduat garantisi, mevduatın bankalarda kalmasını sağlamakla birlikte, iflas durumunda göğüslenmesi gereken zararın büyümesinden başka fayda sağlamayacaktır. Tasarruf sahibinin korunması ve bankacılık sektöründe istikrarın sağlanması adına kamunun geneline mal olacak zarar göz ardı edilmemelidir. Fona devredilen her banka sonuç itibarıyla hangi güvence kapsamında olursa olsun sektöre güveni sarsacak, istikrarı zedeleyecektir.

5.2. ÖNERİLER

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular ışığında, fonun tahsilât performansını arttırmaya yönelik şu öneriler gündeme gelmektedir.

- Bankacılık yasası ve yönetmelikleri mevduata verilen güvence nispetinde, güvenceyi veren taraf olan devletin ve kamunun zarara uğratılmasını önleyecek şekilde düzenlenmelidir.
- Bankalar üzerindeki denetim mekanizmalarının sağlam ve güvenilir çalışması sağlanmalıdır.
- Mevduat sigorta sistemine ilişkin düzenlemeler, banka hissedar ve yöneticilerine, yönetimlerinde sorumsuz oldukları bir faaliyet alanı oluşturma amacı taşımadığı bilinci çerçevesinde yapılmalıdır. Mevduat sigorta sisteminin amacı, tasarrufların ekonomiye istikrarlı bir bankacılık sektörü bünyesinde kazandırılmasının sağlanmasıdır.
- Bankalar ve sektöre ilişkin veriler güvenilir ve güncel olmalı gösterilmesi gereken tepkilerde geç kalınmamalıdır.
- Sektörü olumsuz yönde etkileyebilecek gelişmeler zamanında takip edilmeli, ilgili tedbirler önceden alınmalıdır.
- Kullandırılan kredilerin geri dönüş vadeleri ile tutulan mevduatın ortalama vadeleri rasyonel bir çerçevede tutarlı olmalıdır.
- Likitide bakımından bankalar, anormal durumlarda tasarruf sahiplerinin paralarını çekme isteğine, imkânlar çerçevesinde cevap verebilecek tedbirlerini almaları gerekmektedir. Merkez Bankasında tutulan munzam karşılıkları ve kasa ankes verileri güncel takip edilmelidir.
- Alınması gereken tedbirler, bankaların battıkları zaman oluşan zararların karşılanmasından ziyade öncelikle bankaların batmalarının önlenmesi yönünde olmalıdır. Bununla birlikte bankanın fona devrinin engellenemediği durumlarda, fonun devraldığı bankanın kredi dönüşlerinden yapacağı tahsilâtlar son derece önemlidir. Bu durumda bankaların kredi politikaları da denetlenmelidir. Yaşanan küresel kriz dikkate alındığında ortaya çıkan gerçek, kredilerin emlak sektöründe aşırı yoğunlaştığı ve bu sektörde yaşanan sorunların bankacılık sektörünü doğrudan etkilemesi sonucunu doğurduğudur. Bu türden yanlışlıklara karşı baştan tedbir alınmalıdır.

- Banka kredileri tahsis edilirken alınan teminatlara ilişkin politikalarda son derece önem arz etmektedir. Sonuç itibariyle fona devredilen bankaların kredi tahsilatları konusunda teminatlar etkin rol oynamaktadır. Yine küresel krizi doğuran nedenlerden biride emlak piyasasından alınan teminatlarda yaşanan sorunlardır. Bankalar kredileri emlak piyasasına yönlendirdiklerinde bu krediler emlak fiyatlarının anormal düzeyde yükselmesine neden olmuştur. İpotek alınan taşınmazı inceleyen uzmanlar taşınmazların o gün ki yüksek fiyatlarını rapor etmişlerdir. İşsizlik rakamlarının emlak piyasasını etkilemesi sonucunda yaşanan panik neticesinde emlak fiyatları hızla gerilemiş, bankaların aldıkları ipotek değerleri geçerliliğini yitirmiştir. Bu tür durumlarla karşılaşılması için bankaların teminat politikalarının da denetlenmesi gerekmektedir.

- Son olarak banka hissedarları ve yöneticilerinin yönettikleri bankaların fona devri durumunda zararlara ortak olma sorumlulukları sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Arslan, İ.(1999).*Tasarruf Mevduatının Sigortalanması*.İstanbul:İktisadi Araştırmalar Vakfı.
- Ayzit M. (2003). *Dünyada ve Türkiye’de Mevduat Sigorta Sistemi Uygulamaları*. Ankara:Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Bankacılık ve Finansal Kuruluşlar Genel Müdürlüğü .
- Balaban, E. ve ÇİLLİ, H.(1997).*Türkiye’de Mevduat Sigortası Sistemi ve Bazı Öneriler*.Ankara:Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası.
- BDDK.(2010). *Türk Bankacılık Sektörü Genel Görünümü*. Ankara : BDDK. Web : www.bddk.org.tr
- Carisino, R. (1992). *Deposit Insurance: Theory, Policy and Evidence*. Dartmouth Publishing.
- Demirgüç, A. ve Sobacı, T. (2000). *Deposit Insurance Around The World .A Data Base*. The World Bank.
- Demirgüç, A. ve Detragiache, E. (2000). *Does Deposit Insurance Increase Banking System Stability?* .IMF Working Paper. WP/00/3, 2000.
- Dowd, K. (2000).*Bank Capital Adequacy Versus Deposit Insurance*. Journal of Financial Services Research.17(1), 7-15.
- Flannery, M. J.(1994). *Deposit Insurance*. London: The New Palgrave Dictionary Of Moneyand Finace.
- Flood, M. D. (1993).*Deposit Insurance: Problems and Solutions*. Federal Reserve Bank of St. Lois Review. 75 (1). (January/February).28-34.
- Garcia, G.(2000). *Deposit Insurance and Crisis Management*. IMF Working Paper. WP/00/57.
- Garcia, G.(1999). *Survey of Actual and Best Practices*. IMF Working Paper, WP/99/54,1999.
- Goodhart, C. (1995). *The Central Bank and The Financial System*. Massachusetts : The MIT Press.
- Gültekin, B. (1995).*Modernite, Ekonomi ve Anayasal Haklar*.İşletme ve Finans. 110, (Mayıs), 28-35.
- Hall, M. and Bettles, J.(1999). *Deposit Insurance Reform In Japan: Better Late Than Never*.England: Department of Economics, Loughborough University.

- Kane, E. J. (1985). *The Gathering Crisis In federal Deposit Insurance* . The Massachusetts Institute of Technology.
- Küçüközmen, C.(1995). *Deposit Insurance An Assessment: Case Of Turkey*. London: Loughborough University of Technology, Department of Economics.
- Lewis, M. K. and . Davis, K. (1987).*Domestic and International Banking*. Massachusetts : MIT Pres.
- Mesutoğlu, B. (1997). *Dünyada Mevduat Sigortası Uygulamaları ve Türkiye İçin Öneriler*. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı.
- Mester, L.J. (1990).*Curing-Our Ailing Deposit Insurance System*. Federal Reserve Bank of Philadephia Business Review. (September/October), 13-24
- Özdemir, M.E.(1996).*Dünyada ve Türkiye'de Mevduat Sigorta Sistemi. Karşılaşılan Sorunlar ve Alternatif Yaklaşımlar*. Ankara: T.C.Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı.
- Russell, S. (1993).*The Governmenfs Role in Deposit Insurance*. Federal Reserve Bank of St. Lois Review. 75 (1). (January/February).3-9.
- Savaş, M., Babuşçu, Ş., Aymergen, Y. ve İnanç, C. (1997). *Mevduat Sigorta Sistemi ve Türkiye İçin Model Önerisi*. İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği.
- Talley, S. H. and Mas, I. (1992).*The Role of Deposit Insurance. Financial Regulation: Changing the Rules of the Game*.Washington D.C.: EDI Development Studies, Thw World Bank.
- TMSF.(2010).*Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu 2009 Faaliyet Raporu*.Ankara : TMSF Finansman Daire Başkanlığı. Web: www.tmsf.org.tr
- Ülgentürk, İ.(1999). *Mevduat Sigortası Sistemleri, Uygulama Yönetmeliği ve Türkiye Uygulaması*. Ankara: T.C.Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı.
- White, N.(1997). *The Legacy of Deposit Insurance : The Growth, Spread and Cost of Insuring Financial Intermediaries*. NBER Working Paper.
- Yılmaz, Ş. ve Kadılar, R.(1996).*Türkiye İçin Bir Mevduat Sigorta Sistemi Önerisi*. İstanbul:Türkiye Bankalar Birliği.